Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

1 40^c. - 392
(LN bis 99)
DA BOX
BIBLIOTH[...] HAFNIEN[...]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

C

SA
CH
mù
n

IN
RA
elo

M

AD
na

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

DESCRIPTIO BREDENBERGAE,

Quæ eſt arx in Hol-

SATIA SIVE CIMBRICA CHERSONESO SITA, CONDITA PRImùm à magnanimo heroe, D. Ioanne Rantzovio, & nunc ab eius filio, D. Henrico, regis Danorum conſiliario, & in ducatibus Holſatiæ, Sleſvici atq; Dithmarſiæ vicario, novis ædificijs eleganter inſtaurata exornataq́;:

IN QVA INTER CAETERA EGREGIA ETIAM PRAECLARA elogia, illuſtrium bellica virtute heroum ac ducum, cùm ſuperioris tum noſtræ ætatis, verſibus explicata, lectuq́; digniſsima viſuntur.

AVTORE,

M. Georgio Cruſio Hannoverenſi.

Cum præfatione Ioachimi Camerarij.

ADIECTA EST PRAETEREA BREVIS narratio rerum geſtarum, vitæ obitusq́;, nobilis ac ſtrenui viri, D. Danielis Rantzovij, copiarum Sereniſſ. regis Daniæ Friderici II. in Suecos primarij ductoris.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

BIBLIOTH. HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

NOBILI EQVITI HOLSATO, HEINRICO RANTZOVIO, Regis Danorum Friderici II. in ducatibus, Holſatico, Sleſvicenſi & Ditmarſiæ Vicario conſiliarioq́ꝫ, Bredenbergæ, Rantzovisholmiæ, Vandesburgi & Tuſculabecani Domino, Patrono & Mecœnati ſuo obſervandiſsimo,

S. D.

DICTVM, PATRONE optime, in multorum eſt ore: Quem ingratitudinis reũ feceris, eum meritò omnium viciorum inſimulabis. Nã ſicut gratitudo duabus præſtantiſsimis virtutibus, veritate & iuſtitia, quibus homines DEO proximi fiunt, conſtat: Ita ingratitudinem ex turpiſsimis viciȷs, Mendacio et Iniuſtitia, quibus ἀρχιψεύστῃ Sathanæ ſimillimi ſumus, conflari neceſſe eſt: ex qui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

bus ſi nõ pullularet, velut ex radicibus, tota viciorum arbor, virtutum tamen adnata, ſi quæ eſſe poſſent, ceu taxi præſentiſsima umbra, infuſcarentur & dedecorarentur:

Etenim ſtatuę virgineæ affaberrimè factæ, vel ipſi etiam Pandoræ ocelli exculpantur, labella utraq; detruncentur, quid artis, quid pulchritudinis reliquo corporis trunco erit? Evellatur pectori gratitudo, virtutum lumen & præco, filia iuſtitiæ et veritatis, quid boni amabò remanebit? quid inhoneſtius, tetrius, deteſtabilius apparebit? Summis itaq; viribus omnibus enitendum, ne virtutum decus veneno ingratitudinis inficiatur, conſpurcetur, funditusve eradicetur. Quanquam verò ego ab ingratitudinis humo me quoq; tollere, ut decet, cupio, quia tua amplitudo, Domine humaniſsime, me nullo non genere beneficiorum obruit (quod, ne in os laudantis exiſtimetur, oro) Tamen cum

te,

te, cum meas vires, cum inæqualitatem retalionis ęqua lance trutino, totus horreo tremoq́ꝫ, atqꝫ animi religio triplici hoc ariete labefactata cadit. Equidem video meliora proboq́ꝫ, ſed ipſam gratitudinem præſtare re,

Hoc opus, hic labor eſt, pauci, quos æquus amavit
Iupiter, aut culto verſu exornavit Apollo,
Eſſe queunt vere grati.

Quis enim ego ſum, Vicarie Regie, vir ampliſsime, quæ ingenioli noſtri literis paululum tincti copia, ut te virum nobilem, prudentem, ingenuis artibus expolitum, quæ inter nobiles in tua patria (abſit invidia dicto) rariores ſunt, interpellare meis ſcriptis in animum inducere poſsim, imò, ſi Dijs placet, gratiam referre? Egregia ſcilicet recompenſatio, ἀντὶ χρημάτων ἄσπος ῥημάτων, nec quidem omniũ domi noſtræ natorũ. Nihil ferè hîc non tuum, nihil non ex tui ipſius Muſæi viridario decerptum: nihil pro-

pemodum meum, niſi labor colligendi, arcemq́ȝ utcunqȝ adumbrandi.

Quapropter niſi tua magnificentia animi grati ſtudium, aut, ſi ita mavis, gratitudinem mancam æqui boniq́ȝ fecerit, me in ære tuo, nec ſolvendo eſſe, nec tuis in me ampliſsimis beneficijs poſſe aliud ſpecimen gratitudinis dare, cogor fateri. Attamen, ſpectatiſsime Domine, ut tua beneficia dignitate longè præcellunt, ita remunerandi vicem non repoſcunt à privato, ſed contenta voluntate erunt, nec tàm loquentem parcè, quàm ſentientem largiſsimè ſpectabunt. Non diſplicet Deo pauper, qui cum nullo modo poſsit hecatombas immolare, voluntatem optimam offert illi. Equidem ut cogito, conſuetos ſuccos non tàm nauſeam movere interdum, quàm palatum diſſuaviari: Sic non æquè gratum, novum fœtum ſemper obtrudere, quàm emblemata, gnomas, verſusq́ȝ notos, in arce tua hortoq́ȝ

hinc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

hinc inde diſperſos, una quaſi lance tibi proponere intuendos.

Nam cum minimum tempus ſis domi tuæ, plurimum te negocia publica diſtringant, te rex Daniæ, te duces Holſatiæ, te patria, comitiaqꝫ amiciqꝫ hinc avocent, te ſuum quiſqꝫ ſibi ſoli perpetuò expetat, mirum non fuerit, te deſiderio tuorum verſuum, quibus æra, tabulæ, parietes, lapides, ipſa quoqꝫ ſpecularia feneſtrarum ſcatent, teneri, & nomenclatorem, qui in memoriam redigat, exoptare. Non opus habeo dicere, quę ſit in lectores hinc redundatura utilitas. Quippe heroũ vita verſibus hîc deſcripta breviter delectat et docet: Quemadmodum etiam diverſæ ſententiæ ex varijs autoribus decerptæ, et paſsim parietibus cubiculorum tuorum aſcriptę, normam vivendi oculis ſubijciunt: Ad quam rem non parum etiam adfert momenti votum illud tuum, quod nuperrimè ad imitationem Xenophontis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

(quem domi foriſq; in ipſa iactatione itinerum, ceu alter Aphricanus Scipio, inexhauſta cupiditate legendi conteris) à te eſt factum. Nam quale etiam de te verſibusq; tuis clariſsimus vir D. Ioachimus Camerarius, in græca & latina lingua eximiè doctus, fecerit iudicium, ſubſequens Epiſtola, quam perlectis tuis verſibus ad doctiſsimum virum Eraſmum Kirſtenium Iurisconſultum perſcripſit, teſtatur. Quamobrem here & Mecœnas optime, patere obſecro, me tibi de me optimè merito gratum de tuo præbere, nam de meo haud poſſum, ut, quocunq; modo licet, abominabile ingratitudinis vicium effugiam: patere, ſi ita videtur, verſus & emblemata, quibus arcem tuam exornâſti, etiam peregrinis me cognoſcenda exhibere. Vale Patrone optime, & me tui obſervantiſsimum, qui contuli me in fidem, clientelamq; tuam, amare & tueri, quod facis, deſinere noli. Datæ in arce tua Breden-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

denberga, Anno ab orbe redempto ſexageſimo octavo, ſupra ſeſquimilleſimum. 4. Id: Novembris.

FRIDERICI tuæ præſt:
filij Præceptor,

Georgius Cruſius Hannoverenſis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

IOACHIMVS CAMERARIVS D. ERASMO KIRSTENIO IVRISCONſulto clariſsimo, S. D.

PErlegenti mihi ſtudioſè & magna cum voluptate, propter tam elegantiam, quam varietatem, verſus nuper abs te mihi traditos, in mentem venit, autorem verè poſſe de ſe uſurpare ἀρχιλόχειον iſtud:

Εἰ μὶ ἐξ ἐγὼ θεράπων μὲν ἐνυαλίοιο ἄνακτος
Καὶ Μουσέων, ἐρατὸν δῶρον ἐπιστάμενος.

Atque coniungi aliquando hæc, ſicut ſecundum Platonem potentiam interdum & ſapientiam, ſtatuendum, ſed copulatio iſta admodum rara, & ideo præclarior eſt. Lectionem modo hæ, modo illæ interpellationes impedivêre. Notavi σφάλματα quædam γραφικά, remittoq; ſcriptum tibi fortaſſe ſerius quàm debui.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

debui. Sed tua humanitas moram iſtam boni conſulet. Aſsignatum munus tibi feliciter evenire ex animo cupio. De libellis autem ut gratias , ei qui donavit, meo nomine officioſè agas, abs tua humanitate peto.

VALE.

DE-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

DESCRIPTIO BREDENBERGAE.

SI quid eſſet in me ingenioli, lectores candidi, aut ſi quis uſus, exercitatio-ve quippiam deſcribendi, aut ſi ſcientia aliqua à ſtudijs ingenuarum artium profecta, earum rerum omnium vel inprimis arx Bredenberga fructum iure ſuo ex me ferret. Nam cúm ex hac certatim proſiliunt Mecœnates & alumni Muſarum, tùm verò ego in ea, ceu Alcyonio nido, delitui hactenus, nepotesq́ conditoris nobiliſsimi herois, quod potui, literis, moribus, & pietate inſtitui, doctrinæq́ precium, præter alia, favorem viri principis Holſatici & fero & tuli. Quod ſi caſulæ interdum, quæ vos pluvia & nocte ingruente excepit, honorificam facitis mentionem, quibus verbis arci, quæ me diutius fovet, honores habendos, gra-

tiasq́

tiasq́ referendas cenſetis?

Etſi equidem nihil in me eiuſmodi eſſe video, quo pro meo in arcem animo, proq́ eius in me merito, verbis perſolvere mercedem beneficij poſsim, nedum illuſtrare: Tamen quemadmodum ſpero, & quæſo à vobis, inopi, qui gratiam referre non poteſt, veniam dabitis, ſi habere & agere vel balbutiens nitatur. Etenim aiunt boni, ſi optio detur, ſe malle fidem grati animi ineptè dicendo acquirere, quam dicendo malè audire. Quod ſi autoritas eorum, ut par eſt, valebit, ad gratiam mihi tribuendam, benevolentiamq́ impertiemini, efficiam profectò, ut quanquam arx dicendo oculis ſubijci à me nequeat, tamen ſitum, firmitatem, gratiamq́ eius quaſi per tranſennam, prætereuntes ſtrictim aſpiciatis, dignamq́ iudicetis, quæ non hac mea ſtridenti ſtipula diſperdatur, ſed ab ingenioſiore quo-

piam,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

piām, quod faxit Deus quàm primum, tuba decantetur, & cum illa ſimul memoria conditoris æternitati conſecretur. Bene enim de ſua patria meretur, qui eam munit ædificijs & exornat.

Nòn minus autem delinquunt, qui non accuſant vaſtatores patriæ, quàm qui non laudant eam excolentes, quò uterq; præmium ſuum, ille ignominiam, hic honorem reportet. Id ego quoq; ſi tentare, & fortaſſe productius in conditoris laudem excurrere interdum videbor, etiam atq; etiam exiſtimetis, me non iniuria operis autorem cum opere ipſo ſociare. Arx autem, ut initium noſtræ narrationis inde naſcatur, eſt ſita in ea Transalbinæ & Citerioris Cimbricæ Cherſoneſi parte, cui Idiomate Holſatorum Incolarum Stormariæ eſt nomen, ad occidentem pagi Bredenbergæ oram, inter Storam fluvium & Vellulam ſylvam, in clivo, quē

perpe-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

perperam montem appellitant, ita levi-
ter & ſenſim conſurgente, ut cùm te a-
ſcendere non putes, ſentias aſcendiſſe.
Aequata agri planicies circum circa eſ-
ſet, uſquequà proſpectus ferè patet, niſi
foſsis interciſa hiarent arva. Veriſimile
autem videtur, hunc clivum non multis
ab hinc ſæculis Storam maritimo æſtu
exundantem eructaſſe.

Nam cum foſſa arcis duceretur, cau-
dices querni ex alto ſolo ſunt eruti: Di-
ſpoſitio etiam ſilicei clibani, nec non alia
obrutarum domuum veſtigia à notis
mihi & fide dignis viris ſunt viſa, de-
cennio antè ab hinc, cum tumulum, qui
circa arcem erat, deprimere in altitudi-
nem non longè imparem alveo Storæ
conarentur, ut, aggere tormentis rupto,
ſpumeus amnis exiret, hoſtiq; ad arcem
aditum præcluderet. Ad hæc accolæ
mentionem faciunt inundationis ſalſæ,
& quam vocant S. Galli, ſed quæ egeſ-
ſerit clivum, liquidò ſciri non poteſt.

Vt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Vt ut ſit, id conſtat, eas furenter cumulo per arva latas eſſe, cum ſtabulis armenta traxiſſe, omnia confudiſſe & vaſtâſſe: hunc verò clivum arcis, nec antiquitate, nec naturali munitione, nec elegantia, ſed conſilio, induſtria atq; opere incomparabilis Herois Iohannis Rantzovij, primùm anno à nato redemptore ſeſquimilleſimo ſupra trigeſimum innotuiſſe, nobilitatum & munitum eſſe, ſicut illi tertias, inter Holſatica munimenta, hi nunc deferant, qui oppugnationum non imperiti habentur. Quanquam me non fugit, ut cætera plæraq;, ſic arcem plurimùm ſpectari ex autore, eumq; illi famam præclaram conficere: Tamen ex ipſo artificio & firmitate non minimo æſtimatur. Etenim foſſa profunda circumcircà eſt ducta, octogenos quinos lata pedes, in cuius ferè medium demiſſus arrectus ordo vallorum præacutorum, inter ſe tranſverſarijs coniunctorum, qui

non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

non amplius duobus cubitis ex aqua eminẽt, ut qui tranſilire eos pararit, ubi tranaverit, ſe ipſe ijs induat, ſit neceſſe.

Tranſitus foſſæ, ad æquinoctialem exortũ ſpectans, ponte ſublicio eſt coniunctus; interciſus alijs duobus ponticulis penſilibus, quorum anguſtior pedibus, latior curru vel equo tranſmittitur, uterq; ſubductus portarum munus obit: Vnde ſubductiles licebit voces. Mœnia autem lateribus deunce longis ſunt exſtructa, quadrata, ſicut & vallum, cui prætenduntur paribus lateribus: eorum ſingula pedes habent quadringentos, ſexagenos quaternos. Circuitus itaq; tenet paſſus trecentos ſeptuaginta unum. Etſi quidem prudentiſſimum virum Rantzovium nõ latuit, directum quadratumq; opus, ob excurrentes angulos, facilius à machinis diſſipari, rotundationes ad centrum adigi: quadratam tamen mœniorum formam utiliorem hoc loco eſſe iudicavit. Nihi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

lominus tamen curavit, ut rotundæ tur-
res proijcerentur in exteriores partes an-
gulorum duorũ: Vna ad orientem hy-
bernum, unde Vulturnus, quẽ Græci
Euronotũ vocant, ſpirat: altera ad Cau-
rũ, qui ab occaſus æſtivi ſolſtitialis me-
ta, inter Favonium & Septentrionariũ
volat. Huius turris diameter eſt ſexage-
nûm ternûm pedum. Peripheria itaq;
habet centũ, nonaginta octo pedes. Am-
bitus enim extremus circuli ter continet
dimetientem ſuam, & dimetientis pau-
lò minus ſeptimam partem.

His turribus, ſeu propugnaculis loco
oportunis id eſt conſecutus, ut ſingula
bina latera, dextrumq; læuumq;, com-
modiſsimè tutentur. Nam globi ex tor-
mentis æneis per feneſtras emiſsi, ar-
ceant ſubiens agmen, abripiantq; mul-
tos ordinatim, eſt neceſſe. Itur omnino
ad turres haſce deorſum verſum crypto
porticibus, porrectis ſubter vallum cen
tenos & ſexagenos cubitus: quorũ ubi

cen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

centenos fueris emenſus, occurrunt fo-
riculæ, ſingulos duntaxat viros ſimul
admittentes: quarum egregius eſt uſus,
cum poſt mœnia ex tuto quid molien-
dum. Porrò ad dexteram eius teſtudi-
nis, ad turrim, quam diximus iacere ad
Caurum, ædificatus eſt nefariorum ſce-
lerum cohercitor & vindex carcer. Ei
vero, quę ad Euronotum vergit, ut alia
omittam, fornicata domuncula eſt con-
tigua, in qua vaſculis, quas cucurbitas à
forma vocant, in ahenū ferventis aquæ
demiſsis, atq; coopertis roſtratis galeis,
ab Arabibus Alembicis dictis, herbarū
ſtillaticij humores eliciuntur, & ad me-
dicū familiæ ſubditorumq; pauperum
uſum, diligenter aſſervantur.

In ipſa vero turri fonticulus ſcatet mi-
rè fœcundus, ſic tamen occultè tempera
tus, ne labia lateritia impleantur & re-
dundent, & ſolo perpetuum madefacto
turris vicium faciat. Sed in eiuſmodi re-
cenſendis magnum ſtudium, multamq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

operam conferre,nec videtur operæpre
cium,nec noſtri eſt inſtituti. Itaq; ordi-
nem,quē tenere inſtituimus,urgeamus.
Mœnibus proxima eſt validiſsima to-
tius arcis munitio, vallū,quod orgyis
paulò plus novem altum, circiter pedes
quinquaginta eſt latum,obſitum per in
tervalla duobus ſæpibus vivis,ex rubo-
rum & ſentum caninarum plantis in or
dinem diſpoſitis.Id ſæpium genus, prę-
terquam quod naturalibus ſpiculis ad-
verſus hoſtiles inſultus eſt munitum,fa
cem non timet,& ne tantula poſſeſſoris
impenſa eget. Sed et pulveris nitrati mo
la truſatilis,nec non Oporothece, exci-
tata ſunt in vallo ad Orientem ſuper ip-
ſa porta. Præterea ſuper quemlibet val-
li angulum poſita eſt domus,qua famu-
lis excubias agentibus, ibidemq; dor-
mientibus, magis opportunior eſſe nul
la poteſt, quod ſubter ſe ſubiectam pla-
nitiem habeant, nec aures penè ullus,
quantumvis exilis ſtrepitus, ſubterfu-
giat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Deniqꝫ in meridionali parte valli ar-
mamentarium, omni genere apparatus
bellici refertum, conſpicitur, præcipuè
tormentis æreis, quæ, quòd veteribus
ignota fuerint, novè dicuntur bombar-
dæ, et pro magnitudine et uſu diverſum
ſortiuntur nomen, curules, colubrinæ,
falcones, ferreæ quinquipedæ, ſclopetti,
manuales, & alia horridioris ſoni. Co-
pia item magna pulveris pyrij, quem ni-
tratum appellitant, pilarumqꝫ ſulphu-
reorumqꝫ globorum, canabinorumqꝫ
ſertorum piceillitorum, hîc eſt repoſita.
In tabulato autē aſſervantur, cataphra-
cti, loricæ, thoraces, galeæ, haſtilia, lan-
ceę, enſes, tympana, vexilla et Cheiromy
la ferrea, ingenioſè nunc primū inven-
ta, quibus & in acie pro malleis præacu-
tis utaris, &, ſi res ita ferat, in obſidione,
quotidie ſeſquimodium molas. Quo au
tem loco fixa erant arma D. Iohannis
Rantzovij, quorum partem Heinricus,
quæ ad ſe redibat, fratri Paulo dedit, ei

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

loco ſequens Epigramma eſt ſuffectũ.

Dividere arma patris cum vellent bellica nati,
Corpore quæ proprio geſſerat ipſe ſuo:
Mars clypeum abiecit, dixitq́;, ô parcite nati,
Parcite, in his aliquid Mars quoq́; iuris habet.
Quæ toties genitor defendit ab hoſtibus arma,
Turpe, ea ſi natis diripiantur, erit.
Integra, dante Deo, poſt triſtia fata manebunt,
Vt ſacra, dum vixit, tutaq́; ſemper erant.
Ergo dedit Paulo, fraterni pignus amoris,
Heinricus partem, Marte monente, ſuam.
Exoptatq́; armis cum laude utatur ijſdem,
His uſus genitor qualiter ante fuit.

Et in armamentarij foribus Heinrici Rantzovij hi verſus conſpiciuntur.

LOnga domus belli capit inſtrumenta cruenti,
Dum bona tranquillæ tempora pacis eunt.
Grandia ſtant illic uteris tormenta cavatis,
Et nunc ceu placido preſſa ſopore tacent.
At ſubeant hoſtes, mox longa ſilentia rumpent,
Et piceas flammas ore pilasq́; voment.
Sydera pulſabit ſonus alta, remugiet æther,
Et gemitum tellus, mota fragore, dabit.
Sulphureoq́; globos procul eiaculata cavernis
Turbine, proſternent obvia quæq́; ſolo.

Hacte-

Hactenus ſum proſecutus, ut potui, ea quæ ambiunt domos arcis, easq; tanquam galeę capita tegunt & obarmant: nunc intrò per portam rectà eo. Surgit hæc arcuata teſtudine, paſsibus quindecim longa, non directa, ſcęva, ita tamen, ut radios ferè orientis ęquinoctialis Solis elegantiſsimè tranſmittat, occidentis non excluſura, ni domus interveniret. Vtrinq; etiam deauratis verſibus in æs ſculptis radiat, exterius inſignibus D. Heinrici Rantzovij & coniugis, interius tetraſticho hoc ſanè non indocto:

Si nihil ædificas, qui ſpectas noſtra viator,
Aut mea ne carpas, aut meliora ſtruas.
Si meliora tenes, id Divos poſcito mecum,
Ne, quod uterq; tenet, faſcinet invidia.

SVB INSIGNIBVS
HEINRICI RANTZOVII.

CAndida pars una eſt clypei, pars una colore
Purpureo, caſsis cornua bina tenet.
A gentilitijs generoſo ſtemmate natus,
HEINRICVS RANTZOV talia ſigna gerit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

SVB INSIGNIBVS CHRISTINAE AB HALLE CONiugis eius.

VErtice pennato galea eſt, clypeusq́ lacertum
Suſtinet armatum, tres quoq; ſigna roſas:
HEINRICI coniunx CHRISTINA inſignibus (iſtis
Egregios ortus, concelebratq́ genus.

Ingreſſos portã excipit area quadrata, ſilicibus ſtrata eleganter, munda, molliter ad cloacas pluviam in foſſam evomentes devexa, utrinq; atq; à fronte ædificijs, à tergo vero incluſa muris, per intervalla fornicatis, propter tabulas ducum, quos poſt dicemus, inſertas: ita fit, ut cavædij formam ferè videatur referre. Etenim ad dextrã directa ambulatio, quatuordecim Ionicis gracilioribus columnis ſuffulta tollitur, cuius intercolumnia pectore tenus cancellatim pluteis ſepta ſunt, quibus inambulando feſsi nitantur.

Eſt autem hæc porticus æquinoctiali Meridionali adverſa, quod in ea po-

nenda

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

nenda Architecti diligenter obſervant, reciperetq; hyeme multum, æſtate paululum Solis, niſi voluptatem hanc domus obiecta ei invideret. Ereptam tamen aliquantulum Hyemalis Solis uſuram, ſorte eiuſmodi reſarcit, ut iubar à Sole fenorari totum diem ei libitum nõ fuiſſe videatur. Quippe luculentæ imagines, magni nominis heroum inibi depictorum, latè rutilant, atq; omnes, niſi Tireſia ſint cœciores, blanda venuſtate ac regio decôre alliciunt & trahunt: geſta quoq; ſua ipſæ decaſtichis tetraſtichiſq; decantant, quę, quod eorum commodior ratio haberi nequit, huc inſerã.

IN ALIQVOT HEROAS TOTO ORBE TERRARVM CLARIſSIMOS, QUI IN PORTICU BREDENBERGENſI viſuntur. Ad ſpectatorem Heinricus Rantzovius.

SCipio cum Romæ ſtatuas ſpectaret avorum,
Hæc ad virtutem ſunt mihi calcar, ait:

Hos quoq; quis ſpectet referentes inclyta facta,
Secq; aliquo tangi laudis amore neget?
Quanquam diverſis ſint in regionibus orti,
Omnes æternum promeruere decus.

IOSVA DVX POPVLI ISRAELITICI. H. R.

ASpice, Nunnides ego ſum, qui maximus armis
Pro populo geſsi bella cruenta meo.
Promiſſamq; diu, cæſis cultoribus enſe,
Diſtribui iacta ſorte dediq; plagam.
Triginta numero Reges, quis credat? & unum,
Hæc mea divina dextera fudit ope.
Et mihi Iordanis tacitis immobilis undis,
Solq; retardatis conſtitit altus equis.
Eſſe typum Chriſti factis & nomine quisquis
Me putat, hic ſeſe quo tueatur, habet.

ALITER. H. R.

IOſua ter denos Reges unumq; peremi,
Occupo promiſsi dum fera regna ſoli.
Sol quoq; biſſenis lucens immobilis horis
In medio cœli, me cupiente, ſtetit.

DAVID REX ISRAELITICVS H. R.

PArvus erã, pecudumq; gregẽ per rura ſequebar,
Extulit ad regni de grege ſceptra Deus.

Et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Et leo prædator, violentus & unguibus urſus,
Occiſi manibus procubuêre meis.
Ore Philiſtæus terram indignante momordit,
Immanem letho quem mea funda dedit.
Laberis in crimen quiſquis malè providus ingens,
Ne venia culpam crede carere tuam.
Me quoq; mens in grande ſcelus cęca impulit, at nō
Gratia lugenti ſacra negata fuit.

ALITER. H. R.

SVm David quondam caulæ, nunc arbiter aulæ,
Proq; pedo vili regia ſceptra gero.
Gathiten funda ſterno ſtridente Goliam,
Bis quino fermè qui pede longus erat.

IVDAS MACHABAEVS DVX IVDAICVS. H. R.

VT leo conſpectum ruit iracundus in hoſtem,
Et ferus illata vulnera ſtrage facit:
Sic ego commotis in prælia viribus ibam,
Pro patriæ capiens legibus arma meæ.
Excidiumq; urbi ſacræ gentiq; minantes,
Sæpè trucidavi, Marte favente, viros.
Pulchrius eſt viſum, paucos opponere multis,
Vertere quàm turpi terga pudenda fuga.
Sic me conieci medios moriturus in hoſtes,
Et mihi mors voto digna reperta meo eſt.

ALI

ALITER H. R.

EN ego ſum Iudas, Machabeæ gloria ſtirpis,
Qui nullis unquam terga pudenda dedi.
Pro grege, procꝫ ſacris pulchrā per vulnera mortē
Oppetij, inde virûm cuncta per ora volo.

HECTOR DVX TROIANVS.

ARgolicis terror ducibus, dum fata ſinebant,
Procꝫ meis murus civibus Hector eram.
In decimo primùm quod concidit Ilion anno,
Nemo negat factum viribus eſſe meis.
Phylacides per me, Antilochusꝗ Menœtiadesꝗ,
Præterea plures occubuēre duces.
Quid querar? unius pervenit crimen ad omnes,
Et caput oppreſsit publica pæna meum.
Fraude locum captans vita ſpoliavit Achilles,
Et rapidis circum mœnia traxit equis.

ALITER H. R.

MVrus ego patriæ pereuntis aheneus Hector,
Dimico pro Troia per duo luſtra mea.
Vulnifica multos transfigo cuſpide Graios,
Fortis at à forti victus Achille cado.

ALE.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ALEXANDER REX
MACEDO. H. R.

AT quis Alexandrum? quis facta perennia neſcit,
Orbe quibus toto notus ad aſtra feror?
Nomine ſicut eram magnus, ſic maximus armis,
Terga fugæ nunquam, victus ab hoſte, dedi.
Imperium extendi, quà decolor Indus oberrat,
Et quà Riphæas verberat aura nives.
Perſide ſe victa totus mihi ſubdidit orbis,
Sed mihi tunc orbis non ſatis unus erat.
Mors ſatis una fuit, luxu faſtuqꝫ tumentem
Quæ me ſub terras abſtulit ante diem.

ALITER H. R.

DIcor Alexander factis & nomine Magnus,
Cui iuveni totus ſubditus orbis erat.
Par mihi nemo foret, modicè ſi vina bibiſſem:
Interitu luxum diſce cavere meo.

CAIVS IVLIVS CAESAR
MONARCHA ROMANVS. H. R.

NOn ego ſum duris tantum ſpectatus in armis,
Et mea doctrinæ nomine fama viget.
Sequana, quis bello fuerim, Rhenuſqꝫ fatentur,
Et mihi cum toto ſubditus orbe Tybris:
Quis fuerim ſcriptis, monumenta relicta loquun(tur
Quaqꝫ manu geſſi bella, legenda dedi.

Nec

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Nec ſatis hoc: etiam cœlum ſcrutabar & aſtra,
Hinc meus æternum permanet annus opus.
Immemores tellus homines producit ubiq́;:
Hoc queror, hæc fati cauſa neciſq́; meæ.

ALITER H. R.

QVinquagena inij collatis prælia ſignis,
Autor Romani Iulius imperij.
Queîs vitam dederam, ſæva me morte trucidant,
Pro meritis reddunt ſic male facta meis.

HARMINIVS DVX CHERVSCORVM. H. R.

NEc ducibus virtute minor, nec fortibus armis,
Græcia quos iactat magnaq́; Roma, fui.
Quod nimis impenſum eſt illis, mihi defuit unū,
Nullaq́; de factis edita ſcripta meis.
Vnicus inventus Tacitus, qui noſtra tacere
Noluit, hunc de me conſule, certus eris.
Hic tibi narrabit, per me Germania victrix,
Vt ſit depulſo libera facta iugo.
Et duce cum Varo ſtratis legionibus, illa
In quanto fuerit Martia Roma metu.

ALITER H. R.

HArminius Latias delevi ego Saxo catervas,
Vix ubi prima mihi barba reſecta fuit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Me metuens Cæſar, Vare, ô Vare ocyus, inquit,
Redde aquilas, Romæ robora, redde aquilas.

ARTVRVS REX BRITANNIAE H. R.

QVi vocor Arturus, me Gallia nominat Artumis
Paruit imperio terra Britanna meo.
Non me ſceptra tulit quiſquam præſtantior illic,
Nec mihi par belli laude togæq; fuit.
Nomina quæ monſtrat procerũ virtute potentũ,
Hæc eſt inventum menſa rotunda meum.
Saxonas & Dacos domui, Romanaq; fudi
Agmina, quæ regno damna dedêre meo.
Optima prima cadunt: ſic firmus & integer annis
Occido, me regni ſceptra cadente ruunt.

ALITER H. R.

BArbariem obiectat cùm Graijs Roma ſuperbis
Barbariem præ ſe num mea facta ferunt?
Sum pius Arturus, nulli pietate ſecundum
Dixeris, in bello ſum Leo, pace Pater.

CAROLVS MAGNVS, PRIMVS IMPERATOR GERMANICVS, H. R.

QVis me iure negat Magni cognomẽ adeptum?
Quin titulus factis eſt minor ille meis.

Flo-

Floruit optata, ſub me duce, Gallia pace,
Pannonijs fuſus concidit Hunnus agris.
Itala ſublatis tellus pacata Tyrannis,
Heſperia pulſus, trux Saracēne, plaga.
Imperij ſedes per me Germania facta,
Saxonis & Chriſtum terra profeſſa Deum eſt.
Gloria neglectis, duce me quoq;, reddita muſis,
Ipſe repurgatæ nec rudis artis eram.

ALITER H. R.

TE quater octonos de bello Carolus annos,
Vt celebres vivum, maſcule Saxo, Deum.
Hic ſcopus, hæc regum belli ſit norma movendi,
Proq; gerant aris prælia, proq; focis.

CANVTVS MAGNVS, REX DANIAE, SVECIAE, NORVEGIAE, Angliæ & Normanniæ. H. R.

DEſine mirari, quos garrula laudibus effert
Græcia, quos iactat Roma ſuperba, duces.
Dania me nulli veterum virtute ſecundum
Edidit, Hyberno Dania cincta freto.
Facta mihi Magni pepererunt inclyta nomen,
Quinq; ſub imperio regna fuēre meo.
Me ſibi delegit ſocerum, qui tertius orbis
Arbiter, HEINRICVS nomine, ſceptra tulit.
Iuſtitia præclarus eram, Regeſq; potentes
Subiectos docui legibus eſſe ſuis.

ALI-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ALITER H. R.

IVſtitiæ bellive prius mireris honorem,
Addubites, certè par in utroq; fui.
Ipſe mihi, latæ legis reus, irrogo mulctam,
Imperijs ſubdo quinaq; regna meis.

GODEFRIDVS BI-
LIONAEVS H. R.

OMnibus Europæ lectis heroibus oris,
Nobile ſuſcepi, Iaſonis inſtar, iter.
At mihi non Colchis, non vellera divitis auri,
Terra fuit votis ſancta petita meis.
Hanc validis armis, Solymamq; recepimus urbẽ,
Quæ fuerat diro capta ſub hoſte diu.
Mœnibus inſilui primus ſublimibus urbis,
Hinc data cum regno fulua corona mihi eſt.
Vrbe ſed hanc auro Solyma geſtare recuſo,
Qua tulit occiſus ſpinea ſerta Deus.

ALITER H. R.

QVi vexit fulgens ex Colchide vellus Iaſon,
AEternum Græco carmine nomen habet:
Qui pepuli è Solymis procul agmina Turcica reg-
An non Godfridus laude vehendus ero? (nis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

CAROLVS V. ROMA-
NORVM IMPERATOR H. R.

NOn ego quod virtute minor, ſed in ordine vitæ
   Quod ſequor, extremum ſpector habere locū.
Nam neq; ſuſcepit me ſceptra potentior ullus,
   Hoſte nec ex victo plura trophæa tulit.
Africa quæ ſemper ſitiens, Europaq; vidit,
   Auriferoq; recens terra reperta ſolo.
Sic mihi perpetuo fortuna ſecunda tenore
   Adfuit, & cœptis favit amica meis:
Aſsiduis donec curis confectus, & ævo
   Inualidus, fratri ſceptra relinquo meo.

ALITER H. R.

CArolus unanimi mundum cum fratre guber-
   Romanum cogo vincula ferre patrem. (nans,
Franciſcus capitur Ticinum Gallus ad amnem,
   A me devictus dat quoq; Turca fugam.

CHRISTIANVS EIVS NO-
MINIS III. DANIAE ATQVE
Norvegiæ Rex. H. R.

SI mihi, quod faciunt alij, memorare liberet,
   Quæ fuerit bello gloria parta mihi:
Oppreſſos regni motus, armiſq; referrem
   Cum duce te fractam, clara Lubeca, meis.

At

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

At mea laus maior, non tantùm Marte feroci,
Sed præſtans etiam quod pietate fui.
Vix aliquis princeps noſtro me iuſtior ævo,
Aut pius, aut clemens, aut magis æquus erat.
Sic placida ſervans populos in pace regebam:
Fama volat mundo, ſpiritus aſtra tenet.

ALITER H. R.

PAcis amans, pietate vigens, fera bella peroſus,
Et vita talis, nomine qualis eram.
Ergò Deus pugnans pro me, malè perdidit hoſtes:
Felix quem ducit, curat amatq; Deus.

ERIDERICVS II. DANIAE, NORVEGIAE ETC. REX. H.R.

QVid iuvat & prodeſt populis imponere leges,
Claraq; per latas ſceptra tenere plagas,
Si fluit ignavum tempus, teriturq; quiete:
Vita voluptatis quid pigra ferre poteſt?
Hoc ſtudium, hæc cura eſt, factis efferre ſub aſtra,
Et ſuprà proavos tollere avosq; caput.
Ditmarſi domiti bello, & mea Suecus in annum
Suſtinuit ſextum cladibus arma ſuis.
Carcere punitur donec malè ſanus Ericus,
Et frater mecum fœdera pacis init.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ALITER H. R.

AD EVNDEM APOSTROPHE.

MActe animo, & virtute nova, & victricibus ar-
Dilecte ô anima plus Friderice mea: (mis,
Munere divino ut ſupplex Ditmarſia vēnit,
Sic Sueci pacem te tribuente ferunt.

IOHANNES PISCATOR
HEINRICI RANTZOVII.

QVod me pictoris magnis heroibus illis
Docta manus iunxit, non ratione caret.
Hi velut in terris quærunt diſtantibus hoſtes,
In fluvijs hoſtes ſic ego quæro meos.
Et capio inſidijs, & aperto Marte trucido,
Invigilans ſtudio nocte dieq́; meo.
Si quis erit, noſtras penitus cognoſcere laudes
Qui cupit, has unum diſtichon illud habet:
Squamigeros undis reti velut extraho piſces,
Pocula ſic pleno gutture ſicco bibens.

ALITER

Εἰμὶ τριχυναῖος πάντως εἴκ' οὔγε τρίπηχυς,
Οὐκ ἔρα τὶς φθονέῃ τοῦ τόπου ἐρχιπότου.
Οὗτοι μὲν μακρόβωμοι, ἐγὼ δε μικρὸς μεγαλουργός,
Ἥρωες πολεμεῖν λῷστοι, ἐγὼ δε πιεῖν.

HOC

HOC EST.

TRes cubitos vix dat ſtatura, tricongius hauſtus
Eſt meus: hac ſola dux ego Rexq; via.
Magna illi magni fecêre, ego magna puſillus,
Illi pugnantes ſæpe, ego ſæpe bibens.

Haec ita Heröes picti in porticu de ſe ipſi lectoribus ingerunt. Verum paradoxon & frivolum tibi lector non videatur, quod piſcator ſit heroibus mixtus, & velut anſer inter argutos olores ſtrepat. Quia, quod is occupavit ſpaciū, non eſt, ut reliqua, capax lineamentorū iuſtæ & virilis ſtaturæ, quæ cæteris propter decorū eſt attributa. Proinde quū vacuum pictoris arte relinqueretur, maluit D. HEINRICVS RANTZOVIVS id ſuo piſcatori, longê infra communem hominum ſtaturam poſito, dicare. Nam quod attinet ad Carolum & Chriſtianum, præterquam, quod non extremas inter celeberrimos Reges ferunt, etiam gratitudinis decla-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

randæ cauſa, hic ab hero ſunt aſcripti.

Etenim hic vicariũ in Holſatiæ & Sleſvici ducatum herum elegit, in illius verò aula, unà cum Illuſtriſsimo Holſatiæ duce Adolpho, ſexennium vixit, & civilia negotia & bellica facta cernere, & imitari aſſuevit. Ad hanc porticum ſolariũ à M. Hieronymo Cypræo eſt deſcriptum, annexo tetraſticho:

Vmbra horas Phœbi deſignat climate noſtro,
Nodus, quod ſignum Sol tenet, arte docet.
Oſtenditq; domus quæ ſit ſua cuiq; Planetæ,
Sitq; quotus menſis, ſit quoq; quanta dies.

Sed & Galactothece adiacet ambulationi, albario opere polita, quã fas haud erat à limine, ut dicunt, tantummodo ſalutaſſe, niſi concinniora reſtarent, quæ properantem de hac facere verba nõ ferrent. Nam maiorem gratiam habent ſuperiora, tablinum eorum, qui hero ſunt ab epiſtolis, conclavia, dormitoria tria et ambulatiuncula, quæ verſibus ſenten

tijsq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

tĳsq́ varĳs, fortunæ inconſtantiam & viciſsitudinem in rebus humanis depingentibus, collucet. Earum elegantiores pleraſq́ mox ſubſcribemus. Hæc Adolphæo cubiculo eſt contigua, quod tibi tuoq́ nomini, Illuſtriſsime Holſatorū dux Adolphe, heros magnanime, dicatum, & ſponda artificioſè tornata, nec non aulæis ſericis, magnificè eſt adornatum.

SENTENTIAE ET VERSUS VARIORUM AUthorum.

CICERO IN OFFICIIS.

ILLud magni ingenĳ eſt, cogitatione percipere, & antè conſtituere, quid evenire poſsit, & quid agendum ſit, cum evenerit.

SENECA AD LUCILLIUM EPISTOLA IIII.

ADverſus omnia, quę accidere poſſunt,

te adhortare & indura. Neminem enim eo fortuna provexit, ut non tantum illi minaretur, quantum promiſerat. Noli huic tranquillitati confidere, momento mare concutitur.

TERENT: IN PHORM:

Omnes, cum ſecundæ res ſunt maximè, tum maximè meditari ſecum oportet, quo pacto adverſam ærumnam ferant, ut ne quid animo ſit novū, ſi quid præter ſpem evenerit.

DION.

Nihil in rebus humanis fixum ac perpetuum, ſed & ij, qui florent maximè, & ij, qui humiles & abiecti ſunt, exitus incertos habent, ac pariter pro fortuna ipſorum, laude, vituperio, honore & ignominia afficiuntur.

ANTONINVS EX EVRIPIDE.

Multæ ſunt rerum fatalium formæ,

Dijq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Dijq́; multa præter ſpem conficiunt, minimeq́; facta ſunt ab his, quę ſperata fuerant, & tamen Deus deſperatis & inopinatis rebus exitum invenit.

INCERTI CVIVSDAM AVTHORIS.

Vbi Mars ſęvit maximè, ibi fortuna & plurimum dominatur, & facillimè fallit.

ITEM ILLVD:

FOedera qui violant, & pacis commoda turbant,
Felices Nemeſis non ſinit eſſe diu.

ITEM ILLVD.

Ita eſt in fatis, ut malorum conſiliorũ malæ mercedis fructus homines recipiant.

M. TVLLII IN RHETO.

Sola virtus in poteſtate ſua eſt, omnia pręter eam ſub fortunę ſubiecta ſunt dominatione. Errant autem, qui in proſperis rebus omnes impetus fortunæ fugiſ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſeſe putant, ſapienter autem cogitant, qui temporibus ſecundis adverſa reformidant.

HILDEBERTVS.

HEi mihi, nulla fides, nulla eſt conſtantia rebus,
Ipſaq; ſors, quid ſit, mobilitate docet.
Res hominum atq; homines levis alea verſat in horas,
Et venit à ſummo ſumma ruina gradu.
Cuncta ideò ancipiti pendent mortalia caſu,
Et ſpondent propria mobilitate fugam.
Quicquid habes hodie, cras te fortaſſe relinquet,
Aut modò, dum loqueris, deſinit eſſe tuum.
Has ludit fortuna vices, Regeſq; ſuperbos,
Aut ſervos humiles non ſinit eſſe diu.
Illa doloſa comes, ſola levitate fidelis,
Non impune favet, nec ſine fine premit.

OVIDIVS.

CRede mihi, miſeros prudentia prima relinquit,
Et ſenſus cum re, conſiliumq; fugit.

DION IN EANDEM SENTENTIAM.

MEtus tempore ratio omnis & conſilium deeſt: quibus rebus ſi quis ante animum ſuum præmunierit, metum omnem ſuperare egregiè poteſt: Sin minus, facile vinci, ut nec conſilium ullū opportunum, aut ſpem firmā in periculis habere poſsit.

ISO-

ISOCRATES.

PVta rerum humanarũ nihil eſſe firmum: Ita nec in proſperis lætitia geſties, nec in adverſis dolore concides.

VALE. MAX.

Necꝗ ſecundarum rerum eventu inſolenter abuti, necꝗ adverſis propere debilitari oportet.

AVGVSTINVS.

Sors non eſt aliquid mali, ſed res in humana dubitatione indicans divinam voluntatem.

HEINRICVS RANTZOVIVS.

CEdunt fata Deo, precibus Deus ipſe piorum.

HActenus curſim, lector candide, percurri, ea quæ ſunt ad dextram intra vallum, & mihi viſa ſunt digniora relatu: nunc iter ad lævam deflecto, ante tamen puteum, qui prior eſt loco, audiamus. Is octo angulis & tecto gibboſo, ſcandulis pictis veſtito, ſurgit altitudine ad cubitos vicenos: aquàm duo ſituli, ferreis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

catenis ab axe truſatili, et binis trochleis ſuſpenſi, alternatim in ſummū efferunt, ubi uncis hamis retēti ſe ipſi invertunt, & id áquæ, quod extulerunt, in caſtellū effundunt: Vnde ſiphunculis obverſis, cum voles, emanat, aut alnis in tubos cavatis ad hypogeium cereviſiarum deducitur. Hic aqua fit Hippocrene, Cerere ei incocta, & ſpiritu Poëtas pota afflat. Quin & ipſe puteus, D. Heinrico Rantzovio docente, affatim ſcatet numeris, quos ſi nunc commemorare hîc velim, quàm non communi vena ſint compoſiti, quamq́ pij, verè equidem poſsim, niſi te ex ipſis id magis cognoſcere aveam.

FOns ego communem ſcateo fœcundus in uſum,
Tota domus de me commoda multa capit.
Nec precium poſco, nec egenti denego cuiquam,
Gratuitas ex me quilibet haurit aquas:
Vtq́ queam ſemper dare, nunquam copia dandi
Deficit, & damnis augeor ipſe meis.
Cùm prior egeritur, ſemper nova proſilit unda,
Dum ſucceſſuræ cedat & illa locum.
Si licitum eſt magnas parvis componere rebus,
Hi domini mores, qui meus author, erant.

Is

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Is patriæ talis (fas eſt laudare ſepultum)
Extitit, & multis munera larga dedit.
Eius erat domus, ut portus communis, habebat
Hîc ſibi ſperatam, quiſquis egêret, opem.
Vt faceret, vires & opes fortuna merenti
Contulit, & larga præbuit uſa manu.
Sic patriæ, dum vita fuit, ſervivit amatæ,
Ereptam multis aſſeruitq́ malis.
Nec mercede caret: nunquam licet ipſe petivit,
Gloria defunctum ſponte ſecuta manet.
Ad patris exemplum ſeſe componere natus,
Hunc qui me cultum iuſsit habere, ſtudet.
Sed mihi viventem pudor eſt extollere verbis:
Qui legis hæc, illi fauſta precare, vale.

Vides opinor elegantiam putei, qui ipſi fonti caballino fortaſſe non admodum ceſſerit. Ad ſiniſtram, ut promiſi, accedendum. Hîc officina eſt fabri ferrarij, ante annũ ædificata primùm, quæ præterquã quod ſuperbior eſt, ac oportuit, & epigrammate exornatur huiuſmodi:

NOn opus eſt, quis ſit locus hic, exponere verbis,
Ipſa gravi produnt verbera clara ſono.
Haud ſecus, Aetnęo quàm cum Cyclopes in antro
In formant manibus fulmina ſæva Iovi.

Nec

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Nec ſatis hoc, quoſvis quod premollitur in uſus,
Inq; omnes ferrum cogitur ire modos.
Et validi ſubiguntur equi, vinctiq; catenis,
Seſſori præbent crura tenenda ſuo:
Vt ſoleis ferro plantas armentur opertas,
Aſpera per duros ne via lædat agros,
At nihil hoc mirū: quid nunc homo linquit inauſum:
Illius ingenio, quicquid in orbe, ſubeſt.

Ad hanc etiam eſt Andronitis, tectorio inducta, & à plaſte imagunculis lapidis exornata, ubi Mecœnatis mei hoſpitumq; famuli confluunt. In eius parietibus hexaſtichon hoc eſt pictum:

QVi novus hîc noſtris ſuccedis ſedibus hoſpes,
Eſto bonus, menſam conſulitoq; boni.
Cratêrem de more lubens philoteſion hauri,
At litem moveas ebrietate, cave.
Pocula amicitiam faciunt, & pocula ſolvunt:
Si bibis, ut valeant menſq; pedeſq;, ſapis.

MACROBIVS:

Oportet verſari in convivio ſermones, ut caſtitate integros, ita appetibiles venuſtate.

Reliqua pars huius lateris uſibus ma-

cerandi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

cerandi & torrefaciendi hordei , unde
Zythum coquunt , & tribus dormito-
rijs hoſpitum cubiculis detinetur. Que-
madmodũ vero Reges, fama celebratiſ-
ſimi , in porticu ad dextrã ſunt depicti:
Ita ad ſiniſtram duces , memoria patrũ
atq; noſtra bellicoſiſsimi habiti, conſpi
ciuntur, ut arx, cum temporis acti, tum
præſentis laudatrix, non immeritò poſ-
ſit videri. Murus interior, qui ad pedem
valli eſt excitatus, & aream, qua ędificia
diſcontigua ſunt, cingit: is, ut ſupra atti-
gi, per intervalla arcubus fornicatur , in
quibus exemtiles tabulæ ducum , lucu-
lentis imaginibus & Elegijs pictæ, ſu-
ſpenduntur. Quantopere autem hę ima
gines blandiantur voluptati oculorum,
vix narrari poteſt. Ego quoties Martio
rum virorum arma, quaſi flammas vo-
mentia, et hinc inde coruſcantia, medius
intueor, ceu Gorgone viſa hæreo, exple
ri & nequeo, atq; oculos per ſingula vo-
lvo. Cuius voluptatis & imaginum te-

lector

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

lector mi, participē lubens reddiderim: At quando in manu mea non eſt, ut illas videas, ut audias, quæ de ſe loquuntur, faxim.

IN NOBILISSIMOS BELLICA VIRTVTE EODEM FERÉ tempore duces. H. R.

QVos hîc ſtare vides ſua fortia facta loquentes,
Indomito clari Marte fuêre duces.
Vna tulit noſtris ætas vicinior annis,
Clarior hac armis vix prius ulla fuit.
Non ſatis eſt ipſos virtute excellere Reges,
Et fortes illis, expedit eſſe duces.

CONSALVVS FERDINANDVS CORDVBA, COGNOMENto Magnus, Ferdinandi Hiſpaniarum Regis dux. H. R.

QVod gero præclarū cognomē, ob inclyta facta
Hoc mihi concordi eſt militis ore datum.
Bella meo victor confeci ingentia Regi,
Terra ſub imperio cuius Ibêra fuit.
Effrenes domui Mauros, armiſcꝫ ſubegi,
Quâ rigat Heſperios flumine Bœtis agros.
Adieciꝫ novum regnum, quà mœnia cultæ
Parthenopes ſalſum verberat alta fretum.

Quæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Quæ non invidiæ uirtus patet? vltima fecit
Hæc me privato ſub lare fata pati.

ALITER H. R.

MAgnus ego vero Conſalvus nomine dicor,
Hoc pater, aſt illud ſtrenua dextra dedit.
Exegi Gaditana feros trans æquora Mauros,
Aſſerui regi Bœtica regna meo.

MAXIMILIANVS COMES BVRENSIS, CAROLI V. IMperatoris dux, H. R.

VIr gravis armorumq́; fui ſpectatus in uſu,
Nec virtute minus conſilioq́; potens.
Quando fuit pulſis erepta Bolonia Gallis,
Anglia quem tenuit, dux ego regis eram.
Hinc tibi belligerans, ſemper victricia ſigna
Auſpicijs duxi, Carole Quinte, tuis.
Cumq́; ingens gereres bellū per Teutonis oram,
Inferiorq́; tuo viribus hoſte fores:
Agmina traducens Rhenum tibi Belgica iunxi,
Nec fuit absq́; opera palma parata mea.

ALITER H. R.

EXpugnata fuit captis Bolonia Gallis,
Cum ferrem auxilium, flave Britanne, tibi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Heſſus & invicto ſeptemuir pectore Saxo,
Me duce dant palmam, Carole dive, tibi.

GEORGIVS FRONSPERGIVS SVEVVS, EIVSDEM Caroli V. dux, H. R.

COrporis ut præſtans ſuperabã viribus hoſtes:
Sic animi pollens robore ductor eram.
Militiam didici teneris perductus ab annis,
Armaq; prima tibi, Maximiliane, tuli.
Quo ſene defuncto, ſectanti caſtra nepotis,
Vix quiſquam belli par mihi laude fuit.
Prælia iuſta manu promtus ter quinq; ſubivi,
Bis decies pugnas ſuſtinuiq; leves.
In patria morbo morior ſerpente per artus,
Dum petitur ſignis perfida Roma meis.

ALITER H. R.

PRomtus eram, nulli veterum virtute ſecundus,
Seu res conſilio, ſeu peragenda manu.
Stans ego equum potui frenis inhibere volantem:
In valido tantum corpore robur erat.

ODETTVS FVSIVS LOTRECHIVS, COPIARVM GALLIcarum in Italia Imperator.

NOn habuit virtute parẽ mihi Gallia quenquã,
Tempore quo vitæ ſunt data fata meæ.
Hor-

Horror eram Latio, fama notiſsima cœlo
Oppida ſunt armis multa ſubacta meis.
Hinc nomen, quod Rex meruit Demetrius olim,
Mira expugnatis urbibus arte, tuli.
Qui bellis invictus eram, me ſæva ſubegit,
Infeſtat graviter dum mea Caſtra, lues.
Et cineres fortuna meos afflixit iniqua,
Dum tumuli expertes bis duo luſtra iacent.

ALITER.

SVnt quia capta meo quã plurima mœnia ductu,
Expugnatorem me vocitare ſolent.
Claruit hac olim Macedo Demetrius arte,
Participem laudis nunc habet ille ſuæ.

MARTINVS ROSHEIMIVS GELDRENSIS, PRIMO GALLIArum Regis, deinde Caroli v. dux H. R.

QVis fuerim, longo non eſt opus edere verſu,
Quod ſubit, hoc uno carmine ſcire potes.
Fulmen eram belli, ferro graſſabar & igni,
Oppida militibus diripienda dabam.
Id ſatis eſt: teſtes Belgæ Moriniq; remoti,
In mare quà Scalde, Dilia, Moſa, fluunt,
Illa viris opibusq; potens Antverpia teſtis,
Quæ mihi victrici pæne ſubacta manu eſt.
At ſibi me ſicut tunc Gallia ſenſit amicum,
Sic eadem clades me tulit hoſte graves.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ALITER.

CAeſareis inhians opibus ſpe divite Gallus,
Me duce pænè ſuis excidit ipſe bonis.
Argentoratum petit hic, Campania per me
Vulcano paſsim Marteq; damna facit.

ANTONIVS LEVA, DVX CAROLI V. H. R.

NOn leve momentum eſt, magno didiciſſe magiſtro
Militiæ leges, & grave Martis opus.
At mihi cum nemo belli præceperit artes,
Plurima naturæ dona fuêre meæ.
Nec me ulla indecorem ventura redarguet ætas,
Seu bello ſpectes edita, ſive toga.
Meq; ideo Inſûbrum præfecit Carolus oræ,
Hæc defenſa manu conſilioq; mihi eſt.
Quod niſi fregiſſet vires dolor artubus hærens,
Eſſem magnorum gloria magna ducum.

ALITER H. R.

AStutus, ſapiens, felix, belliq; peritus,
Impiger, intrepido pectore Leva fui.
Et licet æger eram articulos vaſtante podagra,
Nullam aciem fugi, munia nulla ducis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ANDREAS AVRIAS CAESAREAE CLASSIS Præfectus H. R.

EN ego, quem ſpectas, Latiæ fama inclyta terræ,
Et Ligurum quondam lausq; decusq; fui.
Quis pelago geſsit me bella peritior alto?
Quis patriæ adduxit commoda plura ſuæ?
Vt mare purgavi prædonibus, & mihi claſſem
Ducenti ſemper terga dedêre Scythæ:
Sic patriam aſſerui, pulſis ſine cæde Tyrannis,
Et ſtabilem iuſsi legibus eſſe ſuis.
Hinc ſtatuam patriæ patri mihi grata locavit,
Hæc mihi virtutis poſthuma teſtis erit.

ALITER H. R.

QVi mihi marmoreum Ligures poſuêre Coloſſum,
Me patriæ patrem voce manuq; colunt.
Et terris & nota mari ſpectataq; virtus,
Cum Mahometigenas claſſe fatigo Scythas.

SEBASTIANVS SCHERTELINVS VRBIS AVGVſtæ Vindelicorum belli dux H. R.

VIndelicis inſignis agris belloq; togaq;
At melior valido dux ego Marte fui.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Cum celebres iunctis ſociarent urbibus arma,
Pro defendenda relligione, duces,
Agmina præfectus duxi, vicinaq; celſo
Alpibus arx clivo, me duce, capta fuit.
Victor ob id mutare ſolum me Cæſar adegit,
Præmia decernens in caput ampla meum.
Obtinuit generoſa locum clementia tandem,
Et pius ignovit, reſtituitq; meis.

ALITER.

CAeſari ubi iuſſus feci ſocio agmine bellum,
Quod tum Auguſtanæ relligionis erat,
Capta Fieſſe mihi eſt Alpini ad flumina Lœchi,
Aerioq; iacens arx Ereberga loco.

SEVERINVS ANORBV, CHRISTIERNI II. DANOrum regis in Scandia præfectus, H. R.

REx licet effugit meus, & turbante tumultu,
In loca quæſitum tuta receſsit opem,
Non ego proieci tamen arma, ſed impiger hoſti
Conſerui, eventum Marte negante, manus.
Indulſit veniam virtutis in hoſte probator,
Inq; fidem accepit victor, amore fovens.
O mihi ſi tantùm libuiſſet fallere nunquam,
Nec tua trans Alpes, Carole, caſtra ſequi.

Liber

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Liber ab hac eſſem macula, nec morte luiſſem
Perfidiæ pœnas, dum tua ſigna ſequor.

ALITER.

VT tuear valido fugientem milite Regem,
Vendo domos, vendo quicquid ubiq; meum (eſt.
At Deus exoſus ſaturatum cæde Tyrannum,
Non voluit noſtram pondus habere fidem.

Extat epitaphium eiuſdem in urbe Hetruriæ Florentia, quod propter elegantiam huic loco inſerendum cenſui.

EPITAPHIVM SEVERINI NORBII, EQVITIS AVRATI ex Dania, Florentiæ ſepulti.

OCeanum hoſtili toties qui ſanguine tinxit,
A gelidæ Thyles littore ad uſq; Cronum:
Quem non immeritò Sclavi, Suediq; Gothiq;,
Vandaliæq; urbes extimuêre ducem:
Norbius Hetruſco iacet hîc Severinus in antro,
A Florentina miſſus in aſtra pila.
Barbarus ille nequit captivũ extinguere Moſcus,
Mergere non medijs Ennoſigæus aquis.
Debuit in Latio, velut orbis in arce, perire,
Tanta viri, ut virtus undiq; nota foret.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

GVLIELMVS THVMSERNVS PROTESTANTIVM bello Dux.

QVid terrore carens, docui, conſtantia poſsit,
Invictoq; malum pectore poſſe pati.
Vt ſtetit infenſo victoria triſtis ab hoſte,
Maxima pars victos deſeruêre metu.
At mihi fœda fuit res viſa relinquere fœdus,
Et victas una tendere clade manus.
Arma recollegi ſubito diſcrimine belli,
Mœnia qua Bremæ lata Viſurgis adit.
Nec pius eventum cauſæ Deus abnuit æquæ,
Fortunæq; meæ victor in hoſte fui.

ALITER.

CVm quateres validæ tormentis mœnia Bremę,
Vt coleret Latij dogmata ſpreta patris,
Piſcoſum tranas deſertus, Erice, Viſurgim,
Victori palmam porrigis atq; mihi.

IOHANNES RANTZOVIVS, TRIVM DANIAE REGVM, FRIDErici I. Chriſtiani III. & Friderici II. ſummus conſiliarius & bellorum dux, huiusq; arcis fundator.

NOn ſine re magnis Heroibus inſeror illis,
Quos volui tantos hoc ego ſtare loco.
Nam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Nam nec eram virtute minor, nec fortibus auſis,
Sive toga ſpectes edita, ſive ſago.
Regibus aſſedi tribus, impoſuiq; coronam,
Exuvias victo bis quater hoſte tuli.
Effera ſubmiſit, duce me, Dithmarſia collum,
Libera bis ductu Dania facta meo eſt.
Sic ſatur invictæ fama virtutis & annis,
Succubui fatis, nunc habet aula poli.

ALITER.

QVis fuerim bello, quis pace, referre recuſo,
Invidiam conflent ne mea geſta mihi.
Dicet id invicto Dithmarſus Marte ſubactus,
Biſq; aſſerta mea Dania clara manu.

DANIEL RANTZOVIVS, DVX EXERCITVS REGIS Danorum Friderici II. in Suecos. H. R.

ME quoq; viventem complexus amore propinquus,
Illuſtres inter iuſsit habere locum.
Nec res, quas recitem, deſunt mihi fortiter actæ,
Sed prohibet iuſtus cuncta referre pudor.
Hoc dicam ſaltem, ter aperto Marte Suecum
Expertum noſtras non ſine clade manus:
Tres belli amiſiſſe duces, quos cepimus armis,
Quid moror? ipſe opera fert quoq; vincla mea.

Sex licet inconſtans Mavors mutaverit annos,
Vtrinq; inſignes perdideritq; viros.

ALITER.

QVod me inter tantos Heinrice propinque repo-
Si non iudicio, certe id amore facis. (nis,
Dent vitam mihi fata, & nulla redarguet ætas,
Ille ero iudicio, quem cupis eſſe, tuo.

FRANCISCVS A BROCKEN-HVSEN, REGNI DANIAE Mariſchalcus, ac univerſi peditatus dux.

PRo patria tecum qui belli munere iunctus,
Sæpius hoſtiles ſum populatus agros,
Pro patria tecum qui iuſtis inclytus armis,
Oppida contrivi Suecica, caſtra, duces,
Pro patria tecum qui læſus vulnere ſphæræ
Occubui, fato vix remorante diem:
Nunc tibi ſum meritò, ut magno Patroclus Achil-
Rantzovi, iunctus proximiore loco. (li,

GVNTHERVS COMES SVVARTZBVRGENSIS.

EGregia natum generis deſcendere ſtirpe,
Ingenio viſum eſt non ſatis eſſe meo:

Sed

Sed claris etiam factis extendere nomen,
Et ſtudijs belli cura vigere tenet.
Sic alacer contra Gallos mea ſigna feroces,
Et Mahometigenas non ſine laude tuli.
Sic tibi ſuſcepi bellum, Friderice, gerendum,
Cum peteres armis Suecica ſceptra tuis.
Vnde mihi poſt hæc ſurgit nova laudis origo?
Pænè ſubit, votis fata favere meis.

ALITER.

QVod Friderice olim tibi opima ſtipendia feci,
Sueco cum Danis, Teuthonibusq; liquet.
Quid ventura dies trahat, id ſcit, qui omnia novit,
Quæ veniant, quæ ſunt, quæq; fuêre, Deus.

HEINRICVS RANTZOVIVS AD HERLVFFVM TROLlium, Præfectum claſsis Danicæ.

ET mihi tu proceres inter ſpectabere Trolli,
Hic quibus ex merito iuſtus habetur honor.
Eſt tibi cum multis decus hoc cõmune, quod arma
Chara pro patria, Rege iubente, capis:
Eſt tibi cum multis decus hoc cõmune, quod inter
Tela, mari victor, ſaucius inde cadis:
Hinc tibi, ſed propriæ conſurgit laudis origo,
Vllo quæ non eſt interitura die,
Divite quod cenſu longos poſſeſſa per annos
Prædia vis Muſis eſſe ſacrata pijs.

OTHO

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

OTHO RVTE, POST TROLLIVM PRAEFECtus claſsis Danicæ.

O Miranda Dei noſtræq́; incognita menti
Iudicia, & nullo diſſolvenda modo?
Quis tempeſtates melius, pelagiq́; furores,
Solerti ex aſtris noverat arte vagis?
Quis mihi, ſive tenere altum, ſeu ſtringere littus
Velles, par pelagi cognitione fuit?
Navali explicuit quis fortius ordine claſſem,
Danica cum peterent Sueonas arma vaſros?
Fata obſtant, mihi fata negant inimica triumphū
Conſilia absq́; DEI nulla favore iuvant.

GEORGIVS AB HOLLE, EQVES BRVNSVVIcenſis.

STemmate quæ tantùm celebri ſe iactat avorum
Nobilitas dici non mihi vera poteſt.
Sed quæ virtutem ſuperatve æquatve parentum,
Et meritis ortum comprobat ipſa ſuis.
Hic labor, hic animus teneris mihi ſedit ab annis,
Inde mihi adverſo vulnus in ore tuli.
Hoc mihi ſternenti Gallos infertur honeſtum,
Dum tua præfectus caſtra, Philippe, ſequor.
Et me cognovit Suecus, nec proximus illi
Quisquis eris, tardas experiere manus.

ALL-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ALITER.

MArtis opus primis toleravi ſemper ab annis,
Militiæ & ſtatui multa trophæa meæ.
Grandia diſſindit, nec dedecet, ora cicatrix,
Me docet intrepidi pectoris illa ducem.

NEMO ANTE FINEM BEATVS.

DVm verſat dubio vitam fortuna tenore,
Fœlicem ſeſe dicere nemo poteſt.

Poſt has tabulas fortiſsimorum ducum, ſequuntur ordine quorundam Illuſtrium Principum & Comitum imagines, quas herus ex Iconibus, ſibi ex Belgico tranſmiſsis, effingi atq; exprimi curavit. Principes autem, quorum formam imagines referunt, hi ſunt: Ferdinandus Toletanus Albanus, Lodovicus Borbonius Condæus: Gulielmus Vranienſis, & Vuolfgangus Palatinus. Comites vero hi: Iohannes Arnsburgenſis, Lamiralis Eggemontanus,

Na-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Navarcha regis Galliarũ Admiralius, Dandelotus, Ludovicus Naſſovienſis, Petrus Erneſtus Mansfeldenſis.

Quod autem horũ imagines poſtremo ferè loco conſtitutæ ſunt, nõ eo conſilio factum eſt, quod reliquis, quos ſupra enumerauimus, gloria rerum geſtorum inferiores ab hero habeantur (non enim latet herum, non nullos cæterorum ab his laudibus bellicis etiam ſuperari) ſed quod cum illi, ſummis laboribus bellicis perfuncti, iam maxima ex parte extremum vitæ ſuæ diem obierint, hi omnes ferè ſint ſuperſtites, & adhuc in gravi bellorum diſcrimine verſantes, acerrimis prælijs inter ſe de victoria dimicent, ſtrenuamq́ꝫ Regibus ſuis in armis operam navent.

Cum autem Mars ſit communis, & bellorum caſus ancipites atqꝫ incerti, deniq́ꝫ cum vulgus hos duces, pro fortuna ipſorum, laude, vituperio, honore & ignominia afficiat, ideo herus invidię &

ſu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſuſpicionis evitandæ cauſa nulla carmi-na, quæ res geſtas eorum complecteren-tur, picturis ſubijcere voluit, ſed ſpaciũ ibidem ſatis amplum, quod poſteri ſui Epigrammatibus poterunt exornare, reliquit. Eo tamen in loco dictum Cice-ronis conſpicitur:

QVICQVID EIVSMODI EST, IN QVO NON POSSVNT PLVRES EXCELLERE, IN EO PLERVNQVE FIT TANTA CON-TENTIO, VT DIFFICILIMVM SIT SAN-CTAM SERVARE SOCIETATEM. DIF-FICILE EST ENIM, CVM PRAESTARE CAETERIS CONCVPIERIS, SERVARE AEQVITATEM. Et aliud item dictum Caij Iu-lij Cæſaris: SI IVS VIOLANDVM EST, IM-PERII CAVSA VIOLANDVM EST, IN ALIIS REBVS PIETATEM COLAS.

ITEM.

VT ſol cùm venit in ſummum faſtigium, tardius incedit: ita in ſumma poteſtate cunctantius & moderatius omnia ſunt agenda.

Veruntamen cum inter comitem Io-hannem Arnsburgenſem & herũ, ſum

ma ſemper coniunctio & amicitia extiterit, deberi à ſe tanto viro, quem inopinata Martis vis perculit, putavit, ut brevi carmine memoriam nominis ipſius conſecraret. Itaq; ſub effigie amici ſui chariſsimi, in ſempiternum amoris benevolentiæq; pignus et monumentum, hos verſiculos extare voluit.

IOHANNES COMES ARNSBVRGENSIS, IN Phriſia cæſus, Heinricus Rantzovius.

SI quibus inconſtans peperit fortuna dolorem,
His ego me ſocium dicere iure queo.
Et mihi natales genus & connubia magnum,
Nobilitas factis quæ fuit aucta, dabant.
Cum gereret bellum Germanide Carolus ora,
Bureni conſors ſtrenuus arma tuli.
Vt nova turbavit trepidos diſcordia Belgas,
Regis ab Hiſpani partibus ipſe ſteti.
In Phriſia vitam mihi mors ita flebilis aufert:
Sic rapiunt claros triſtia fata viros.

ALITER.

Non moror, in bello cecidi quod victus ab hoſte,
Pugnando fortes claudere fata decet.

Hoc

Hoc queror, obſcuro perij quod milite cæſus,
Nec laudem de me ſtrenuus hoſtis habet.

Iam videntur adhuc tres togati, ſub quibus verſiculi ſequentes leguntur. In una autem tabula ſunt duo Cardinales depicti, Antonius Peronetus Granvellanus, & Lotharingicus: In altera vero nobilis Iohannes Freſius, Sereniſsimi Regis Danorum Cancellarius.

ANTONIVS PERONETVS GRANVELLANVS ET LOtharingicus, Cardinales.

DEſine mirari hîc armatis eſſe togatos
Immixtos, ducibus cardineosq; patres.
Bella manu haud gerimus, mens eſt armata ſub
Fortunæ caſum conſilijs validis.
Conſilijs noſtris motus componimus orbis, omnem
Impia cum Reges bella movere ſtudent.
Non decet, ut patriæ patres certamina nectant,
Magnosq; irritent ad fera bella viros.

APOSTROPHE H. R. AD IOHANNEM FRESIVM, CANcellarium Regis Danorum Friderici II.

NEc tu carminibus noſtris indictus abibis,
Freſi, canicie ſparſe decente caput,

Nam tua Rantzovio certè de ſanguine creta
Eſt avia, ut verſu te quoq; iure canam.
Addo tamen maius, duplici ut te iure nepotes
Rantzovidum hos inter me poſuiſſe legant.
Nam tua te virtus ad ſummos vexit honores,
Inſuper & ſtudij præmia larga dedit.
Id quod erat geminis facundus Neſtor Atridis,
Dania te ſenſit Regibus eſſe ſuis.
Externum bellum bellè non ceſſerit ulli,
Si non ſit Neſtor conſiliumq; domi.
Longa igitur tibi nent fatales ſtamina Parcæ,
Implentes vitæ luſtra bis octo tuæ.

Sunt autem ibidē adhuc quatuor col locati, quibus proprius & ſingularis locus eſt attributus, cæteriſq; quaſi exemti videntur.

MAVRITIVS SEPTEMVIR SAXONIAE.

ARma, animus, virtuſq; meis maturior annis,
Carole nota tibi, Turca fuêre tibi.
Namq; in Pannonicis quod geſtū eſt fortiter agris,
Omne manu noſtra conſilioq; ſtetit.
Tu quoq; Landriſij ad muros es Galle repreſſus,
Exutuſq; armis, non ſine clade, tuis.
Ergò mihi, in ſeptem proceres Germanidos oræ
Aſcito, Cæſar bella gerenda dedit.
Huic etiam clauſis bellum feci Alpibus, eſſet
Captus ab Albano quod meus arte ſocer.

ALI-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ALITER.

PLurima nunc pacata forent, niſi ſtamina vitæ
Rupiſſet medio tempore Parca mihi.
Namq; meo decreta animo ſententia ſtabat,
Marte mori, aut pacem Marte parare meis.

ADOLPHVS DVX HOLSATIAE ET SLESVICI.

VIx mihi prima genas veſtibat flore iuventa,
Te procul ut patria, Carole Quinte, ſequor.
Vſq; adeo mea mens iuvenili ardebat amore,
Noſſe urbes, claros militiaq; viros.
Nec votis fortuna meis bona defuit unquam,
Signa tyrocinij plurima Metis habet.
Inde domum rediens Dithmarſorũ agmina fudi,
Vltus avos, animum dedocuiq; trucem.
Nec noſtras Gotha, nec Grimſthenia ſaxea vires,
Imperij ſocio milite cincta, tulit.

ALITER.

QVi toties lecto Reges cum flore iuventæ,
Holſaticos toties qui repulêre duces,
Servati noſtræ gens imperterrita palmæ
Dithmarſi, victas Marte dedêre manus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

HEINRICVS IVNIOR DVX BRVNSVICENSIS.

NVlla humanarum quàm ſit conſtantia rerum,
Collige ab exemplo, qui legis iſta, meo.
Hilsheimenſe ſolum, primo ſub flore iuventæ,
Per valida adieci finibus arma meis.
Gaudentem ſpolijs, Heſſus cum Saxone, partis
Armata patrio vi pepulêre ſolo.
Vt niger hos vicit Iovis ales ad Albidos undam,
Felix amiſſos occupo rurſus agros.
Perpetuum at nihil eſt, & ab omni parte beatum,
Fortuna alternans datq; adimitq; datum.
Nam geminos natos una Mars impius hora
Abſtulit, hos letho machina dira dedit.
Haud quenquam dubiæ fas eſt confidere ſorti:
Vita aloes multum, mellis habet minimum.

PHILIPPVS LANDGRAVIVS HESSIAE.

ME belli varia afflixit fortuna procella,
Optatos portus inveniente Deo.
Exul in undecimũ Vlricus VVirtnbergicus annũ,
Invito noſtram Cæſare ſenſit opem.
Et mihi pulſus agris Leo Brunſuiganus avitis,
Captus cum nato poſt ſine cæde ſuo.
Nec Carolum fuerit mihi turpe laceſſere bello,
Sed nocuit temere nos habuiſſe fidem.

Vin-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Vincula ſimplicitas parit: en cuſtodia ſervat,
Dum quinq; Autumnos Pleias orta facit.
Me gener & natus tandem, victricibus armis,
Ad patrios ſalvum reſtituere lares.

SVB D. HEINRICI RANTZOVII IMAGINE AD Lectorem.

SI quis erit, quem forte iuvat ſic quærere, quare
Hi tabulis præbent ora videnda viri?
Is ſibi virtutis proponi exempla probatæ,
Quam vicijs ſpretis diſcat amare, ſciat.
Quamq; ſit inſtabilis vitæ fortuna caducæ,
Quàm varios ſervent lubrica fata modos.
Quàm ſubito magnæ ſpes evaneſcere caſu,
Et ſoleant labi grandia cœpta virûm.
Quiſquis es, incertæ diverſa pericula vitæ,
Et dubiæ ſortis ſpernere fata, cave.
Nam caro ceu fœnũ eſt, & gloria noſtra velut flos,
Mane viget primo, veſpere lapſa iacet.

Hucuſq; viri egregij & celebrati. Occupârunt autem hi loca honeſtiora, & ſub aſpectum cadentia. Tenebricoſiora verò conceſſa ſunt hiſce ſequentibus, Chriſtierno & Erico Sueco, quod malè à plurimis audiant, & à præſtantiorum imaginibus, niſi dehortandi cauſa, ſpe-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ctatores minimè debeant avocare.

CHRISTIERNVS II. REX DANORVM QVONDAM.

NOn mihi ſi centum linguæ ſint, oraq; centum,
Dicere facta ſatis pro ratione queam.
Innocuos mactare viros, & humata ſepulchris
Eruere, & flammis oſſa verenda dare:
Non tondere pecus, totam at deglubere plebem,
Vxore excluſa te, Siebrechta, frui:
Delitiæ illa fuêre meæ, ſtabilesq; fuiſſent,
Ni privaviſſet me Deus ipſe throno.

ALITER.

DIſcite iuſtitiam moniti, & non temnere Chriſtũ,
Quicunq; in vultus figitis ora meos.
Carcere in undecimam fermè trieterida captus,
Sævitiæ magnus Rex luo ſupplicium.

ERICVS XIIII. EIVS NOMINIS SVECORVM REX, in vincula coniectus.

QVid memorẽ mea facta miſer? reticere luberet,
Cæde & coniugio notus ubiq; meo.
Sexaginta meis manibus ſine iure peremi,
Pars mihi magna horum ſanguine iuncta fuit.
Quoquò ergo aſpicio, diri mens conſcia facti
Occurrit, miſeris excruciatq; modis.
Nunc mihi præceptor Dionyſius, ilia crudo
Traiectus ferro, triſtis Erinnys adeſt.

Nunc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Nunc proceres Orco miſsi, atq; innoxia bello
Ante meos oculos perdita turba volat.

ALITER.

ME quis Alexandro ſimilem inficiabitur unquā?
Obtruncat proceres ebrius ille ſuos.
Sobrius ipſe etiam ſatior vel cæde meorum,
Perfoſsi manibus qui cecidēre meis.

IOANNISCVS MORIO RANTZOVIORVM.

QVid prohibet, ſi me viventem ſemper amavit,
Nunc Domino hoc iunctū me quoq; ſtare lo-
Stat quoq; piſcator, ſtomachum ſi piſcibus ille, (co.
Iucundis animum pavi ego ſæpe iocis.
Morio non vulgaris eram, iuveneſq; ſeneſq;
Luxerunt raptum funere, luxit herus.
Illi mordaces poteram depellere curas,
Ridentemq; iocis exhilarare meis.
Aut illos imitare, iuvat ſi perdere vitam,
Aut me, ſi cordi eſt vivere dulce tibi.

ALITER.

HVc ades, ô quicunq; venis novus hoſpes in arcē,
Picturis oculos paſceris atq; tuos.
Quid mirare duces miſer, ardeſciſq; tuendo?
Neſcis quale tegat ſplendida vita malum.

Lerna periclôrum, & certi ſentina laboris.
Prudentum vita eſt: ſtultus at hiſce caret.
Ergò agè ſtultitiam ſimula, ſic nulla ſubibis
Munia: donantur pectora ſtulta rude.
Vt fugeret longi maleſana negocia belli,
Siſyphides littus fertur araſſe maris.
Aut flue delitijs, & duc inglorius ævum,
Aut mercare gravi grande labore decus.
Ingreditor, quodcunq; velis iter, unus utriq;
Finis, Mors fatuum cum ſapiente rapit.
Vivere non tibi vis, alieno ut tempore vivas?
Quid? num poſt ut edas, antè famem moreris?
Ah nimio fallax emitur, me iudice, nomen,
Vive tibi, nimium nec ſape, tutus eris.
Vive tibi, nec te crucia, neq; craſtina cura,
Hoc ego prudentes admoneo fatuus.

Abſolutis ijs, quæ ad latus utrunq; intra vallum ſunt, locus admonet, ut aduerſa fronti aggrediamur: quæ etſi ut ſpecioſiſsima in veſtibulo narrationis Rhethorculo cuipiam ponenda videri potuiſſent, quò elegantia & dignitate omnes in admirationē ſui raperent, ego tamen ordinis rationē prius habui, quā venuſtatis. Dandam enim operam putavi, ne obſcura et intricata evaderet narratio, quod nulla æquè re vitari poteſt,

ac ordine & conſequentia.

Proinde veſtibulum & cochlis, quia ipſis ædibus prominent, earum quoq; delineationem ante ſubijciemus. Quanquam veſtibulum nullum hic eſſe Philologos quiſpiam dixerit, quod hunc ſemicirculum Cochleę, gradibus vacuũ, eo nomine appellare dedeceat: is tamen ſi in hoc ſtantes clientes, cum ad Patronum cupiunt admitti, neq; intra ædes, neq; ſub dio eſſe attenderit, eundem, quẽ veterum veſtibula, præſtare uſum non negabit. Sunt autem ante pagmenta ſaxea, & ſuperius limen eminentibus expreſſionibus bovinorum capitum & racemorum inauratorum eſt exornatum; ei vero ſaxum latius eſt impoſitũ, quod inciſa inſignia Illuſtriſſimi Septemviri Auguſti Saxoniæ ducis tuetur, & eius donum, cochlidis gradus, candida gratitudine huiuſmodi verſibus celebrat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

HEINRICVS RANTZOVIVS
IN COCHLIDEM SVAM
Lapideam.

HAec Cochlis exciſis, quã conſpicis, ardua ſaxis,
Magnanimi donum principis illa mihi eſt:
Saxonicam qui frena tenet Septemvir in oram,
Et pius Auguſtum nomine reqꝫ refert:
Hic mihi donavit lapides, cum miſſus ad illum,
Dania cui paret, nomine Regis eram.
Ipſe ſuum munus commendat muneris autor,
Grataqꝫ ſunt magnis dona profecta viris.
Ergò etiam nobis dono data principe tanto,
Gratior hæc noſtra ſtabit in arce Cochlis.
Et ſpectaturis ſero teſtabitur æuo,
Nobile ſe munus Saxonis eſſe ducis.

Ipſa Cochlis eſt octagonos, & inſtar pænè publicę turris attollitur gradibus ſeptuaginta uno, ſeptenis pedibus longis, dextante craſsis, quorum retractiones plus quàm ſeſquipedales ſunt factę, ne alīj alīs obviam venientes incurrere cogantur, & ut honeſtæ mulieres aut ſenes prehenſo brachio per cochlidem deducantur. Retractiones poſt novenos gradus plerunqꝫ ſunt ampliores, in qui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

bus ſubſiſtentes feſsi, velut in areola, reſpirare queunt, ſi pergere velint. Nam ſola cochlide ad omnes contignationes & conclavia conſcenditur, nimirum gradu ſexto ad podium, quod circa cochlidem fornicatur, delumbato ad arcũ lacunari, ſic tenuiter, ut quaquà verſus Lunæ à coitu redeuntis effigiem repræſentet.

Id podium, cum ius dicitur, quantumvis clatratis feneſtris & valvis obturetur, propter aëris ſævitiam, tamen conſtanter audit & reddit Iudiciorum præſidi voces eorũ, qui ad hoc, ſub conſcio æthere, ut moris eſt Holſatis, lites dirimunt. Ea oportunitas & alias familiã in officio continet, quæ nunquam præſens & abſens eadem eſt, ſi ſperat fore clàm. At dum videt vocales muros verba referre averſis dominis, arundinem (ut habet fabula) aures Midæ clamare, feneſtras Argo ipſo oculatiores nequitiam deſidiamq́ coarguere, effrenes ani-

mi motus pudore & metu tantiſper con
ſtringit. Ad podij orientalem partem
ſedile ſiliceum eſt, quod ſimul baſis exi-
ſtit arrecti illic ad parietem ſaxi, inducen
tis Bredenbergã verſus hos loquentem:

CVm ſterili tumulus ſtarem infœcundus arena,
Nilq; meus, ſentes præter, haberet ager,
Me Satyri tenuêre rudes, Fauniq; bicornes,
Et quæ vipereo ſanguine monſtra ſcatent.
Quos ubi Iohannes ſubmovit nobilis heros
Rantzovius, cœpi cultior eſſe locus.
Ille valens animo, & victricibus inclytus armis,
Eſſem munitæ, fecit, ut arcis opus.
Quam modo, Pierides complexus mente venuſta,
Filius Heinricus perpolit arte ſua.
Sic mihi pro Faunis Mavors, atq; innuba Pallas,
Mœnia tutantur: cætera habent Charites.
At te, Chriſte, precor, qui nutu cuncta gubernas,
Vt tutelaris Iuppiter eſſe velis.
Rantzoviumq; mihi, & natos carosq; nepotes,
Cum longa ſalvos poſteritate dare.

Hoc podio hyeme, aut nubilo die, ni-
hil magis fuerit ex uſu: Vbi verò cœlũ
hilarius captare, apricari, tueri & odora
ri plantarum floſculos erit animus, gra-
dus vigeſimus quartus cochleę te ad ſub
diale

diale podium ferat. Id ſuper hyemali eſt amœniſsimum, & ne vicium faciat, pavimentum rudere veteri affuſa calce ſolidatum & feſtucatum, atq; binis ordinibus figlinarum teſſerarum, plumbo uſto incruſtatarũ, complanatum. Eius oræ peribolis ferreis, quarum perticæ arrectoriæ lilia ex ferro operoſè referũt, cinguntur, ut ſecurus prolapſionis in illo ambulare, terramq; tutò deſpicere, imò caput inter nubila condere, errantem Lunam, Soliſq; labores ferè digitis attrectare liceat. Etenim ſuprà ſubdiale eſt podiolum, tabulis auro varijſq; coloribus diſtinctis auguſtum, in quo artificioſum & ſubtile automaton horologium, cuius denticulati orbes interius libramentis ſic impelluntur, ut exterius in Auſtrali tabula planetæ ſenſim emergant, & dierum nomina oſtendantur: In Septentrionali duo ſtyli horas, atq; earum quadrantes diſcriminent: à fronte ad Orientem cataphracti equites ha-

ſtis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſtis, ad ſingulos horarum quadrantes, ſervato elapſorum quadrantium numero, alternatim iucundo ſpectaculo minori campanæ incurſent, velut præmonentes, maximum latè iamiam boatum daturam, horasq; diſcriminaturam. Quid verò ab ipſa Tabula orientali ſit expectandum, haud facilè dixerim, ſi rationem ſtructuramq; operis deſideres ſcire, ſin uſum qualemcunq; tantū exoptes, ſatisfacient tibi hi in illa ſcripti verſus:

HOc opus æquales ſpacijs diſtantibus horas,
Lapſaq; ſub terras, ortaq; ſigna docet.
Quæ mediam cœli labentia ſydera, & imam
Obtineant verſo cardine ſigna domum:
Lunaq; quo Phœbo iungatur tempore, monſtrat
Oppoſitum teneat Lunaq; quando locum.
Felices animæ, quibus hæc ſapientia curæ eſt,
Lucidaq; immotis legibus aſtra colunt,
Illas poſteritas meriti memor inferet aſtris,
Aſtrorum monſtrat fabrica mira Deum.

Verum cùm hoc opus ſit ornamentum arcis, & ceu vexillum, quo exulantes Muſę convolent, propoſitum, iniu-

rium

riū fuerit,etſi me ſubtilitas operis meaq́;
infantia multū deterreant, reticere ſtru-
cturam,atq; ingenuum Domini ſtudiū
ſua laude,Philomuſos verò Mecœnate
benevolo defraudare. Neq; enim non
fateri coguntur ęqui cenſores idē, quod
Ariſtippus,qui naufragio in Rhodien-
ſium littus eiectus,cum vidiſſet Geome
trica Schemata, ad ſuos converſus , ex-
clamavit: Salva,ô comites,res eſt,homi
num veſtigia hîc apparent. Æſtimabat
enim ex opere ſtudium eorum, & in ar-
tifices egregiam voluntatem, illisq; ſo-
lis nomen hominum aſſerens, cæteros
inanem titulū turpiter gerere ratus eſt,
qui nunquam os,in hoc à Deo ſublime
datum,ad iucundiſsimū cœli theatrum
attollerent.

At vos Rantzovius ſanguis,quos pa-
tri in arcis gubernatione ſuccedere fas
eſt , & patris animum & eruditionem
æmulamini.Date operam , ut tantæ ar-
cis opus,quod eſtis poſſeſſuri, intelliga-
tis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

tis,terram,mare,cœlum , Solem infatigabilem,Lunam,reliqua aſtra , quibus cœlum coronatur,Pleiadesq́ hyadesq́, & robur Orionis , immunemq́ æquoris vrſam,noſcatis. Hæc in clypeo Achillis fecit Vulcanus, his Arx veſtra exultat , his patris felix anima nobilitatur. Vos domeſticum , & cum tanto cõmune viro exemplũ, cum adoleverit ætas, ſat ſcio extimulabit. Vtinã mihi, quàm calcar ſponte ſua currentibus addere, tã deſcribere tabulã promptum eſſet. Sed quid tempus non neceſſaria dicendo tero?

Marginem tabulę orientalis complectitur immobilis circulus, in quatuor et viginti partes , quæ horas deſignant, æqualiter diſtinctus. Hunc duæ aureæ lineæ per centrum traiectæ ſecant, quarum eam, quę dextrorſum ſiniſtrorſum ducitur, & orientem & occidentem conſtituit, Mathematici Horizonta dicũt: Illam , quæ ſurſum deorſum vergens,

ſum-

ſummi & imi cœli cardinem definit, Me-
ridianum vocant. Per centrũ porrigun-
tur tres axes cavi, verſatiles, alius aliĳ ita
incluſus, ut unusquiſq; dentatis rotis
moveatur. Extimus axis fert orbem, in
quo Zodiaci duodecim ſigna ſunt figu-
rata: medius radium, qui in circulo im-
mobili horas, in ſignifero menſes, ſigna
& eorum gradus indicat: Intimus autẽ
axis rotat aureum Draconem, qui præ-
terquam quod quotidiè quaſi cum pri-
mo mobili ſemel circumit, etiã amplius,
ut plurimùm intra diei ſpacium, trede-
cim partes, binisq; horis ſingulos gra-
dus percurrit.

Ob oculos autem ponit horas Lunę, in limbo maioris circuli, tarditatẽ item & celeritatem motus, diſceſſum & reditum ad Solem, quando Solares radios ſubeat, novumq; hauriat lumen, quando ex Diametro Soli obĳciatur, plenoque refulgeat orbe, quem deniq; ſigniferi locum pererret. Complectitur etiam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

hians os Draconis globum, trinas Pha-
ſεων formas, creſcentis aut ſeneſcentis
Lunæ evidenter oſtendentem, modò,
ut Plinius loquitur, curvatæ in cornua,
modò æqua portione diviſæ, modò in
orbem ſinuatæ. Etenim alterum hemiſ-
phærium eſt inauratum, alterum deni-
gratum, partem Lunæ opacam nobis,
Lucidam vero Soli obverſam innuens.
Obvertitur autem hic globus à rotula,
quæ eſt in ventre Draconis in ſummo
eius axis, ſecundum quam rotulam &
alia eſt collocata plana, cuius axis tranſit
centrum Lunaris globi. Hæc impulſa
dentibus eius rotulæ, quæ eſt in extre-
mitate axis Draconis, cogit ſenſim fieri
circinationē globi totius, quod contin-
git in undetriginta diebus, horis duode-
cim, & dodrante.

Quid verò de ea ratione dicemus, qua
expreſsit artifex, ut vertigine primi mo-
bilis radius denotans Solem circumvo-
lvatur ſingulis diebus, hoc eſt, viceni-

qua-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

quaternis horis, ulterius tamen in Zo-
diaco trigeſimam ſigni partem, quem
gradum appellant, ferè emetiatur? O di
vinæ particula aurę, ſcrutatrix & æmu-
latrix ſuperarum domuum. Dentata
rota medij axis, cuius radiũ aiebamus
horas & ſigna monſtrare, habet denti-
culos ter centum & ſexaginta. Totidẽ
& hæc, quę circumagit Zodiacum, mi-
nus tamen uno. Harum duarum rotarũ
curriculum eſt idem & unum quinde-
cim dentium, quod ſingulis horis cir-
cumagitur. Vbi itaq; quater & vige-
ſies circumvolvitur, rotas has duas pro
trudendo ſemel circumagit. At quia
Zodiaci rota habet minus uno dẽticu
lo, ac ſolaris radij rota temporiùs quoq;
uno denticulo, qui uni ferè gradui ęqui-
paratur, circumeat vicenis quaternis ho
ris, oportet, ut amplius trecentis ſexa-
ginta diebus totus Zodiaci orbis emen
ſus videatur.

Hæc, ut oculi teſtantur, quia cum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

motu cœleſti congruunt, & quaſi imaginem admirandi operis ſculpunt, laudandi ſunt, qui, reliquis luxu aut avaritia inſanis, delectantur ingenioſis inventis, nec in his comparandis ullis ſumtibus parcunt. Macti ingenio ac virtute viri, ſic itur ad aſtra, foris nunc ea ſcrutamini & imitamini, quæ ſub veſtris pedibus olim ſunt futura. Hæc de automato brevibus dixiſſe ſuffecerit. Nam quæ omiſi, intricatiora ſunt, nec tàm verba, quàm Geometrica lineamenta, quæ locum hic non habent, requirunt. Deſcribamus itaq; & Cochleæ tectum, quod reſtat: Id gibboſis tignis conſtat, laminisq; cupreis rubrica coloratis veſtitur, ſuper faſtigium ἀνεμοθείρας inauratus verſatilis ita eſt collocatus, ut à ventis circumactus, octo ventorum nomina in ſingulis lateribus octagoni deſignet, quod etiam in marmorea turri Athenis Andronicus Cyrrheſtes, quem Varro nominat Cypreſten, fecit.

Eſt

Eſt quoq; ſub tecto cœnaculum lepidiſsimum, ad diverſas cœli partes, tanquam ſpecula, proſpectus habens, aliĳs feneſtris deſpiciens armenta, greges, arva, agricolas, fœniſectores, Storam & in eo remigantes: aliĳs templa, ſylvas, prædia, domos, hortos, iter præter arcem facientes: & item alia, quæ oculos iucundè feriunt. Agite vero lectores benigni, ſuperatis cochleæ gyris deorſum nos demittamus, ædesq́; colluſtremus, ab Hypogeio exorſi. Id intergerinis eſt interſeptum, quibus ab uſu nomina dixerunt, carnario, apothecæ, cellæ butyrariæ, caſeariæ, familiaricæ & cereviſiariæ, ubi quidem & panem faciunt, zythumq́; coquunt, & in cupas recõdunt. Aqua autem eò ex puteo deducitur alnis in tubos excavatis, terraq; obrutis, quod baiulis non minimum eſt levamẽ. Ex hypogeio ad ædes devenitur. Hæ ſunt latericiæ, ut cætera pleraq; ad perpendiculum factæ, pedibus centum &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

viginti longæ, ſexaginta latæ, altæ totidem, quatuor contiguorum tecti faſtigiorum. Namq; ea ſi fuiſſent una, quod oculis blādiri magis poterat, neceſſe fuiſſet, longè ſupra vallum eminerent, & tormentorum curulium globis expoſita, noxam facile caperent: quod convenienti humilitate nunc eſt vitatū. Quà itur ad ianuam ædiū, in ſaxo parieti inſerto hi verſus inciſi cernuntur:

BREDENBERGA.

ARx ego ſum vallo & foſſa munita profunda,
  Nomen de lato monte vocata gero.
Sex & tercentum Sol luſtra peregerat ingens,
  Ex quo natus homo Chriſtus in orbe fuit,
Cùm patruele ſuo Fridericus bella gerebat,
  Illo qui profugo Danica ſceptra tulit:
Hoc me tunc ſtatuit Iohannes limite terræ,
  Rantzovio natus ſanguine clarus eques.
In Domini ſtirpisq; ſtruens & prolis honorem
  Condidit, hæc illi maxima cura fuit.
Reddidit ille animam ſuperis, ego duro ſuperſtes,
  Et mecum illius nomen honosq; ſimul.
Sic immota loco ſeros hoc ſpector in annos,
  Et tanti eſſe viri nobile teſtor opus.

Quo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Quo ſine nulla ſatis ſunt propugnacula firma,
Tu me præſidio, Chriſte, tuere tuo.

Verum hæc exiliora, atrio noſtros animos paſcamus. Etenim hoc eſt ampliſsimum, clientesq́ quàm plurimos, patrono publica iudicia exercente, capit, ne quid quotidianam æſtivam diætam cõmemorem. Laquearia parieteſque mediani ſecamentis veſtiti, oleo tripla portione ad ſuccinum admixto, miris modis radiant, quinimò colore, criſpoq́ macularũ diſcurſu aceri certant. Ad decôrẽ maieſtatis accedunt imagines vivæ conditoris huius arcis, Iohannis Rantzovij, picturæq́ venuſtæ, ſententięq́ multę, quarum quaſdam annotaſſe fore non inutile, reor.

XENOPHON IN OECONOMICO.

DEus, ut mihi videtur, ab initio naturam mulieris ad opera curasq́ domeſticas idoneam fecit: at corpus & animum viri ſic condidit, ut toleran-

tius frigora, æſtus, itinera, militiã ferre poſsit. Huic igitur, quæ foris agenda, illi domum adminiſtrandam attribuit. Prudentis verò & frugi cùm viri, tùm mulieris eſſe, ſic agere, ut quæ parta ſunt bona ſerventur, & benè habeant, & alia iuſto honeſtoq́ labore quæſita quàm plurima accedant.

MARSILIVS FICINVS.

VIrum ſapientem felicemq́ eum puto, qui cum ex ſolo pendeat Deo, mediis calamitatibus vivit lętus, quē nec metus exanimat, nec dolor excruciat, nec voluptas corrumpit, neq́ libido inflammat, et cui ad vota cuncta ſuccedunt, qui omnia quæ vult habet. Ille ſingula habet, qui nihil deſiderat, ſorte ſua contentus, & eo, quod natura poſtulat.

ALIVD DICTVM EX XENOPHONTE, PAVCIS nonnihil mutatis, deſumptum.

QVi tolerantia antecellit, ubi laborandi eſt tempus: et robore, ubi fortitudinis eſt propoſitum: & mente, ubi conſilii opus adeſt: hic profectò videtur mihi iure optimo vir bonus apprimè putandus. Is qui ab amicis decipitur, haud vituperãdus: Qui vero ab hoſtibus, maximopere accuſandus eſt. Qui nil credentes decipit, ſapiēs eſt iudicandus: Qui vero credentes fallit, impius eſt habendus.

ISO-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ISOCRATES.

COnare inprimis vitam in tuto collocare: Quod ſi tamen cõtigerit in periculum te devocari, quęre in bello ſalutem cum honeſta opinione, & non cũ pudenda fama. Mori namq; cunctis providentia divina decrevit, ſed honeſtè vita decedere, id bonis tantum viris proprium natura conceſsit.

IN PRIOREM IMAGINEM
IOHANNIS RANTZOVII,
Equitis aurati.

HAc eſt Rantzovij depictus imagine vultus,
Qui decus Holſaticæ nobilitatis erat.
Conſilio bonus, & præſtans illuſtribus auſis,
Pro patria geſsit maxima bella ſua.
Omnia non dicam, ſed & hoc te ſcire volebam,
In magno virtus corpore magna fuit.

IN ALTERAM.

FElix, quem virtus generoſa exornat avorum,
Et virtute ſuis adijcit ipſe decus.

IN TABVLAM ROMAE.
RVINAM OB OCVLOS
ponentem.

VRbs ego Roma, patrum quam ſcripta corona regebat,
Creſcebam, ut Phœbe dimidiata ſolet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Aſt ubi me demens & cœca iuventa gubernat,
Huius conſilijs funditus (heu) pereo.
Quiſquis adhuc populos ſceptro verbisq́ coerces,
O diſcas caſu cautior eſſe meo.

Ex alia parte atrij ſuſpenſa viſitur alia non diſsimilis præcedenti, ſubſcriptis notis verſibus quatuor, quibus poſtremum diſtichon eſt adiectum:

ROma vetus, veteres dum te rexēre Quirites,
Nec bonus immunis, nec malus ullus erat.
Defunctis patribus ſucceſsit prava iuventus,
Quorum conſilijs præcipitata ruis.
Ne ſimilis ſimilem caſus, da rector olympi,
Adducat noſtræ perniciem patriæ.

Spectatur hoc loco etiam tabula, ab Epiſcopo Lubecenſi Andrea de Barbi, regis Danorum Chriſtiani III. cancellario, dono data Heinrico Rantzovio, in qua depictæ ſunt tres mēſæ: huic pontifex, Imperator, reges & ſeptemviri: Illi principes Germaniæ et Italiæ: tertię nonnulli Cardinales, inter quos Lotharingicus & Granvellanus, & Epi-

ſcopi,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſcopi, omnes ludentes & ad vivũ depicti, ut agnoſci poſsint, accumbunt. Hos autem circumſtant conſules civitatum Imperialium, comites & nobiles. Alloquuntur illos ingreſsi Turcorũ et Moſcovitarum Imperatores ijs, qui ſequuntur, verſibus. Fecialis item ad defenſionem communis patriæ adhortatur.

IMPERATORES TVRCA ET MOSCOVITA.

Ludite ſecuri, dum nos hoſtilibus armis
Hungaricum rapimus Sarmaticumq́; ſolum.
At niſi proſpicitis, quid res, quid tẽpora poſcant,
Hic ludus vobis exitialis erit.

FECIALIS, SIVE HERALDVS.

Luditis ô proceres, & vos fera bella movetis,
Pace quibus debet gratius eſſe nihil:
Interea Turcæ ſi ceſſerit Hungarus armis,
Et celer à Moſcho Sarmata iura petet:
Quid ſupereſt, proprios poſtquã ſæviſtis in artus,
Quin reliquum corpus barbarus interimat:
Mittite nunc ergò ludos, coniungite vires,
Donec in afflicto corpore robur ineſt.

Inq́;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Inq; hos infeſtis agmen convertite telis,
Sic veſtra & patriæ gloria ſalva manet.

Initium verò tabulæ pingendæ fuit, heri mei de ſtatu Europæ habitus cum Epiſcopo ſermo, qui poſtea in teſtimonium ſermonis eius tabulam hero transmiſit.

Paſtis hoc ſpectaculo oculis & animis, tablinum, quod eſt ad atrij ſiniſtrã, introẽamus. Id verò eſt, quo Dominus plurimùm gaudet, et in quo exornando operæ non pepercit, ob rerum in Magiſtratu geſtarum monumenta, quæ ibi multa aſſervantur. Omnia ſectilibus laminis ſingulari arte operiuntur, pigmenta acer, quod pavoninum vocant, mentiuntur, roſæ alternatim, aureis argenteisq; bracteis ſatiatæ, ex omni parte lucent. Non ſatis eſt vidiſſe ſemel, iuvat uſq; morari, atq; oculos explere ſuos, adeò omnia rident, aurumq; argentumq;, opusq; inteſtinũ, macularumq; diſcurſus, nunc lachrimoſè criſpi, nunc ſinuo-

ſinuoſè ſerpentes, nunc gemmas explicatæ pavonis caudæ, aut pantherinam cutem referentes. Quid verò memorem horologium eiuſdem artificij cum ſuperius deſcripto, etſi minus, in quo ſequẽs iudicium de Aſtrologia depictum eſt hiſce verſibus:

SYdera corporibus præſunt cœleſtia noſtris:
Sunt ea de vili condita namq; luto.
Cogere ſed nequeunt animum ratione fruentem,
Quippè ſub imperio ſolius ille Dei eſt.
Sed quia terreſtri mens aurea mole gravatur,
Subiuga ſæpe ſui corporis acta venit.

Quid dicam inauratum automaton viatorium, quod quanquam ſubtilitate rotularum ea conſtet, ne collum geſtantis, & quidem theca munitum, gravet: nihil minus tamen, ac maxima quæq; opera, horas cœliq; faciẽ totam quovis momento ſtupenda arte repræſentat? Quid menſam Mathematicam, totius Aſtronomiæ variorumq; eius inſtrumentorum idæam, floridis coloribus ſic

lucu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

luculenter exprimentẽ, ut prius ne mi-
reris artificis ingenium, an pictoris feli-
citatẽ, addubites? Quid tabulam ex ar-
gento ſolidam margine deaurata, conti-
nentem aſcenſiones ſignorum Zodiaci
ſingulis horis per totum annum, item
introitum Solis in ſigna Zodiaci, verũ
locum ad ſingulos menſium dies, præ-
terea quantitatem dierum & noctium,
ortũ & occaſum Solis ad elevationem
poli noſtri 55. graduum? Etſi ea tabula
ob materiam poterat ſibi laudem com-
parâſſe, tamen à cælatura & argumento
magis celebrari meretur. Cenſetur enim
ab Aſtrologię in hac Cymbrica ora peri-
tis artificioſiſsima, quòd à nemine ante
hanc diem res ampliſsima & diffuſiſsi-
ma tanto compendio ſit tractata: verũ
nuper à meo hero adinventa primùm,
pòſt Aſtrologis conſultis, & operã mu-
tuam dantibus perfecta. Herus enim,
quanquam regijs negotijs, quibus plus
quàm dici poteſt diſtrahitur, multum
tempo-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

temporis nequit ſuffurari: Tamen ſæpiuſcule ad Aſtronomiam divertit, et illa honeſtiſsima recreatione, & homine libero digniſsimo delectamento fruendo, tędium ac nauſeam diſcutit, tantosq́; in ea progreſſus fecit, ac ſi ei ſoli perpetuò vacâſſet. Nam præcedenti anno regi Danorum Friderico, multisq́; alijs, literis affirmavit, Ericum Regem Suecorũ, iudicio ex Geneſi eius facto, propediem captum iri, quod nunc eventus comprobavit, Verum hęc quia pręſens non intuêris, nec ego arcis ornamenta exornare, aut oratione aſſequi poſſum, non te moveant, votum certè, & alia D. Heinrici Rantzovij hîc & alibi ſcripta, fuiſſe digna, quę non in tablino deliteſcerẽt, ſed innoteſcerẽt omnibus, ſi candidè leges, clamabis, et me, qui hoc opellę deſumſerim, non ambitionis aut vanitatis opinor, argues.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

HEINRICI RANTZOVII VOTVM, AD IMITATIOnem Xenophontis.

EGo, quanquam anteponerem vitæ ſecuritatem clarioris fortunæ periculis: Tamen cum Deus Opt: Max: trinus & unus, nos non tantùm nobis, ſed cùm ſibi, tùm Reipub: propinquis ac amicis, naſci voluerit: iiſdem adductus cauſis, me ipſe ultrò laboribus offero devoveoq́;, & vaſto negociorum mari lubens cõmitto, atq́; ita impotentis fortunæ procellis & fluctibus caput expono atq́; obiicio. Illud verò ab ipſo Deo immortali precibus ſeriis ſemper contendi, & contendo: Primùm, ut mihi meisq́; integram donet corporis ſanitatem: deinde in rebus agendis circumſpectam celeritatem, in conſultando piam prudentiam, in dicendo benevolam autoritatem, contra hoſtes mitem victoriã, à maioribus gratiæ conſtantiã, ab æqualibus amicitiam minimè fucatam, ab inferioribus obſervantiam meritis conciliatam, à ſubditis ſpontaneam & fidam obedientiam, benignè mihi & clementer conferre dignetur: deniq́; ut relicta à parentibus bona conſervet, rem familiarẽ proſperet augeatq́;. Poſtremò ſeneſcentibus nobis, cymbam noſtram ex tempeſtuoſo hoc mundi pelago, æterni numinis amore ſenſim perducat, corporiq́; vitæ moleſtiis defuncto, in religioſis maiorum monumentis requiem, & in extremo adventus ſui iudicio, glorioſam reſurrectionem ac beatã immortalitatem largiatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

IDEM BREVIVS OCTA-STICHO EXPRESSVM.

SI mihi pro votis libeat traducere vitam,
　Sectariqꝫ, animus quod mihi ſuadet, iter:
Malim ego privatam ſecurus degere vitam,
　Quàm vitæ illuſtris mille pericla ſequi.
At quoniam noſtri partem ſibi vendicat ortus
　Publica res, partem poſcit amicitia:
Me curis expono lubens, ſubeoqꝫ labores,
　Da Chriſte, ut faciam grata tibi & patriæ.

AD FVNDOS SVOS HEINRICVS RANTZOVIVS, SVMPTIS ex Flaminio pleriſqꝫ verſibus.

Venuſte agelle, tuqꝫ pulchra Villula,
　Saltusqꝫ & amnes uberes,
Salicta, & umbra ſibilantium arborum,
　Et uda rivis paſcua,
Tuqꝫ arx honos ſoli decusqꝫ Cymbrici,
　Storæ propinqua flumini,
Dignis ſatis quis efferet vos laudibus?
　Mei parentis optimi
Olim voluptas, & quies gratiſsima
　Fuiſtis, & poſtquam ſenex,
Laboribus domeſticis & bellicis
　Perfunctus & periculis,
Terras reliquit, & beatus cœlitûm
　Petivit oras incola:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Vos alter appetivit uſq; plurimùm,
Fundum daturus alterum,
Rogatus & quidem ſæpiſsimè
Mutare ſic decreveram.
Nunc non relinquam. Iam iuvabit arbores
Manu paterna conſitas
Videre, iam libebit in cubiculo
Dulces inire ſomnulos,
Vbi ſenex ſolebat artus languidos
Molli fovere lectulo.
In Vellula capreas iuvabit ſternere,
Cerviſq; rete tendere,
Et glandibus ſues agreſtes paſcere,
Quid eſſe dulcius poteſt?
Gaudete prata rivuliq; lympidi,
Stora atq; culta Vellula,
Lætiq; ruminantium boum greges,
Heri vetuſti filius
Vos poſsidet, Deo volente maximo,
Suiſq; tradet poſteris.
Tibi ergò laus, perennis & ſit gloria,
Inſeparata Trinitas,
Verbum, paterq; et ſpiritus ſanctiſsime,
Qui condidiſtis omnia.

IDEM EX THEOGNIDE.

NEmo hominũ vivit, qui parte beatus ab omni eſt,
Qui ſapit, invicta ſpe ſua damna levat.
Alternis fortuna bonis mala plurima miſcet,
Vtraq; ſunt æqua mente ferenda pijs.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Si mereor, te ſumme Deus rogo pectore toto,
  Rebus ut avertas triſtia fata meis:
Attulerint ſed quando graves adverſa dolores,
  Des animum, firma qui ferat iſta fide.

E regione horum Heinrici Rantzovij carminum, ſequentia penicillo, in ſectilibus parietum operimentis ligneis viſuntur:

PHILIPPVS MELANCHTHON EX ANTIGONE Sophoclis.

NOn pectus ullius poteſt introſpici,
  Vrbis magiſtratus priuſquam geſſerit.
Ergo, ſi quis in gravi periclo civium
Vere ſalutarem ſciens ſententiam,
Eam, timore victus, occultat tamen,
Hunc iudico civem eſſe malum ac inutilem.
Et ſi quis antefert ſaluti patriæ
Privati amici gratiam atq; munera,
Hic omnium eſt mortalium iniuſtiſsimus.
Ergo Deum teſtem invoco, ſi patriæ
Diſcrimen impendêre videro meæ,
Me voce dicturum atq; mente libera
Sententiam, veriſsima quæ videbitur.
Nec ullus hoſtis civitatis publicus
Privatim amicus eſſe ducetur mihi.
Sed navis hæc, quæ ſervet omnes unica,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Sit civitas, qua cum vehemur integra,
In ipſa amicos quærere florentes licet.

Nunc perſequemur reliquas ſententias parietibus tablini aſcriptas.

Et primum quæ in argentaria capſula ſcriptæ leguntur, ubi inſignia gentilitia heri & uxoris ſuæ depicta conſpiciuntur.

Quemadmodum corporis forma, habitu, geſtu, prognati maiores ſuos referunt: Sic etiam animo, conſilijs, actionibus, plærunq; eoſdē imitantur.

ITEM.

TAntam vim atq; neceſsitatem poſsidet paternus maternusq; ſanguis, ut ſi quod decus ex eo profectum, non facilè intermori, ſi qua macula vero inde concepta, non facilè elui poſsit.

ITEM.

SAtius eſt rebus geſtis florere, quàm maiorum opinione niti.

ITEM.

HAec liberis eſt gloria pulcherrima, ſi quis bonis pa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

parentibus natus, moribus eos referat ſimilibus.

ITEM.

IS mihi videtur ampliſsimus, qui ſua virtute in altiorem locum pervenit, non qui maiorum rebus geſtis ſe effert.

TERENTIUS.

ITa vita eſt hominum, quaſi cum ludas teſſeris,
Si illud, quod eſt maxime opus iactu, non cadit,
Illud quod cecidit ſorte, id arte ut corrigas.

XENOPHON IN œconomico.

CUm didiciſſe mihi viderer, Deos hominibus rei bene gerendæ poteſtatem non dediſſe, ſine cognitione rerum gerendarum, & perficiundi quod opus eſt diligentia: Prudentibus verò & rem diligenter adminiſtrantibus, alijs proſperitatem commoditatemq́ dare, alijs negare: his rebus adductus equidem Deos colere cœpi, ac precibus impetrare contendi, & hodie contendo, ut proſperam mihi valetudinem viresq́ corporis tribuant, honorem in civitate, benevolentiam in animis amicorum, ſalutem non inhoneſtam in belli periculo, incrementum ſine crimine in re familiari.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

IDEM.

CVm animadverterem ab actionibus iiſdē, alios admodum pauperes, alios perquam divites eſſe, admiratione captus hæſi, & hoc quid eſſet, inquiſitione & inveſtigatione dignum iudicavi. Cumq; perſcrutarer, propriam peculiaremq;, cur hæc ita fierent, rationem eſſe deprehendi: Qui temerè & inconſultè negocia gerebant, damnum facere videbam: qui ſtatuto conſilio rem diligenter adminiſtrabant, eos expeditius & facilius agere cum quæſtu animadvertebam.

ARISTOTELES.

QVatuor obſervare oportet patremfamilias circa pecunias: Nam & quęrere poſſe convenit, et quæſita tueri, alioqui nulla quęrendi foret utilitas: eſſe præterea talem, ut & frui præſentibus & ornari ſciat, & negotia ſic ſunt moderanda, ut omnium ſimul periculum non ſubeat.

IDEM.

Opes tuas duplici nomine Colito: nēpè, ut à magna iactura facilè te expedias, et ut bono homini infortunium patienti ſuccurras.

Præter hæc autem viva imago Ioannis

nis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

nis Rantzovij, Heinrici & Pauli filio-
rum, coniugumque eorum: Andoverpia
item, atque immanis gigas in tabella ibi-
dem conſpiciendus exhibetur. Hîc, le-
ctor, mihi in memoriam redigitur pro-
digioſum quiddã, quod Cornelius Gra
phęus Andoverpianorum à ſecretis ſcri
pſit, & multum ad colligendam gigan-
tis vaſtitatem facit: Cathenis ferreis ſu-
ſpenſa viſi in ſenatu Andoverpienſi co-
xam, dentem, brachium, ſcapulam & ti-
biam, inſuetæ magnitudinis integra oſ-
ſa, quæ putentur Antigoni, eius loci
quondam Tyranni: Anatomices peri-
tos ex dimenſione eorũ colligere, octo-
decim pedum hominem fuiſſe. Mon-
ſtroſa me hercule ſtatura, duabus ferè
partibus amplius procerior, quàm no-
ſtra, & cuius umbilicus verticem Golię
in Biblijs ab Iſraëlitis tantoperè formi-
dati ſupereminerer. Sed hæc hactenus:
nunc quod porrò inſtat, de ærario tabli-
no proximè adhærenti, agamus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Prominet hoc ex Auſtrali ædiũ parte denis & quinis pedibus, ab hinc biennio, valido muro extructum, & teſtudine concameratũ. Eius feneſtræ hamatis ex ferro clauſtris, valuisq; ex ære ſolidis, nihil non arcent, humus, præterquã quod aſarotis, in varios colores & formas tinctis, ſtrata gaudet, etiam foribus ex ęre, quibus ad Cryptam ærarij ſecretã itur, fulget & illuſtratur, ne ab incendio & vi noxam facilè capiat. Ipſius autẽ ærarij fores ſunt ferreis laminis ſtanno incruſtatis obductæ. Foruli exquiſita lectiſsimorum librorum ſuppellectile onuſti veſtiunt parietes, ac ſi bibliotheca, non ærarium eſſet: quod vacuum libris eſt ſpacium, id exotica precioſa electri, coralliorumq; genera, in varias figuras tornata, rythmiq; Germanici occupant. Horum, quod ex Syracidis ſecundo & quadrageſimo capite eſt deſumptum, id dimetris, quia Germanica latinis inſerere religio erat, verti poteſt:

Vbi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

VBi manus ſunt plurimæ,
Seclude ſedulo tua,
Servaq; ne mala involet
Harpya aduncis unguibus.
Quæ traditurus es tuis,
Horum velim explores prius
Numerum, atq; menſuram probè,
Et pondus ijs præſentibus:
Nam ſic miniſtris conſules,
Rebusq; prudenter tuis,
Anſamq; præcides dolis,
Et ſuſpicaci pectori
Vaniſsimum adimes metum.
Accepta verò & data refer
In Codices demta mora.
Nam quisq; proximus ſibi,
Et de tuis, ni videris
Augere rem ſtudet, ſuam,
At tu, tenaci glutino
Qui perfidiſsimas manus
Vnctas habes, ut quicquid hæ
Tangant, velut acetabulis
Sit polypi abſorptum, hæreat
Statim, malisq; calculis,
Dolisq; aliena intercipis,
Nunquid ſupremi non times
Iram verendam iudicis?
Quamvis ocellos faſcinas
Hominum, haud Dei tamen effugis.

SVB EFFIGIE CAROLI V.
IMPONENTIS FRATRI FERDINANDO coronam, circumſtantibus Germaniæ Septemviris, & hæc tabula donodata hero.

SI tibi plus ultrà placuit contendere Cæſar,
Ad foſſas Metis non bene caſtra locas:
Hîc poſitus limes fatalis, Carole, ſortis,
Quæ tibi tot bellis obſequioſa fuit,
Admonet, ad metam te perveniſſe, nec ultrà
Victrici curſum poſſe tenere manu.
Ergò ſiſte gradum: capiat Ferdnandus habenas
Imperij: reliquum iure Philippus habet.

Hic calvaria quoque ex alabaſtrite mellei coloris eſt ſculpta, quæ Symmetriam oſsium, ſeptem ſuturas & meatus, per quos venæ & arteriæ aſcendentes cerebrum nutriunt, & item alia ſic repræſentat, ut in ea nihil, niſi quod non maior ſit & oſſea, deſideres. Quid illa, in ærario dicis? ut animum contemplantis aurum, futuræ & cum omnibus ęquatæ ſortis admoneat. Adiuncta eſt ęrario cochlis latericia ęquè atque ſaxea illa, quæ ad ędes orientem verſus eſt maxima, qua ad

omnes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

omnes cotignationes ferè conſcenditur, Bibliothecę tamen ſubſervit plurimum quęſupra ęrarium, & non minus ac ipſum, teſtudinata iucundiſsimè & oportunè ſurgit.

Etenim matutinum lumen tranſmittit, meridianum ſervat continuè, aut excludit, ſi vereris ut humidi venti, quibus ſitus ſqualidus & tineæ procreantur, volumina corrumpant. Ea omnium generum authorum, pro diverſitate ſcripti, diverſos occupant forulos, & in claſſes ſeptem ſunt digeſta: Hæc logices, illa Mathematū, ea Phyſices, proxima medicinæ, illa Iurisprudentię, iſthæc Theologiæ, nec non hiſtoriarum, quæ ex omni orbis parte magno ære & labore conquiſitæ ſunt, cenſetur & inſcribitur. Quo ordine quid utilius, quid pulchrius reperiri poteſt?

Etenim, quod herus dicere ſolet, uti inſanus agricola habetur, qui hordei, fabarum, piſorumq́ acervos tritico com-

miſcet, ſub ſatione leligit rurſus : ita extremę eſt inſaniæ, indigeſtos et inexplicatos poſsidere libros. Sed men, verba, quibus te pro merito erga me tuo biblio theca depingam, poſſe invenire? Salvete delitiæ, requies nauſeantis, & omnium rerum ſaturi animi, medicina ægri, quæ torpenti orexim potionibus melle Hyblæo ſuavioribus facis & exacuis. Salve bibliotheca, ter quater ſalve. Præ te mihi ſordent omnia conclavia, ſunt ergaſtula, latomiæ ſunt, tu theatrum, tu paradiſus mihi. Iuvat profectò, iuvat cum tot virorum illuſtrium monumentis con ferre pedem, more apiculæ per tot forulos volitare, bellisſima quęq; decerpere, à philoſophorum familijs ad Theologos, ab his ad medicos, una aut altera hora interdum deficere.

Delectat præclara inventa, ſi non asſequi, certè admirari, & ignarum rerum imagine gaudere. Mira voluptas eſt ænea Aſtrolabia, globos Aſtronomicos

cos & Geographicos, inter manus & brachia verſare. Advocant, paſcunt, tenent, animoq; mœſto demunt angores graves, pictæ in pariete terræ, Aphrica, Aſia, Europa, & his quarta accedens America. Non parum etiam gratiæ addunt ſpecularia Andoverpia delata, quę ſeptem artium elementa fictis in id perſonis repræſentant, cuilibet inuſto diſticho.

GRAMMATICA.

Grammatica os tenerum pueri balbumq; figurat,
Scientiarum cæterarum ianitrix.

DIALECTICA.

Vti hominem ratione docet Dialectica, quare
Meritò artium apicē magnus hanc Plato vocat,

RHETORICE.

Rhetorice gratos ſermoni aſtuta colores,
Quo dulcius fluat is ad aures, adijcit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

MVSICA.

Concentum inter ſe et diſcrimina grata canorum
Aure erudita depræhendit Muſica.

ARITHMETICA.

Hæc contemplandis numeris ars gaudet, eorum
Occulta ſolers eruens myſteria.

ASTRONOMIA.

Aſtrorum Vranie curſus, varioſq; recurſus,
Oculis notans, futura mente prævidet.

GEOMETRIA.

Veſtigare Geometriæ intervalla locorum eſt,
Quamq; alta, longa, lata, rerum corpora.

At ne ego, lector mi, egregiè impudens tibi videor, qui meum in conterendis heri voluminibus ſtudium tibi in os eructem? Ne videar quæſo. Vir bonus eſt publicum bonũ, & rivuli fontis eius derivantur foras, nulli negantur. Ego

beni-

benignitatem heri in me claudi nunquã ſenſi, imò, qua eſt humanitate, me ſępiuſculè invitat in bibliothecam, nec me, ut ſic dicam, rivalem lectitandorum librorum reſpuit, illo pręſente, abſente, mihi hęc patet. Ingratus ſim, ni hoc beneficiũ agnoſcam & celebrem. Atq; utinam tales viros noſtra ſecula plures tuliſſent, minus furorum, minus bellorum eſſet, minus bonę literæ malè audirent, & negligerentur. Etenim ſint Mecœnates, & erunt Marones, ſint Antonini & erunt Oppiani. Felices respublicæ, quarum principes tempora, quæ negotijs ſuffurantur, non aleæ, non luxui, ſed ſtudijs honeſtis, ſed libris impertiunt, ijs animos expoliunt, ijs ſua ocia, ijs negocia condiunt, quin eiuſmodi honorem habent, ut cũ hero meo de ijs ſic ſentire & dicere non pudeat.

AD

AD LIBROS BIBLIOTHE-
CAE SVAE VERSICVLI
Heinrici Rantzovij.

SAlvete aureoli mei libelli,
Meæ delitiæ, mei lepóres,
Quàm vos ſæpe oculis iuvat videre?
Et tritos manibus tenere noſtris?
Tot vos eximij, tot eruditi,
Priſci lumina ſeculi & recentis,
Confecêre viri, ſuasq́ vobis
Auſi credere lucubrationes,
Et ſperare decus perenne ſcriptis.
Neq́ hæc irrita ſpes fefellit illos.
Veſtro præſidio per univerſum
AEvo perpetro leguntur orbem,
Doctorumq́ volant per ora clari.
Vos eſtis requies honeſta mentis,
Iucunda ingenijs bonis voluptas,
Rebus perfugium minùs ſecundis,
In lætis decus & nitor refulgens.
Vos ætate puer virente magno
Sum complexus amore, nunc vir autem
Multò proſequor impotentiore,
Et quam fata diu ſinent amare,
Vobis immoriar mei libelli:
Ac cum rege lubens fatebor illo
Alphonſo egregio, eſſe cariores
Veſtras divitias mihi, benigna
Quàm ſors quas mihi contulit caducas.
Hæc eſt vera beatitudo vitæ,

In

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

In caſto thalamo, pia bonaq;
Iunctum coniuge, functione certa
Inſervire Deo, breviſq; vitæ
Semper munia ſedulum ſubire,
Et caram ſobolem ſibi educare,
Lectis moribus æmulam, parare
Multis commoda, nemini nocere.
Tum, ſi quando graves premunt dolores,
Et curæ ſubeunt laborioſæ,
Iucunda recreatione mentis,
Triſtes pellere cogitationes:
Aut evolvere, plurima refertos
Priſcorum ſapientia, libellos,
Et ſic tam benè colloqui diſertis,
Aeternoq; viris honore claris,
Quamvis ſecula multa iam ſepultis:
Aut pernicis equi ſubire tergum,
Venariq; feras, & in doloſos
Nunc parvum leporem fugare caſſes,
Et cervum cane perſequi ſagaci,
Nunc urſum truculentum, aprumve torvũ,
Ferro ſternere tranſeunte corpus.
Hæc, poſt difficiles graveſq; curas,
Optata ingenij quies honeſti,
Hic vitæ tenor eſt beatioris.
Salvete aureoli mei libelli,
Salvete, ex quibus hæc mihi voluptas
Aevum percipitur per omne grata.
Quàm vos intueor libenter? & quàm
Lubens colloquor: Ecquid æſtimandum eſt
Curis eſſe beatius ſolutis?

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ALTERIVS AVTORIS.

OCia honeſta Deo, cuncta atq; negocia ſummo
Quæ dicat, hæc multis vita beata modis.

Poſthæc gravis ſententia Senecæ ex Octavia act. 2. ſcripta exhibetur.

Pulcrum eminere eſt inter illuſtres viros,
Conſulere patriæ, parcere afflictis, fera
Cæde abſtinere, tempus atq; iræ dare,
Orbi quietem, ſœculo pacem ſuo,
Hæc ſumma virtus, petitur hac cœlum via.

ITEM ALTERIVS AVTORIS:

MOrtales homines & re & ſermone iuvare,
Perpetuum magni eſt principis officium.

Quæ in ęrario & bibliotheca conſpicienda exhibentur, ea hactenus: reſtat applicitum ærario valetudinarium in interiore domus parte, quod familię voces, hinnitus equorum, carrorum ſtridores, tempeſtatumq; motus non ſentit.

Huius

Huius etiã parietes inteſtino opere ſunt intecti (ut omnia, quæ infra primã contignationem) & aſteriſcis auri bracteis ſubtenuibus obliti radiant. In forulis ſtillatitij plantarum vapores, atq;, ut chymiſtarũ voce utar, quintæ eſſentiæ, nec non efficaciſsima alexipharmaca, atq; exquiſita ad varios morbos remedia, ordinatim diſponuntur.

Eſt & ibidẽ blandiſsima imago Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti affixa, tres digitos in iurantium morem ſuſtollentis, & Ezechielis illud proferentis: Vivo ego, nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur & vivat. Hæc imago umbris, lineis & comminutis angulis, ſpectatorum oculos ita faſcinat, ut longè quaſi ex tabula æqua, & ad regulam plana prominere, & ſub tactum cadere videatur. Concavum mundi orbem (is Chriſti manum implet) & in eo urbem velut ultra tabulam oſtendit. Quæ extantia videri voluit pictor, ea corpus

umbræ dant ex ſeſe. Sunt autem circa hanc utrinq; deſcripta.

Ex Pſalmo nonageſimo.

O Immenſe & æterne Deus, erudi & doce nos, ut aſſidue meditemur, nobis moriendum eſſe, & quod vita noſtra ſit quaſi herba, quæ manè floret & ſuccreſcit, veſperi ſucciditur & areſcit. Anni vitæ noſtræ ſeptuaginta ſunt, ſi ad ſummũ proceſſerit, octoginta. Cumq; præſtantiſsima fuit, labor fuit et moleſtia, quia celeriter præterit, quaſi avolet.

Syracides capite 40. & 41.

NE metuas mortem, ſed cogites, à Domino ita conſtitutũ eſſe ſuper univerſam carnem, et eorum, qui ante te fuerunt, & qui poſt te venient. Et quid recuſes te voluntati divinæ ſubmittere, ſive decem, ſive centũ, ſive mille vixeris annos? Quicquid terra oritur, in terram redigi oportet, quemadmodum flumina omnia mare influunt.

Ibidem capite tertio.

Qui honore proſequitur patrem, eius delicta non puniet Deus, & qui honore afficit matrem, bonum

num

num theſaurum colligit. Qui reveretur patrem, & ipſe ex liberis ſuis voluptatem capiet, cumq; orat, preces eius exaudientur. Qui honorat patrē, vita longiore fruetur, & qui propter Dominum præſtat obœdientiam, in hoc mater habebit ſolatium. Nihil ex his, quæ videmus, manet. Ideò admiror dementiam noſtram, quod tantopere amamus rem fugaciſsimam corpus, timemusq; ne quando moriamur.

Viſuntur hîc & alia, ut Chriſtiani III. Daniæ regis defuncti delineatio, & Heinrici Rantzovij ſub patris, iam tum mortui ante octiduū, imagine epigramma ſcriptum, Lamentatio ſylvæ Vellulæ, & Nymphę inſidentis piſci, cui Storæ nomen accolæ faciunt, & Geſnerus acipenſerem veterum interpretatur, & dicta quædam non inutilia: Poſtremo æneę quinq; tabulę, ſecamentis parietū affabrè inſertę, in quibus monumenta quorundam Rantzoviorum Itzehoæ humatorum ſunt ſculpta: quę omnia ſigillatim recenſenda duximus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

HEINRICVS RANTZOVIVS.

Hîc pater exhalans animam conceſsit ad umbras,
Hinc mihi ſemper erit lugubris ille locus.
Ingrediens cari mortem lugebo parentis,
Dum reliquus noſtro corpore ſanguis erit.
Cumq́ quid humanũ eveniet, ſi fata probabunt,
Tu locus ægroti, tu morientis eris.
In te confugient (quoniam ſecretus es) omnes,
Corripiet morbus quotquot in arce meos.

VELLVLA.

RAntzovius poſtquam crudeli funere raptus
Ceſsit ad Elyſη regna beata ſoli,
Fleverunt montes, fleverunt paſcua & amnes,
Atq́ pharetratæ candida turba Deæ.
Aruit immenſo viridiſsima ſylva dolore
Vellula, glandiferis culta cacuminibus.
Squalet ager, lætisq́ carent nunc frugibus arva.
Cuncta dolent, tanto depereunte viro.

STORA.

Rivule, cur præter ſolitum tuus humor abundat,
Dic Stora, lucidulam quis tibi turbat aquā?
Rantzovη miſerum me triſtia funera turbant,
Creſco ego de lacrymis perditus ipſe meis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Ille erat (heu) ſummi vivens mihi cauſa decôris,
Ille mihi moriens abſtulit omne decus.
Ne mihi quis lympham violaret, condidit arcem
Me prope, depreſſo Palladis arte ſolo.
Extinctum plangant pax & cum Marte Minerva,
Religio, Charites, Cimbrica terra patrem.

IESVS SYRACH.

MI fili explora, quid corpori tuo ſit ſalubre, & vide, ut ne, quod noxium ſit, ei exhibeas: nõ enim omnia omnibus conveniunt.

Cicero 2. Officiorum.

VAletudo ſuſtentatur notitia ſui corporis, & obſervatione earum rerũ, quæ res aut prodeſſe ſoleant, aut obeſſe, & continentia in victu omni atq; cultu, corporis tuendi cauſa, & prætermittendis voluptatibus.

Idem de Senectute.

MEditatum ergo eſſe debet ab adoleſcentia, ut mortẽ negligamus, ſine qua meditatione tranquillo animo nemo eſſe poteſt. Moriendum enim certe eſt, & id incertum, an eo ipſo die, ſapientiſsimus quiſq; æquiſsimo animo moritur, nec eum vixiſſe pœnitet, quia ita vixerit, ut nõ fruſtra ſe natum exiſtimet, & ex hac vita diſcedit, tanquam ex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

hoſpitio,nō ex domo. Commorandi enim diver-ſorium natura nobis, non habitandi dedit.

Incertus Autor:

PRincipium vitæ dolor eſt, dolor exitus ingens,
Et medium labor eſt: vivere quis cupiat?

Viſuntur et eodem loco quęſtiunculę, quas cur omitterem, ratio nulla fuit: Quid eſt vita? Beatorum lętitia, miſerorum mœſtitia, expectatio mortis. Quid eſt homo? Mens incarnata, phantaſma temporis, ſpeculator vitæ, mancipium mortis, tranſiens viator, anima laborioſa, parvi temporis habitaculum.

Incertus Autor:

QVid ſit vita, rogas? nihil eſt, niſi mortis imago.
Quid ſit homo, quęris? pulvis & umbra ſumus.
Quid ſit vita, rogas? nihil eſt, niſi ſpesq; metusq;.
Hæc inter dubij vivimus & morimur.

MONVMENTVM, IN HONOREM ET MEMORIAM PROgenitorum ſuorum poſitum, ab Heinrico Rantzovio, anno 1568.

In ænea hac tabula Heinricus Rantzovius, pio erga maiores ductus affectu, ſculpi & deſcribi curavit nomina, annosq́; obitus progenitorum ſuorum, quorum in memoriã lapides & monumenta collocata viſuntur, in primario D. Laurentij templo oppidi Itzehoæ, ad altare ſanctę trinitatis: quod altare ab ipſis Deo trino et uno, non paucos ante annos dicatum, annuisq́; et perpetuis in hunc uſq́; diem proventibus liberaliter dotatum eſt. Multi verò ex eadem familia eodẽ loco humati quieſcunt, quibus hæredes, poſteriq́; parũ grati in eos, nullum ad memoriã honorem impenderunt. Quare liberis ſuis mandat, nepotes poſterosq́; ex ipſis orituros rogat, ne quem in avita inferri ſepulcra ſi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

nant, cui à ſuis aliquod non ſtatuatur ſepulturæ monumentum, nomenqꝫ, ętas, dignitates geſtę & obitus, in hanc tabulam annotata referantur.

Anno 1440. obijt Breida Rantzovius, patre natus Domino Caſtelli Crummendick, proavus Heinrici authoris huius tabulæ. Hic multorum pagorum poſſeſſor fuit, qui poſtea monaſterio dicti templi partim precio venditi, partim religionis nomine dono dati ſunt. Plures quoqꝫ liberos genuit, eorum qui Petrus fuit dictus, eius poſteri hac ætate Domini ſunt prędiorũ Nienhoff & Vuammendorp, quorum ex numero Daniel Rantzovius fuit, qui ſummus belli dux contra Suecum Danorum regi militans fortiter occubuit.

Alij præterea duo, alter Hermannus Hamburgēſis, alter Bartoldus Bremenſis, Canonici fuêre, quem canonicatum illis familiæqꝫ ipſorum, certo præfinito tempore, ſingulari quadam indulgentia

anno

anno 1489. cõtulit Pontifex Innocentius IIII. Vndecimo poſt anno obijt uxor eius Druda Ratlovia, die Bartholomæi. Qui ambo eodem loco, ad latus Auſtrale chori, eo in tẽplo ſepulti ſunt, ſub lapide albo, in margine quadrata annotationem annorũ obitus utriuſq;, in medio inſignia familiarum continente. Supra huius caput alter eius frater cum coniuge ſepultus iacet, lapide cum utriusq; inſignibus ita inſcripto: Anno 1450 obijt Caius Rantzovius, & anno 1439. Anna uxor eius, die Franciſci. Supra Caium tertius quieſcit frater, ſub lapide huiuſmodi inſcriptionis: Anno 1459. die Petri & Pauli, obijt Caius Rantzovius. Inſigne additum nullum eſt, ſpacio tantum, quo includi poſſet, relicto.

Ex adverſo eius lapidis, ſub quo prior Caius cõditus eſt, chorum verſus, iacet ſaxum, nullam imaginem, ſed nudam hanc inſcriptionem, cum utriusq; inſignibus

nibus leviter inciſis, continens: Anno 1465 obijt Breideke Rantzovius. Anno 1460 Margareta uxor eius. In medio inter hunc & illum quieſcit Metta ſoror germana Breidæ proavi Heinrici viventis. Hæc nobili ex Reventlaviorū familia viro nupſit, ex quo cum prolem nullam ſuſtuliſſet, aliquam bonorum ſuorum partem monaſterio largita eſt.

Lapis imaginem habitu ornatæ nobilis matronæ eleganter inciſam præfert, ad cuius pedes utriusqꝫ familiæ inſignia ſpectantur. Inſcriptio verò hæc eſt: Año 1489 Dominica Cantate, obijt nobilis Domina Metta Reventlavia, quæ contulit huic monaſterio quinqꝫ millia marcarum. Ex adverſo lapidis eius, ſub quo poſterior Caius humatus eſt, verſus altare S. Trinitatis, ſepultus cum uxore beatam reſurrectionem expectat Heinricus Rantzovius, primi Breidę filius, Heinrici poſterioris avus. Is fuit præfectus Hamburgenſium in

arce

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

arce Steinburg, nec ſexageſimum ętatis annū exceſsit. Vxorem habuit Oligardam à Bockvuolden, filiam Domini in Borſtel, Sirhaven & Neverſtorp, quę multos ipſi filios filiasq; geñit. Poſt obitum viri, cum per 41. annos vidua vixiſſet, octogenaria ferè peſte obijt. Lapis duobus viri fœminæq; ſimulachris inſignitus, hanc inſcriptionem habet: Anno 1497. die Sabbati poſt Viti, obijt Heinricus Rantzovius, filius Breidæ. Anno 1538. die Sabbati poſt Lætare, Oligarda uxor eius.

Inter hunc et Caium in medio tertius iacet lapis, viri item fœminæq; & puellę affabrè inciſas monſtrans imagines, ſub quo requieſcit Paulus Rantzovius, primi Heinrici filius, patruus poſterioris, unà cū uxore Abela & filia Anna. Fuit conſiliarius Friderici I. Regis Daniæ, præfectusq; & adminiſtrator aulę eius. Inſcriptio talis eſt: Anno 1521 die Viti veſperi vita exceſsit Paulus Rātzovius,

filius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

filius Heinrici. Anno 1526 die Mercurij poſt Paſcha Abela uxor eius. Año 1533 octava Martini Anna Rantzovia. Ad idem latus chori, ubi angulum efficit, lapis iacet ſubniger, duplicem referens imaginem, matris cum infante linteis faſeijsq;, ut defuncti ſolent, illigatæ, informi præterea circũſcripto ſpacio, quo viri viventis adhuc poſt mortem imago incidi poſsit.

Sub hoc Magdalena, Ioannis Rantzovij equitis filia, ſoror Heinrici poſterioris, à patre fratribuſq; honorificè primùm condita eſt, deinde in paternum monumentũ per fratres trãslata. Nupſerat viro nobili Oſevualdo à Vuiſche, cumq; años vixiſſet 29 et menſes circiter quinq;, diem ſuum in puerperio clauſit, ante tamen puerulum enixa, cum quo tumulata eſt. Lapidis inſcriptio hęc eſt: Anno 1557. die quinta Auguſti obijt Magdalena à Vviſche, filia Ioannis Rantzovij equitis.

Iux-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Iuxta columnam, cui contiguum eſt altare, ſepultus eſt Caius Rantzovius, primi Heinrici filius, patruus poſterioris. Diſceſsit anno 1560. cum vixiſſet annos 72. Fuit à conſilijs Chriſtiano II regi Daniæ, ducíq; Holſatiæ Adolpho, et præfectus Trittoviẽſis, Dominusq́; caſtellorum Hannorou, Clekamp & Cherubi. Vxorẽ habuit Idam ex familia Blomen, quæ viro defuncto annum non ſupervixit. Ex hac multas ſuſcepit filias filiosq́;, quorum nonnulli, eo vivente, impuberes mortui, duo in bellis periêre: hic in Caroli V. Imperatoris Germanico, ille in eiuſdem expeditione Metenſi, reliqui pro generis dignitate cõtractis matrimonijs hodie ſuperſunt.

Anno 1564 die Ianuarij 23, obijt Catharina filia prioris Heinrici, amita poſterioris, quondã Abbatiſſa eius monaſterij, cum id 20 annos prudenter admodum fideliterq́; rexiſſet, iamq́; octogenaria maior ætatem ageret. Sepulta

eſt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

eſt in periſtylio eiuſdem cœnobij auſtra-
li in angulo, quo loco ei frater Ioannes
Rantzovius eques monumentum, la-
pide parieti iniuncto, ſtatuit. Año 1565.
13 die Decembris, obijt ſtrenuus heros
Ioannes Rantzovius eques auratus, cui
viro ætate illa in re militari hæc regio
aquilonaris vix parē habuit. Fuit ſum-
mus bellorum dux, & intimis à conſi-
lijs, tribus ordine Danorum Regibus,
Friderico I. Chriſtiano III. & Friderico
II. ducibusq; Holſatię Ioanni & Adol-
pho fratribus.

Octies iuſta acie ſemper victor cum
hoſtibus conflixit. Danicos ſubinde
exortos, & inteſtimos & externos tu-
multus, virtute ſingulari & felicitate
admiranda repreſsit. Dithmarſos, ob
hoſtes ſæpe proſperè profligatos, totq;
annorum libertate ferocientes, iugum
accipere coëgit. Cuius memoriæ ſempi-
ternæ, quam rebus ipſe à ſe geſtis pro-
meritus eſt, grati erga parentē filij, Hein-
ricus

ricus et Paulus Rantzovij, pro ſe quoqꝫ conſulere volentes, haud tenui impenſa elegantiſsimum ipſi monumentum, tribus amplius ulnis prominentius, ad idē latus templi prope clatros chori poſuêre, ex lapide affaberrimè inciſo atqꝫ ita lævigato, ut procul ſpectantibus candidi marmoris ſpeciem reddat, cui impoſitæ ex marmore utriusqꝫ parentis imagines, miro artificio vivos exprimunt. Addita præterea diverſa & illuſtria vitæ eius elogia, Cryptaqꝫ ſubtus ædificata, quā perpetuum familiæ ſuæ monumentum eſſe voluerunt.

Hæc ita in æneis tabulis, poſt has aliæ vacuæ, in quas poſteriorum dignitates & vitæ ſculpantur, relictæ ſunt.

Adhæret valetudinario amplum vaporarium, Diœta hyemalis penicillo picta, cui culina eſt proxima, è qua tubuli, maceratorum piſcium ſalſuginem colluviemqꝫ naribus noxiam excipientes, deducuntur in ſtructiles ſub area cloa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

cas, quæ aquam pluviam exonerant in
foſſam. Inde gynęconitis thalamus, am-
phithalamus, apodyterium & balnea-
ria, ad atrij dextram porriguntur, quæ
omnia quod ſimiliter ſunt pavimenta-
ta, & abiegnis ſecamentis veſtita, ſigilla-
tim volui attingere. Prærogativam ta-
men thalami, peripetaſmata verſicolo-
ria, & ex Phocylide Oſij verſus in eo
ſcriptos, non omiſerim:

Coniugij decus eſt ſancti haud præſtantius ullum,
Quàm ſi caſta viro coniunx eſt mite levamen
Curarum, alternas & alit concordia flammas,
Alter & alterius ſolamen & unica ſpes eſt,
Donec utrunq; ſenem, non cura aut lite, ſed annis
Effectum, placido componant fata ſepulcro.

Noſtra narratio quaſi prætervolavit
ea, quæ circa atrium ſunt: nunc Cochli-
de ad primam contignationem aſcendi-
mus in Orcheſtram, quæ præterquam
quod Aſarotis pavimentata, & eius ſpe-
cularia varia, orbiculata, exagona, qua-
drata, triquetra et alius figuræ, atq; duo
decim

decim menſiũ labores muta & loquenti poëſi decantantur, etiã ſtudio antiquitatem æmulandi, gratiam promeretur. Etenim partem Orcheſtrę ſibivendicat λόγειον, quod pulpitum eſt cancellatum, duodenos altũ pedes, ubi ſcenici, & qui fidibus, tibia, pneumaticisq; organis ſciunt, conſiſtant. Infra logeum pocillatorum eſt ſtatio, & abacus ductilis.

E laquearibus ſuſpenditur candelabrum ex ære, multorum brachiorum, admirandæ magnitudinis, artis & conſtructionis, quod duo robuſtiſsimi baiuli non facilè manibus loco moverint. Focus alarijs, ante quos Leones ex cupro ficti, canemq; Moloſſum ęquantes, & elegantiſsimè quaſi exurgentes, reſplendet. Parietes varijs tabulis, præcipuè vitam aulicam, & divæ pecuniæ bigas, ſub oculos ponentibus, exornantur. Aula autem ſic eſt depicta ex Luciani περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων adumbratione, interſperſis verſibus: Palatium in faſti-

gio montis abrupto ſitum eſt,veſtibulo inaurato,lubrico & præcipiti aditu. In interiore parte domus OPVLENTIA ſedet,tota,uti apparet,aurea,deſiderabilis,& ſui amore inflammans intuentes. Porrò amatorem aulæ ſtupeſcentem , & aurum oculis devorantem, SPES verſicolor introducit. Recentē aulicū excipiūt duę mulieres,FRAVS ET SERVITVS: hę labori per manus tradunt: Ille confectum & morbidum ſenectæ committit. Poſt contumelia adigit ad deſperationē. Ex hinc ſpes avolans evaneſcit.

Tum verò miſer extruditur non per aureas,quas ingreſſus erat,fores,ſed per poſticum quoddam tenebroſum & occultum,pallens,tremulus , ventriculoſus,annis panniſq; obſitus. Deniq; eiecto occurrit Pœnitudo. Poſtremo tot modis confectum,& iam trepidum, incurvum , in ipſo contumeliæ dolore ſagitta interemtum, Mors optatiſsima,

ſola

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſola fœderis tenax , præcipitat in egeſtam ſcrobem.

HEINRICI RANTZOVII
EMBLEMA DE AVLA.

MOenia, quæ ſummo ſpectant de vertice montis
Sydera, dic, quodnam nomē & omen habent?
Aulam Roma vocat, ſedes regumq́ ducumq́ eſt,
Luxu, divitijs, ambitione potens.
Lubrica mortalis vitæ & ſinuoſa palæſtra,
Excipiens pravos non minus atq́ bonos.
Cur iuvenis, Lauri reſidens viridantis in umbra,
Triſtia defixus lumina ſpectat humum?
Ille operum patiens mœſto ſub corde volutat,
Quam malit vitam, quod ſtudiumq́ ſequi.
Ne trahat ignavam laſciva per ocia vitam,
Molliaq́ ætatis tempora ducat iners.
SPES Dea cur nivea iuveni ſtat proxima palla,
Commonſtrans digitis regia tecta ſuis?
Allicit incautas iuvenum reſpublica mentes,
Et ſplendor, nimias qui comitatur opes.
Sed cur aſtat honor Tyrio velatus amictu,
Cui levis ambroſio ſpirat odore coma?
Nominis & famæ cuncti fulgore trahuntur,
Ambitio multis exitiale malum eſt.
Cur FORTVNA aſtat læto blandiſsima vultu?
Adiuvat audaces ſorsq́ Deusq́ viros.
Ergò quisquis amas vitam traducere in aula,
Contingent votis aula petita tuis.

Fata hominum cedunt interdum proſpera cœptis,
Irrita nec ſemper fert pia vota Notus.
Quid de nocte ſtruunt BACCHVSq́; CERESq́;
Ocia lethifero cõdita melle fovent. (VENVSq́;
Hæc capiunt fluxa iuvenum dulcedine mentes,
Vt ſe regna Deos inter habere putent.
Interea luxu tranſactæ corpora noctes
Attenuant, animis & vigor omnis abit.
Cur abiecta iacet PALLAS? cur aliger ille
Hanc levat, & pictas non ſinit ante fores?
Nil animum formâſſe iuvat pietate, boniſq́;
Artibus, & mores addidiciſſe graves:
Si non eloquio polles, verſatile ſi non
Affers ingenium, multipliceſq́; dolos.
At iuvenem excipiens, aurata compede vinctus,
Dic cur regales ſtat LABOR ante fores?
Sit licet immenſo circumdatus aulicus auro,
Suſtinet immenſi grande laboris onus.
Succeſſuſq́; dolens hominum, cur iuncta labori
Squallida vipereo felle ſtat INVIDIA?
Nemo fuit, nec erit tam præſtans fortibus auſis,
Vt valeat morſus effugere INVIDIAE.
Vt comes eſt, radios per ſolis euntibus, umbra,
Virtutem livor ſic comitatur iners.
Aulai in medio cur torva CALVMNIA picta eſt,
Et quam præterea, cætera turba, vides?
Quò non ſacrilegæ penetrant mendacia linguæ,
Iactaq́; ſub blandis ſcommata ſalſa iocis?
Nam quicunq́; ſua virtute emergere neſcit,
Obtrectare alijs, creſcat ut ipſe, ſolet.
Dic cur PERFIDIA aſsiſtit? quia tempore noſtro
Sub blando eſt fidei nomine rara fides.

Peſsi,

Peſsimus is certè eſt inimicus, quisquis amicus
Creditus, occulta ſubdolus arte nocet.
Quid fallax media vult ASSENTATIO in aula,
Mollia caudatæ tegmina vulpis habens?
Quisquis adulari, palpumq́ obtrudere neſcit
Blandius, hunc aulam non adijſſe velim.
Nam paraſitus edax regum dominatur iu aula,
Principibusq́ placet dulcior ore colax.
Semper adulator veſcens popularibus auris
Blandiloquus Domino, quæ placuère, probat.
Cur iuvenē rurſus NEMESIS deturbat ab aula,
En quam non magnis eijciens foribus?
Admonet hæc Nemeſis, ne quis nimis alta requi-(rat:
Eſt aliquid, parvam poſſe habitare caſam.
Multos aula viros ad ſummum evexit honorem,
Aulaq́ permultis attulit exitium.
Ferre moram, moderari iram, contemnere riſum,
Dura pati, cunctos aulica vita docet.
Cur morbus pallens regali limine pulſum
Excipit, & tremulo tarda ſenecta pede?
Debebant multi, poſito bene fine malorum,
Vivere, non ullo ſollicitante metu,
Quos ubi iam ſubeunt morbi, triſtisq́ ſenectus,
Deijcit extremo tramite cauſa levis:
Deſpectiq́ iacent, & dulcia limina ſæpe
Eiecti mutant, exilioq́ domos.
Nil fulſiſſe iuvat meritis inſignibus olim,
Nil rerum molem ſuſtinuiſſe gravem.
At cur aſsiſtit tumulum prope noxia torquens
Spicula, funeſta MORS violenta manu?
Fallit ſpes & honor, fallit fortuna laborq́,
At Lacheſis certam ſervat ubiq́ fidem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Rebus ab immodicis animum ſubducito ſemper,
Ante oculos vitæ ſit tibi meta tuæ.

Sequitur imago Pecuniæ, quæ talis eſt. Iunctis eius currui duobus viris tremẽtibus & pallentibus, velut bijugis, quorum iugum circumcirca mucronibus aculeatis eſt adornatum, ſemita eſt ſpinis ſparſa, ipſa pecunia, reginæ habitu, ſupplicem latronẽ cor pugione traijcientem chlamyde tegit, Pandemia muliere globum terræ ferente, & feſtivè inſequente.

H. R.

REgina, quod nomen tibi? Pecunia.
Qui te vehunt Diva? pavor & periculum.
Cur panditur Chlamys tibi, quisve tegitur?
Tremens crumeniſeca, latro atq; morio.
Quid illa, quæ Sphæram ſuo fert vertice,
Notat, cor humeris bulliens tuis locans?
Pandemia eſt, quæ, quia ſceleſtos protego,
Me ſequitur, atq; cum orbe toto ad me ruit,
Si me potitur, amplius quærit nihil.
O miſera, compararis & periculo,
Periculo & retineris, & tecum advehis
Innumera vicia: Tun beata crederis?

Poſt

Poſt hanc de Phaëtontis caſu tabula ſequitur. H. R:

A Spicis, ut Phaeton rapido Iovis occidat igne,
Nil mirum, punit corda ſuperba Deus.
Hic veros habuit Clymenē Meropemq́; parentes,
Iactavit Phœbo ſe tamen eſſe ſatum.
Quin etiam conſcendit equos Solisq́; quadrigas,
Atq́; ſuis impar viribus urſit opus.
Sed mortalis ubi temere cœleſtia captat,
Neutrum habet, at faſtus præmia fulmen habet.
Te modulo metire tuo, qui talia ſpectas,
Ne gravet infirmum ſarcina magna caput.
Qui fueris, hic eſſe velis, ſublimia vites:
Vltra qui peram non ſapit, ille ſapit.

In duodecim menſiū labores, in ſpecularibus figuris expreſſos, Heinricus Rantzovius.

IANVARIVS.

Iane biceps, anni finis, redeuntis origo,
Lætus ad ignivomum decoque parta focum.

FEBRVARIVS.

Qui Februo tibi nec pelles, nec ligna reſervas,
Falleris, hàc currum, quà ratis ibat, ages.

MARTIVS.

Vomere ſcindit agros, noctesq́; diebus adæquat
Martius, & Veris nuncia hirundo redit.

APRILIS.

Cana viret tellus, ſe frondibus induit arbor,
Aprili gemmans eliciente decus.

MAIVS.

Salve ter felix, ô Maie Smaragdine ſalve,
Temperie certent tempora nulla tibi.

IVNIVS.

Iunius æſtivo, detonſa tempora lana,
Defendas pecori ſolſtitium iubeo.

IVLIVS.

Sub brumam ne fortè pecus moriatur, Iuli,
Proſpicis, & curva gramina falce ſecas.

AVGVSTVS.

Iam matureſcunt Auguſti munere fruges,
Cumq́; amplo ſortem fœnore reddit ager.

SEPTEMBER.

Auguſti Ceres eſt, Septembris munus Iacchus,
Vnde homines vivunt, nos duo perficimus.

OCTO-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

OCTOBER.

October muſtum calcatis exprimit uvis,
Et ſerit hæc, anno quæ redeunte metat.

NOVEMBER.

Autumnus quæcunq; dedit, cõſumo November,
Et pinguem hyberna glande trucido ſuem.

DECEMBER.

Haud avis, haud fera venanti deéſt ulla Decembri,
Quamvis ningat atrox & gelet uſq; vadum.

Ad meridiem pinacotheca, quæ eadem dormitorium regis Daniæ dicitur, cætera cõclavia aſarotis, camino, alarijs ex orichalco cælatis, & leonum hiantiũ ſpecie fictis, periſtromatibus, lectiſq; precioſis longè vincit, tabellis etiam ad certamen uſq; luxuriat. Nam Carolus, Ferdinandus, Maximilianus, Germaniæ Imperatores, Sigiſmundus Sarmatiæ, Franciſcus Galliarum, Philippus Hiſpaniæ, Iacobus Scotiæ, Edvardus Britanniæ, Chriſtianus Daniæ, reges,

Soly-

Solymanus Turcarum Tyrannus, Io-
hannes Septemvir Saxonię, atq; alij re-
guli, noſtro tempore fama apprimè no-
ti, ad vivum expreſsi hîc conſpiciuntur.
Ioannis quoq; Rantzovij ſua inaurata
arma induti icon, ex membris eius ſimi-
litudine, tota ita eſt in cupro, à Ioanne
Lundenſi Dithmarſiæ pictore, expreſ-
ſa, ut neſcio quid maieſtatis heroicæ, ac
ſi viveret, ſpirare ac eiaculari videatur.
Sub ea aureis literis hæc ſunt ſcripta:
Icon Ioannis Rantzovij equitis aurati,
qui tribus regibus Septentrionalibus,
cũ cæteris proceribus Danicis ac Cim-
bricis, nempe Friderico I. Chriſtiano
III. & Friderico II. Diadema regium
victrici manu, ſingulariq; prudentia
impoſuit: E contra Chriſtiernum II.
Friderici auſpicijs, tribus regnis, Dani-
co, Suecico & Norvegico, avertit, oram
que Cimbricam à Lubecenſibus, Duce
Alberto Megapolitano et comite Chri-
ſtophoro Oldenburgenſi, in libertatem
vin-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

vindicavit: Epiſcopos in Dania nonnullos, ditionibus eorum ad regnum translatis, in ordinē redegit: Dithmarſiam, cum rege ac principibus ſuis Holſaticis, ultimò dux iſtius belli ſubegit. Hodie, qui eſt annus à nativitate Ieſu ex Maria ſeſquimilleſimus ſecundus & ſexageſimus, eſt ſeptuagenarius, cum tamen cani importuni nō ſint, ac ſupereſt illi animi vigor, corporis robur, celeres ingenij motus, habet & adhuc pertinacem & amplam rerum præteritarum memoriam, & ex his futurarum ſummam providentiam.

SVB PYRA DIDONIS, SE FERRO SVB AENEAE NAVIgationem traijcientis, & morientium affectu plane ſervato expirantis, H. R.

AMor, venenum dulce, quem non illicis?
Primo ſuavior quidem melle Attico,
Sub fine vincis fellis amaritudinem,
Quam non voluptatem videbat Eliſſa, cum

Ma-

Maneret Æneas? ubi is littore ratem
Solvit, quid illa miſerius? quin pectoris
Crates ſui diſrumpit enſe Troico:
En muſta qui bibit, ebibat fœcem quoq;.

SVB LVCRETIAE STV-PRO, S. TARQVINIVS Lucretiæ, H. R.

SI clamas, ferro morière Lucretia: vincam
Sic pugnans: ſin das, quæ volo, dona feres.
Abnuis? interimam, cum quo dormiſſe feraris,
Servum, & adulterij teſtis adulter ero.

LVCRETIA TAR-QVINIO.

SExte, quid ô facis? ô frœnis inhibeto furorem,
Ante fores Nemeſis ſanguinolenta cubat.
Vivit adhuc idem, qui punijt Ilion ingens,
Ad tua connivet nec malefacta Deus.
Scilicet unius noctis peritura voluptas,
Expellet regno teq; genusq; tuum.

REX: Qualis autem ſit picturæ forma ex verſibus Sole clarius apparet.

STat REX in medio nudus, quem cingit utrinq;
Civis, Sacrificus, nobilis, agricola.

Hoc

Hoc monet, ut regi ſint publica commoda curæ,
Et colat inprimis numina ſancta Dei.
Namq́; ubi rex nimium luxuq́; addictus & armis,
Nec populi memor eſt, nec pietatis amans:
Evertit miſeros talis petulantia cives,
Everſis princeps civibus ipſe perit.

SENECA.

ERrat, ſi quis exiſtimat ibi tutum eſſe regem, ubi nihil tutum eſt à rege. Remiſsius enim imperanti melius paretur.

IDEM.

REgibus boni, quàm mali, ſuſpectiores ſunt, ſemperq́; his aliena virtus formidoloſa eſt.

DION.

NEmo credit eos, qui vim inferre poſſunt, ſi Iudicum munere fungantur, ex Iuſticia agere: Verũ hæc omniũ eſt opinio, ſpeciẽ eos, ac quaſi adumbratũ quoddam exemplar Reipub: propter verecundiam, veritatem actionum ſuarum prætendere, ac ſub Iudicij nomine cupiditatẽ ſuam explere.

SENECA:

VBi non eſt pudor, nec cura iuris, ſanctitas, pietas, fides, inſtabile regnum eſt.

Prope dormitorium regium eſt con-

cla-

clave cubiculariorũ, in quo raptus Proſerpinæ, & Ceres mater eam quæritans eleganter exprimitur. Huic contiguum eſt ſacellum ſanctum & auguſtum, in cuius ara marmorea miri candoris, interlucente auro bracteato, ſculpta eſt Euangelica parabola de filio prodigo, Lucæ 15. Quid ego tibi laudem pavimentum emblemate vermiculato ſtratum, quid æreum baptiſterium, candelabra, auream Redemptoris noſtri crucem, divitem ad ſacra facienda ornatum, pulpitum, converſionẽ D. Pauli, quid deniq; baptiſmum Iohannis iucundum ſpectatu, & unde te vel repentina inceſſerit religio? Videas λόγον θεάνθρωπον immergi aquis, cœlo aperto, & comitibus angelorum aliquot myriadibus, Spiritum ſanctum corporali ſpecie, tanquam columbam deſcendere: æternum Patrem dicere, in hoc filio ipſe mihi placui: Cernas hos induere veſtimẽta, ſtillare illos, alios cõtremiſcere frigida perfuſos, alios

mag-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

magno niſu diſcingere ſeſe, et ut abluan-
tur lavacro regenerationis, ipſo vultu
præ ſe ferre. Eò loci, ubi herus meus ſa-
cris intereſſe conſuevit, patris Iohannis
Rantzovij epitaphiũ è Dania miſſum
in æs luculenter inciſum viſitur:

CVm placido vitæ mutâſſet tempora fato
Ioannes heu Rantzovius:
Luxerunt nati, coniunx, Holſatica tellus,
Vno ore plangenteis patrem.
Mars tumulo impoſuit Laurum, Zonamq; tro-
Et hoſtibus demptas opes (phæumq;,
Pax etiam, aut concors huic, aut contraria Marti,
Amantem laudavit ſui.
Fama hinc diſpergens late ore manuq; ſecuta eſt
Virtutum teſtimonia.
Qualiter hunc igitur vixiſſe putabimus annis
Luſtrorum bis ſeptem & tribus?
Tot namq; hic vixit, quem Mars, pax, fama peren-
Requirant, laudent, efferant. (nis,
Et pia cum natis coniunx viduata marito,
Et patria, lugeant patrem.

AD FORES HENDE-CASYLLABA HEINRICI Rantzovij conſpiciuntur.

HVnc quicunq; ſubis locum, reſiſte
Paulùm, ſi placet, atq; paucula audi.

Votivum Domini vides ſacellum,
In quo res peragit ſacras, & ore
Noſtræ percipitur ſalutis autor,
Funduntur〈que〉 preces, pia〈que〉 voces
Et dicuntur & audiuntur. Ergô
Arcem ſi venis huc videre ſaltem,
Illius ſtudium bonam〈que〉 mentem,
Qui poni voluit ſibi, probato,
Aut ſi res ita fert tua, æmulare,
Et ſemper pietatis eſto cultor:
Sin huc ingrederis, ſacris ut ipſe
Interſis ſimul, ad fores, prophanas
Omnes exue cogitationes,
Et mentem indue ſancta cogitantem,
Præſentem〈que〉 puta Deum videre,
Ad quem verba facis, preces〈que〉 fundis:
Illi corde pio, pia〈que〉 lingua,
Pro donis age gratias benignis,
Collauda, venerare, concine, at〈que〉
Dictis ſuppliciter precare votis.
Huic ſoli eſt operi locus dicatus,
Illud te monitum prius volebam.

Conſpicitur in pariete etiam hęc ſententia Senecæ:

SI ſcirem Deos peccata ignoſcituros, & homines ignoraturos, adhuc propter turpitudinem peccare erubeſcerem.

IDEM

IDEM SENECA.

ITa vivendum cum hominibus, tanquam Deus videat: Sic loquendum cum Deo, tanquam homines audiant.

Quà domus ad Caurum vergit, Gynæciū eſt nobilium, & hoc convenientiſsimis, ut cætera pleraqꝫ, tabellis exornatur. Etenim ſupremum proverbiorū Salomonis caput, Ideam & quaſi normam vitæ mulieribus proponens, diſtributum eſt in ſex quaſi partes, quarū quævis in totidem vitreis laminis, ſtanno, ne pelluceant, incruſtatis, tam exquiſito picturæ & colorum genere, nec nō auri argentiqꝫ ſubtenuibus bracteis, eſt expreſſa à Iohanne Londenſi Dithmarſiæ pictore, ut rethorculum efficaciori orationis fulmine, mentem fœmineam ſua ſede & ſtatū dimovere & informare vix poſſe, in animum inducam. Pro ſuo cuiuſqꝫ tabulę argumēto Dimetra Iambica annexa cernere eſt.

FElix, proba qui coniuge
Dei potitus munere, hæc
Vincit Smaragdos Indiæ,
Laborat & net impigrè.

Hæc inſtitoris fortibus
Eſt conferenda navibus.
Veſtem paravit, vendidit,
Victum manuq; quæſijt.

De nocte ſurgens dat ſuis
Penſum cibumq; ancillulis,
Lucerna non extinguitur,
Huic vir brevi ditabitur.

Domus negocia inſpicit,
Agros emitq; & conſerit,
Non ocioſa devorat
Panem, novum ſed præparat.

Paſcitq; egenos largiter,
Non cogitans inaniter
Perire: Quæ Deum colit,
Dans pauperi cœlum accipit.

Dos eſt quibuſdam plurima,
Et forma vultus ſplendida,
Sed, quæ laboris & Dei
Amans, corona hæc eſt viri.

Ad orientem æſtivum eſt cœnaculũ, quod venatorium dicunt. Nam ſuſpen- duntur in eo venantium tabulæ duæ,

plu-

plurima cervorum platycerotumq́ꝫ cor-
nua, quorum pleraqꝫ inaurata, unum
etiam clavo fixum in tabula, reliqui cor-
poris lineamentis in ea ſic graviter affi-
ctis, ut ridendo terriculamento ſpeciem
cervi, iam iam impetum in intrantem fa-
cturi, prębeat. Eſt quoqꝫ cernere Vene-
rem cum Cupidine apprimè venuſtam,
& ſuſpenſa è lacunari candelabra, ex ra-
mis cervinorum cornuũ orichalco cir-
cumdatis, et in modum coronæ iunctis.
Pavimentum (ut ab omni parte nomen
agnoſcas) canum venatorumq́ꝫ, cornu
inflantiũ, imagines figlina arte inuſtas
repræſentat. Quæ in tabula venatoria
priore reperi, huc aſcripſi.

LAudibus eximijs ars eſt decoranda Dianæ,
Si non exſuperet cum feritate modum.
Reddit enim timidos proceres ad prælia fortes,
Anxia lætificans corda dolore gravi.
Mollitiem pellit, ſævicꝫ cupidinis arcus,
Languida iucundo membra labore levat.
Sternit apros, cervosqꝫ premit, qui damna colonis
Triſtia dant rudibus, dum male farra terunt.

Suppeditatq́ dapes, nigræq́ alimenta culinæ,
Pellibus hirſutis corpora nuda tegit:
Ergo venandi ne tu contemne laborem:
Hic tibi quandoquidem commoda dicta feret.

H oc ſtudiū patribus Cultū quoq́, teſte probatuR
E bræi vatis Relligione ſacrA.
N omine Eſau venādi Inſignis laude qd: an noN
R obuſtus Nimrod Sic quoq́ clarus eraT.
In feſtus ſi non ſis Triſti clade coloniS.
C ur refugis ſtudiū? Iure fruare tuO.
V enari quiſquis Non gaudes Zoile, luxV
S is mollis licitū eſt, Aut piger uſq́ ſitV.

SVB ALTERA
TABVLA.

SI Spartam, Chriſti quæ munere contigit, ornes,
Et facias pura conficienda fide.
Nunc leporem catulo, quid obeſt, excire ſagaci?
Nunc in frondoſo tendere rete iugo?
Ardua nunc in apro venabula condere diro?
Nunc vario cervos exagitare metu?
Ipſe Deus generi dedit hæc animalia noſtro,
Quis tibi conceſſum ius prohibere poteſt?
Quid quod ad arcendos faciat Venatio morbos?
Qui bene venatur, ſanior eſſe poteſt.
Quid quod ſollicitis arentia corpora curis
Lætificet, vires ſuſcitet atq́ pigras?
Quid quod militiæ ſpecies ſit magna tremendæ?
Horret ſi quis apros, horret & ille viros.

Quid

Quid quod Oreſt eæ radiantia tela Dianæ
Excutiant arcus, ſæve Cupido, tuos?
Præterea nigræ quod fert alimenta culinæ,
Nudaq; detracta corpora pelle tegit?
Hactenus Exiguis Immenſa Negocia Rythmis
Explico, Ieiunis Cantoq; Vaſta Sonis.
Reſtringas Autē Nimium Temnaſve, Sequenda
Occino, Venator Ius Violare Solet.

APOLLO ARBITER, CORAM QVO DE PRAESTANTIA DISceptant, Venus, Iuno & Diana Venationis Dea, cuius cervo, ſecundum eam cauſa iudicata, corona præmium decernitur, H. R.

MArgaridum niveā nectens Eris atra coronam,
Quæ minus, ô Divæ, noxia tollat, ait.
Tum Iuno: Paridis dirimantur iurgia voce,
Num Venus hoc etiam iudice ſerta feret?
Phœbus ad hæc: Animos Iuno, ſed corpora Cy-
Corrumpit, virgo hæc ambo Diana fovet. (pris

QVERIMONIA LEPORIS RYTHMICA.

FLevit Lepus parvulus,
Clamans altis vocibus,
Quid feci hominibus,
Quòd me quærunt canibus?

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Apertis oculis dormio,
Parum iuvat id quod video,
Quid feci hominibus,
Quod me exagitant canibus?

Longas aures habeo,
Nec prodeſt, quod audio,
Quid feci hominibus
Quod me vexant canibus?

Breves pedes habeo,
Curſu velox abeo,
Quid prodeſt? ſequuntur homines,
Et canes incitant celeres.

Parvus ſum & placidus,
Et nemini noxius,
Quid feci hominibus,
Quod indagant canibus?

An in hortos quod irruo,
Olusq́; quod comedo,
Nonnunquam & tenuem
Quod proculco ſegetem?

Hanc, hanc iuſtam ſcilicet
Cauſam putat quilibet,
Vt canibus agitet,
In caſsibus lancinet.

At quid non atrocius?
Quid non & damnoſius,
Lupus facit rabidus,
Et ſus valens dentibus?

Hos rarus proſequitur,
De me præda petitur,
In me canes aluntur,
Et retia nectuntur.

Adde, dum me canibus
Sectantur velocibus,
Sæpe ſic proterunt ſegetes,
Quod centum nequeunt lepores.

Ego petor indies,
Mihi nunquam eſt quies,
Quid ô quid feci hominibus,
Quod ſic me lacerant canibus?

Pellis eſt ignobilis,
Ad nullam rem utilis,
Quid feci hominibus,
Quod me agunt canibus?

At caro mea dulcis,
Et quæ ſapiat multis,
Hæc eſt, hæc cauſa hominibus,
Quod me inſectantur canibus.

Poſtquā vident me fugam capere,
Hiſce, hiſce, ab omni latere
Inclamant: quæ illis eſt maxima
Voluptas, mihi Mors eſt pallida.

Canes ubi tenent me,
Dentibus laniant me,
Lætor, ſi effugio,
Si non, malum auſero.

Captus in aulam deferor,
Cum gaudio excipior,
Veru infixus torreor,
Inde in menſam collocor.

Lætis animis me comedunt,
Vinoq; dulci ſe proluunt,
Quid eſt, quod feci hominibus,
Quod me perſequuntur canibus.

Nunc accedo ad ſecundam contignationem, quæ etſi paululum cedit inferiori, tamen tam munda eſt, ut hoſpites elegantes accipere poſsit. Etenim pavimentata eſt, & albario opere polita undiq;. Intergerinis autem interſepitur, et diſcernitur in cubicula quatuor, ambulationem, et (ſi licebit ab uſu nomen notam rei ponere) ſphæriſterium oblongum: in quo pilari luſiuncula, palæſtricaq; hironomia liberi heriles reficiuntur, & grata viciſsitudine nunc literis, nunc progymnaſmatibus bellicis imbuuntur, ne remiſsiones negatæ odium ſtudiorum faciant ingenuis. Ibi labores Herculis cum Mythologijs à patre, tan-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

quam irritamenta virtutis, liberis propoſiti cernuntur, quos ob rarę et reconditæ ſapientiæ & eruditionis ſignificationem præterire non debeo: Sunt autem inter ſeptem columnas lapideas diſtributi, ſuper has ex lapide albo virtutes fœminarum habitu conſpiciuntur, Iuſtitia, Temperantia, Fortitudo, Patientia, Charitas, Fides & Spes.

HERCVLIS ACTA PRAECIPVA CVM MYTHOLOGIIS.

I. HERCVLIS FACTVM.

INfans in cunis geminos à Iunone immiſſos ſerpentes, manibus præhenſos, extinxit: Cum unà cubans Iphiclus frater territus parentes fletu excitâſſet.

MYTHOLOGIA.

SErpens antiquus ijs maximè, de quibus ex benigna propaginis aut ſyderum inclinatione, virtutis opinionem concipit, ab ipſo ortu tendit inſidias. Hos econtrà tum ſancti angeli ſuſcipiunt, tutelari præſidio defendendos, tum ipſa virtutum ſemina,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

mina, & igniculi naturæ inſiti, ſeſe nec volunt nec poſſunt deſerere.

SECVNDVM.

ADoleſcens hydram colubris & capitibus pullulantem, in Lerna palude, telis et clava oppugnavit, tandemq́ facibus & igne conſumſit, cum cancrum, hydræ ſuppetias ferentem, preſſu pedum intéremiſſet.

MYTHOLOGIA.

ADoleſcentia violenter à pravorum ſubinde renaſcentium appetituum impetu infeſtatur, quibus mundi deliciæ cauſam & materiam ſubminiſtrant. Contra hæc in tali ætate lubricis initio veſtigijs, tanquam in paludinoſo ſolo, conſiſtit ratio, donec virtutis & pietatis ſtudio exercitioq́ confirmata, hydram appetituum, cum mundi cancro, peſſundet & conſumat.

TERTIVM.

LEonem inuſitatę magnitudinis in Nemæa ſylua inter Cleonas & Phliuntem, cum omnem eam regionem infeſtaret, iugulavit: Cuius ipſi pellis poſtea fuit pro indumento.

MYTHOLOGIA.

LEonem iugulavit fortiſsimum, quiſquis repugnantes rectæ rationi appetitus, nō modo ſanis deli-

deliberationibus & conſilijs refrenavit, ſed ijs omnem omnino ferociendi detraxit facultatem, atq; mentis & rationis iudicio effecit obedientes. Quid hoc indumento pectori generoſo pulchrius eſſe poteſt?

QVARTVM.

DIomedem Thraciæ regem, hominem dirum & ſanguinarium, qui inhumaniſsima crudelitate equos ſuos advenarum paſcebat carnibus, occidit, eumq; viciſsim iumentis ſuis obiecit devorandum.

MYTHOLOGIA.

GEneroſus animus non poteſt non odiſſe & execrari Tyrannos, ut infeſtiſsimos libertatis & ſocietatis humanæ hoſtes: qui tamen, vindicante in eos iuſto æterni Dei iudicio, ea plerunq; incurrunt mala, quibus alios ipſi afflixerunt.

QVINTVM.

IN hyſpidis Erimanthi montis iugis, aprum terribilem & Arcadiam vaſtantem cepit, & vivũ humeris impoſitum detulit ad Euriſtheum.

MYTHOLOGIA.

MAgiſtratus in monte poſitus eſt, edito videlicet & illuſtri loco, et in manu tyrañi atq; improbi rempub; apri inſtar, vaſtat & cõvellit. Sed quiſquis

quis

quis eum legitime adeptus eſt, & recte gerere vult, vivum conſervare debet, neq; committere, ut ipſius culpa & ignavia ſalutare eius in repub: exercitium intermoriatur.

SEXTVM.

ACheloo pro Deianira Oenei Calydonum regis filia, cum ipſo certanti, ſeq; initio in ſerpentem, mox in taurum vertenti, alterū avulſit cornu: ſicq; ille victus, in ſui nominis fluvio ſeſe occultavit.

MYTHOLOGIA.

Qui mente prava & malis artibus ad Reipub: gubernacula aſpirant, in omnes ſe formas callide vertunt, quò magis voti fiant compotes. Tales conſilio monendi, aut authoritate coercendi ſunt, ut ſua ſorte contenti, in ſui nominis fluvijs occultentur, & in ea, quam nacti ſunt, privatæ vitæ ſtatione conquieſcant.

SEPTIMVM.

IN Lybia apud Lixum oppidum Antæum gigantem, terræ filium, à matre duplicatū robur, quoties terræ proiectus eſſet, aſſumentem, tandem lucta pectori aſtrictum ſuffocavit.

MYTHOLOGIA.

Qui vulgi favore evecti, legum ſepta perrumpere, & rempub: turbare nituntur, contra hos nō

ſolum

ſolum legitimo magiſtratus iure, ſed arte quoq; agendum eſt, ut ſubtractis, quibus contra patriam abutuntur, præſidijs, improbi eorum conatus, abſq; tumultu & ſeditione, extinguantur.

OCTAVVM.

INterempto Dracone pervigili, aurea mala Heſperidum, quæ Atlantis filię fuerunt, ramis decerpſit, & ad Euryſtheum detulit, ut his frueretur.

MYTHOLOGIA.

AN non Draconis inſtar avari pervigil eſt animus, qui dies atq; noctes ſola opum cupiditate inflammatus, angitur, & æſtuat? An non hoc extincto animi morbo, Heſperidũ aureis malis fruitur, quisquis indulgentis fortunæ beneficijs conſiſtente intra ſuos fines utitur moderatione & liberalitate? An vero Dracones hi ſunt, qui tum ad Reip: labem, tum ad privatorum detrimentũ, monopolia inſtituunt? quibus, utinã Herculea clava reges & principes aurea monopoliorum mala, cũ tanta publica, privataq; calamitate plerumq; ematureſcentia, è faucibus eriperent.

NONVM.

AThlantem feſſum ſyderibus ferendis, laborum parte levavit, cum humeros aſtrorum ponderi ſubmiſiſſet.

MY-

MYTHOLOGIA.

CVm Atlante verò an ſyderũ pondus ſuſtinent ij, qui omni cogitationum, actionumq́ʒ ſuarum vi, ad cœleſtia tantum contendunt? An potius ij, qui regibus, alijsq́ʒ Magiſtratibus conſilia recta, & ferendis Imperij oneribus idonea ſubminiſtrant?

DECIMVM.

GErionem tricipitem ſive triformem fulguris filium in Gadibus ſuperavit, eiusq́ʒ armenta in Latium transtulit.

MYTHOLOGIA.

QVi paraſiticis artibus ſe dedunt, triformes efficiuntur. Nam ſimul adulatoris, falſi amici & decoctoris perſonã induunt. Hos devincit & armentis ſpoliat, quisquis eos à menſa & convictu ſuo, atq́ʒ ab omni adeo conſuetudine & familiaritate, penitus facit alienos.

VNDECIMVM.

CAcum Vulcani filium in vaſta ſpelunca degentem, & Latium infeſtantem latrocinijs & incendijs, cum mugitu boum interverſi pecoris receptaculum deprehendiſſet, in ſpeluncæ veſtibulo clava interemit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

MYTHOLOGIA.

FVres, ſicarij, latrones, incendiarij, & ſimilia humani generis ſtercora, in cavernis degunt, bonorum fugientes conſpectum & ſocietatem: In horũ ſpeluncas atq; latibula quocunq; modo inquirere magiſtratus debent, ut infamibus ſupplicijs plectant compræhenſos.

DVODECIMVM.

CEntauros Ixionis & Nubis filios, ſemihomines & ſemiequos, Hippodamen Pirithoo nuptiarum die eripere volentes, bello ſuperavit.

MYTHOLOGIA.

FIt nõ raro, ut qui inter equeſtris ordinis homines indulgẽtius aut negligentius educati ſunt, Centaurorum animos induant, minusq; cęteris hominibus ſe delinquere exiſtiment, ſi rapinis rem augeant familiarem, aut alienas temerent nuptias. Hi continendi ſunt, ut ab illicita animum revocent cupiditate.

DECIMVM TERTIVM.

ALceſten Admeti Theſſaliæ regis uxorem, quæ pro mariti ſalute vitam ſponte depoſuerat, ab inferis ad preces Admeti reduxit, cum Cerberum clava ſuſtuliſſet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

NIhil in coniugio dulcius perpetua amicitia, & ad omnia honeſta conſentiente voluntate, ubi, quod alteri grave eſt, alter in ſe præoptat derivari. Proinde tales proclivius ex adverſis eripit ille, à cuius omnia dependent voluntate.

DECIMVM QVARTVM.

HEſionem Laomedontis Troianorum regis filiam, beluæ marinæ expoſitam, & ad ſcopulos religatam, occiſo ceto liberavit.

MYTHOLOGIA.

HEſionem ſpectas? Virgo eſt, nuda eſt, vincta eſt, beluæ obiecta & crudeliſsimæ morti propinqua eſt: Ec quid illa calamitoſius? in eius perſona pupillos, viduas, orphanos, omneſq; adeo oppreſſos, & tuæ opis egentes, mente conſidera. Hos ut tuearis atq; ſubleves, id eò magis tibi incumbit, quo plus & tu potentia, opibus, authoritate, gratia, conſilioq; vales, & illi periculo atq; ærumnis ſunt viciniores.

DECIMVM QVINTVM.

VEſte indutus, quam ipſi Deianira conciliandi amoris ergò, accepta de Iole fama, per errorem miſerat, quum peſtifero Neſsi Centauri ſanguine imbuta eſſet, veneno totum corpus invadente, gravil-

graviſsimorum cruciatuũ dolore atq; impatientia, pene in rabiem actus, ſemet in ſtructam pyram in Oeta monte coniecit, ſicq; expiravit, ætatis ſuæ anno 51.

MYTHOLOGIA.

QVam luctuoſus exitus viri fortiſsimi? Sic fit, ut qui vagis fœminarũ congreſsibus per omnem vitam ludunt, aut ab ijs, quibus excellunt, artibus deſerantur, aut eorum fructu nec diu nec vere gaudeant, quæ fortiter & præclare agendo optime adminiſtraverunt.

Quod adverſus & picturas attinet, reliquorum huius tabulati cõclavium, non adeo multæ viſuntur, Graphica tamen oppugnatæ à Turca urbis, in Melite Rhodiorum militũ Inſula, mirum quam tremefaciat intuentes. Deinde verſiculi quoq; ſequentes ibidem leguntur.

EVRIPIDES.

Iniuria nos afficere nunc hi adveniunt,
Ne metue, bile ferveant licet atra,
Mortalium nec cæterorum facta improba:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Tacita ſiquidem, tardante quoq; pede,
Fortuna corripiet malos in tempore.

LEO IMPERATOR.

Pium admodum religioſumq; eſt, communibus in negocijs privatarũ inimicitiarum recordationẽ deponere, neque propter propriũ commodum, aut privatam offenſionem, cõmunem rem impedire. Sed in Repub: procuranda, omnia eiuſmodi abijcienda ſunt, tum quod ad perſonas, tum quod ad res attinet, & ſolum in id, quod Reipub: utile eſt, intuendum, atq; id agendum.

ITEM MVSCAE EPITAPHIVM, SVBSCRIPTVM VRnæ eius Calici, in quo ſubmerſa fluitat.

GVſtatrix iacet hic lautorum Muſca ciborum,
Et conviva frequens Cæſaris in tabula.
Nõ volucris roſtro, ſtimulis nec Araneæ aduncis,
Cretica ſed guſtans pocula, pota cadit.
Nil opus eſt luctu: quis enim tam nobile fatum
Lugeat? eſt auro condita, merſa mero.

Ha-

Hactenus arcem & præcipua, quæ in ea ſpectantur, quoad potui delineavi. Tertiam enim contignationẽ, frumentarium tabulatum, atq; item quæ ad has ædes ſunt, magnum granarium, et equile tempori minimè ſecuro inſerviens, indicanda tantùm duxi. Itaq; rectà ex alto in portum inveherem, terriſq; defeſſam prorã adverterem, niſi ædificia & hortos prædij addere animus geſtiret quaſi corollariũ, quod dum lego, paululum mihi des etiam atq; etiam, benevole lector, rogo. Prædij ædificia ad orientem arcis collocantur, & in duas partes, ruſticam & fructuariam, etſi interdũ concurrunt, dividuntur: qnæ omnia, unà cum horto, conſepta ſunt querneis arboribus runcina diſſectis, ſic editis, ne quiſquam alterius humeris ſublevatus eas tranſiliat.

Agger viæ editior, ſilicibus ab arce uſq; ad viam publicam eſt conſtratus. Equile quinquaginta plus minusve e-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

quorum capax eſt, ne quid ſtabulario-
rum cubicula & ephippiorum, phale-
rarumq́ conclavia commemorem. In
eius prima contignatione frumentum,
ſecunda paleæ reponuntur. In foribus
hoc ſcriptum viſitur: Oculus domini
paſcit equum. In bovilis utroq; latere
ultra centum vaccæ, præter tauros &
iuvencos, ſtabulantur. In fronte eius eſt
villici habitatio, & bubulcorum cellæ,
ubi vulgare hoc: Veſtigia Domini pin-
guefaciunt agrum. In area excutiuntur
è ſpicis grana, & acus evannatur. Haud
procul à bovili ſunt haræ, ovilia, χηνοβο-
σκεῖον & columbaria tria: eorũ duo binis
palis, ferreis laminis indutis, ne quis feli
alijsve beſtijs aditus pateat, ſuſpendun-
tur, & plurima loculamenta recipiunt.

Fructuariam partem occupant fœ-
nilia, & quatuor horrea penſilia, quæ
mõtes Holſati à ſimilitudine appellant.
Ordinantur autem ſic: Sex trabes in he-
xagonon diſpoſitæ, & perpendiculari-

ter ſurrectæ, in terrã adiguntur, quibus faſtigiatum culmen imponitur, cuius tignis ferreæ fibulæ clavis affigũtur, quę amplexæ trabes faciunt, ut culmen attolli aut demitti, ut horreum vacuum aut repletum fuerit, poſsit, vecte in bigarum temone poſito. Porrigitur autẽ temo per axem ad tres pedes, in qua parte vectis ille ſurrectus collocatur: Longiorem vero, quia iungi ſolent equi, incumbentium pondus ad terram deprimit, ſurgẽte ab altera parte vecti, & culmen attollente, uti fit in librarum lance propendente. Bigæ etiam rurſum prorſum actæ magno ſunt uſui, ut altius vel ſubſidat vel emergat culmen.

Terebratæ autem ſunt per intervalla trabes, ut traiecto per fibulam & trabes ferro, culmen pendeat immotum. Longum eſſet et non neceſſarium dicere cortes & ædificia, quæ pilentis inauratis, arceris, plauſtris, retibus, plagis & cęteris, quibus cœlum pluvium eſt inimicum,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſunt facta: Hortum amœniſsimum in-
grediamur, qui non ſolū ſuavitate odo-
rum, qui efflantur è floribus, ſed guſta-
tu fructuum, aſpectu pergularum, vi-
tium, topiarij, herbarum rararum, ar-
borumqꝫ in quincunces poſitarum, lu-
dentium piſcium, cygnorum, cantuqꝫ
avium, neminem non allicit & tenet. Be-
ne igitur dicere memini, nobiliſsimum
genere, eruditione, et virtute virū, Hein-
ricum Rantzoviū, ſibi vel marmoreas
domos ſine hortis latomias videri, nec
illuſa auro laquearia ægrum ſuum ani-
mum tantū recreare, quantum in horto
amaraci unicum pulvinum. Proinde in
quinqꝫ præcipuè diſcernitur partes, po-
marium, topiarium, pergulas, alveariū
& olitorium. Verum malorum, pyro-
rum, cotoneorumqꝫ, perſicorum, meſpi-
lorum, prunorumqꝫ genera nil attinet
recenſere. Oleam tamen, caſtaneas, iu-
glandes, corylos, moros, ficus, thymo-
læam, iuniperos, ſabinam, buxos tonſi-

les,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

les, Laurus, Cymbricũ frigus ferre addiſcentes, Item, Ilicem aquifoliam non aculeato, ſed lævi folio, & in iuſtæ arboris magnitudinem creſcentem, non reticuerim. Quod ſi eodem modo omnium fruticum & herbarum huius horti contexerem catalogum, tædioſus emergeret numerus.

Rariores tamen, quæ mihi in mentem veniunt, nequeo quin recitem, elementorum ſecutus ordinem. Abrotanum mas & fœmina, quam hic chamæcypariſſum vocant, Aquilina, Angelica coſti vires ſupplens, Aron, Biſtorta, quæ limonium eſt, ut quidam volunt, Bellidis variæ ſpecies, Bugloſſa, Chalta, Calendulam vocant, Caryophylli flores, Carduus Marię, et qui benedictus nuncupatur, Crocus verus, Colutea, à ſolo Theophraſto deſcripta, quam hîc perperam Senam Arabum faciunt, Cucumeres, Cucurbitæ, Chamæmelon, odoratu nobiles, Glycyrrhiza, Helenium,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Hemionitis,Helleborus,Intybum,Iris,
Lilia , Lybiſticum , Lichnis coronaria,
Leucoia, Menthæ Corymbiferæ, Me-
lanthion,Pimpinellę genus acetarijs ex-
petitum,Sanguiſorbã hic dicunt, Pœo-
nia fœmina,Phyllis,Pulegium , Roſarũ
multæ ſpecies , Roſmarinus , Sampſu-
chus,Scholymus eſculẽtus, Pſeudonar-
di duę ſpecies ſylveſtres, Staphilini tres,
Satureia , Thymus , Violæ. Omitto
Apium, rutam , hyſopum , lactucas ſeſ-
ſiles,malvam,raphanum , napos & ole-
rum genera plurima.

Herbarũ,quas recenſuimus,multæ in
mille formas deſcriptæ,modò D. Ioan-
nis & Heinrici Rantzoviorũ, eorumq;
cõiugum nomina dicunt, modò in ani-
malium , modò in eorum Labyrintho-
rum,qui acu pingi conſuevêre, formas
effigiantur , multæ in pulvinos ordina-
tim diſponuntur. Vva autem criſpa &
Ribes vulgo appellata (quarum hanc
lævem,illam aſperum Ceanothon vete-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

rum Geſnerus interpretatur) areolas in ſæpis modum cingunt eleganter: Læ-tiſsimis vitibus pergulæ coloratæ opa-cantur topiato opere utrincꝫ, & veluti in teſtudinatā porticum iugantur, ubi non ſecus ac in nemore umbroſo ſedeas, obambules, cœnites, & proiectilibus æreis pilulis ſeu orbiculis in menſa ob-longiori ludas, & colluſoris orbiculos metam præoccupantes vel menſa de-ttudas vel præeas, quin etiam Solſtitiū atcꝫ ardorem Syrij, imbremcꝫ capiti de-fendas. Prȩterea ſuper pergulas ædicula turrita, ſcandulis tecta ſurgit, per fene-ſtras in Diœtam capreoli ſerpunt, pam-pinicꝫ eā inumbrant. Subter hanc Ver-tumnus Amaltheæ cornu ferens, cum verſibus in lapide inciſis conſpicitur.

HEINRICVS RANT-ZOVIVS.

Pomiferum quicuncꝫ venis novus hoſpes in hor-(tum,
Ne, mea miratus quæ ſit imago, roga.

Eſt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Eſt mihi Vertumno nomē, quia vertor in omnes,
Quas animus formas geſtit habere meus.
Nunc habitu meſſor, nunc ſum robuſtus arator,
Nunc manibus iures gramina ſecta meis.
Nunc frondes poterunt credi, vitis ve putata,
Mollia nunc ramis poma revulſa ſuis.
Quæ lubet, hanc ſumo faciem, res nulla repugnat,
Quælibet in vultus apta figura meos.
Hinc eſt, primitias anni quod grata vetuſtas,
Inq; meas aras lactea dona dabat.
Seu patulis ſurgens ramis produceret arbor,
Seu varijs cingens floribus herba caput.
Nunc adeò, toto quæcunq; leguntur in horto,
In manibus ſpectas munera prima meis.
Poma, nuces, uvas, pyra, pruna, Cydonia, mora,
Quæq; nimis longum cuncta referre foret.
Si lubet è multis aliquid, quodcunq; lubebit,
Accipe, larga manus nil tibi noſtra negat.
Hoc ſaltem oro unum, pleno ſi ventre recedes,
Dicas, Vertumni munere vado ſatur.

Non procul apiario ſphæriſterium, arboribus & vitibus pulcerrime virentibus opacum ſpectatur. Ad ipſum vero lapis eſt erectus, phalæcijs eiuſmodi in eo ſcriptis.

HEINRICVS RANTZOVIVS.

QVam ſpectas apibus domus dicata eſt,
Ex magna ratione. Nam propinqua

Quon-

Quondam examen apum reſedit arce,
Huc latos procul advolans per agros,
Cum vix undiq; iam parata ſtaret:
Quod fauſtum ratus omen eſſe, parvam
Hanc illis Dominus domum locavit,
Et ne deijciant, iubet, nepotes,
Neu quiſquam moveat loco, precatur.

Examen autem illud, ex quo cæteræ apes iã quadraginta annos, minus duobus, omnino ſunt propagatæ, domi arcis in candelabro æreo, è lacunari catenis demiſſo, reſedit, cunctis novitate rei ſuſpenſis. Omnibus his ἡ δλυσικὸς (ſic enim appellare libet) elegantia ſua & ſitu nõ eſt inferior. Quippe qui piſcinam ponte iunctam, hortos, ſylvas & arva deſpicit, et ſine aëris nocumento Solem exorientem, meridianum, occidentemq; admittit, aut cum voles excludit. Nec ſatis eſt cœlò hunc liberiore frui, ni & pinacothecæ, quę in arce eſt, dubiam faciat palmam.

Oſtentat enim cum ſtupore omniũ, prȩſtantiſsimi & incomparabilis herois

Io=

Iohannis Rantzovij & coniugis Annę Icones, ab artificioſo lithoglypho ex alabaſtrite, iuſſu heri mei elaboratas: ex candido verò ſaxo, et ex parte deaurato, ſeptem planetas, Nympham pharetratam & ſtando dormientem, Priapum verecundum, atq; equum inſtratum. Puparum enim & ſigillorum mirifico deſiderio herus tenetur. Iconi Iohannis Rantzovij, & poſtremis tribus, ſequentia epigrammata ſubſcribuntur.

SVB TOGATI IOHANNIS RANTZOVII ICONE ex Alabaſtrite, H. R.

H oc Ego Non, Ratio Illius Cum Vera Subitu R,
E ſſe decus magnum ſtatuo, tractata per arm A,
N on etiam pacis ſtudio ſibi quærere nome N.
R ecte agitur, ſumtis cum pax cōponitur armi S.
I d decus eſt verum. Sic tu, pater optime, bell A
C um gereres regũ, hoc peragebas omnia fruct V,
V t ſtabiliretur pax & concordia regn I.
S ic & ego contendo, meo pax ut bona ſuaſ V
Regnet Agris Noſtris, Seq; Addat Vt Inclita Virtu S.

NYMPHA VENATRIX
HORTI ET PISCINAE
cuſtos. H. R.

HVius Nympha loci,parvi cuſtodia ſtagni,
Dormio,dum ſtando feſſa reclino caput.
Parce meum,quiſquis venis huc,abrumpere ſom-
Seu tibi ſtare lubet,ſive ſedere,tace. (num:
Me meus Heinricus Dominus cognomine Ran-
Excubias horto iuſsit habere ſuo. (zou
Si ſtrepitum facis,& ſomnũ mihi rumpis,in horto
Furem clamabo protinus eſſe meo.

PRIAPVS.

VT reor,indignum nemo ſcelus eſſe putabit,
Quod volui pulcræ virginis eſſe comes.
At mihi ne iunctam thalamo quis credito: non eſt,
Haud adeo ſordet libera vita mihi.
Stulta meum rapit officium,ſeq; ingerit ultrò,
Atq; meo cuſtos vult vigil eſſe loco.
Stultus ego contrà ſervo vigilantior illam,
Et pariter mentem paſco oculosq; meos.
Victa iacet ſomno,tu ſis quicunq;,caveto
Rumpere,ſoli hoc eſt fas licitumq; mihi,
Si non obſequeris,fuſtem falcemq; recurvam
Non fruſtrà ſumtos experiere mihi.

EQVVS SYMBOLON
HEINRICI RANZOVII.

Fidus ego Domino,Domini feror acer in hoſtes,
Dumq; libens aliis ſervio,ſic pereo.

FOR-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

FORTVNA EST VIRTVTE ET INDVSTRIA conſervanda.

Symbolon Erici Tolckmari de Berlepſen, Conſiliarij Electoris Saxoniæ, quod herus etiam hoc loco, propter eius venuſtatem & mutuam illorum amicitiam, extare voluit.

Virtutis Vincenda Voluptas Viribus.

Non alijs, ſed virtutum vincenda voluptas,
Viribus eſt, ſi quis laudis amore tumet.

Prædij ædificia, quæ dixi tabellis querneis ſæpiri, ea hactenus: nũc agros & pagi formam involo. Verum quemadmodum animo concepi, ſic verbis ut exprimam, vereor. Imaginare oblongam quadraginta ſtadijs areã Smaragdinam, tranſverſim foſsis interſciſſam, per medium, quà via regia eſt, continuis ſalicibus veſtitam, intermiſsis villarum tectis ornatam, utrinq; verò aggeribus

&

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

& aquis incluſam. Etenim pagi Bredenbergæ ſeptentrionale latus cingit in longum Stora fluvius navigabilis, qui:

Δὶς μὲν γὰρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, δὶς δ' ἀναφοιβδοῖ,

hoc eſt: bis dierum noctiumq; ſingularium intervalio, vi Albis in Oceanũ ſe exonerantis, tumeſcit & in ſeipſe reſidit, nec ultra trecentos & quinquaginta paſſus diſtat ab arce. Itaq; Oceani divitias navigijs commodiſsimè miniſtrat, & ruris copias quoquò verſum exportat. Hic fluvius celebris quoq; eſt ob munitionẽ à Carolo Magno (ut Francorum hiſtoriæ teſtantur) in eius ripa, ad retinendum vicinos populos ſubactos in officio, exſtructam. Ad oram verò auſtralem incumbunt ei paludes declives, ſcaturigines & aquas pluvijs collectas evomentes.

Egregiè, dicat quis, munitus eſt natura hic pagus, ſed quem depreſſo ſolo, totum pœnè innatare aquis, paludiq; quã terræ frugiferæ ſimiliorem eſſe ne-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ceſſe, apparet, & in quo ornando à Iohanne Rantzovio, longè celeberrimo et prudentiſsimo habito, tantum operæ ſumi non debuiſſe videatur. Id medius fidius (ignoſcite faſſo) ipſe cum viris, in magno precio eo tempore habitis, affirmaſſem, ſi tum natus, & præſens intuitus loca, & interrogatus fuiſſem, operæ precium ne eſſet hîc munitionem condere, et pagum illum ſtagnantem Lernam ductis foſsis in melius provehere. Etenim pagus ante annos 38. ſpeciem ſtagni ferè perpetui æſtate præbuerat, hyeme ſpeculi & pręter piſces et fœnum rarò quicquam incolis ſuppeditarat.

Illi Crœſo ditiores videbantur, qui tantum pecoris alebant, quod frugibus annuis commutarent. Reliqui fœnum, annuum terræ cenſum, Itzehoam, quæ Bredenberga diſtat duo millia paſſuū, ſæpe deportabant, & drachmis aliquot venditum, nõ ita multis compotatiunculis inſumebant, interdum & inſtantis

anni

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

anni ſpem dubiam decoquebant. Quod
niſi ad hamos & retia, velut ad extremã
anchoram fugiebant, mendicando ſti-
pem corrogare cogebantur. Pedes ob
aquarum copias rarò ædem ſacram vi-
ſus eſt ingredi æſtivo tempore, niſi va-
dâſſet. Proinde eo recuſato, aut equo,
aut lintre veheretur oportebat, qui ſa-
cris intereſſe in animo haberet.

His tamen incommodis tantis pater-
familias ſapientiſsimus, & dux feliciſsi-
mus Iohannes Rantzovius, nihil terre-
ri, ſed totus in amorem patriæ effundi,
vela animi ſui pandere, ad auxilium ter-
ræ inerti omnem animi aciem intende-
re. Itaq; territorium Bredenberganum,
cõſentiente ob egregiè navatam in bel-
lis operam primo Friderico Daniæ re-
ge, á Borsholmenſium monachorum
collegio, approbante eandem venditio-
nem primario eius ordinis, licet admo-
dum remoto, adminiſtratore emit, & in
adiacentia rem bello partam collocavit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

aggeremq; quaſi obicem Storę validiorem obiecit, foſſas ſeptenis pedibus latas, quinis altas, per quodvis iugerum excitari iuſsit.

Hę ſtagnantes aquas ad Storæ alveū deducunt, poſitis ſuper aggerem cavatis arboribus, & earum valvis ſic libratis, ut tumeſcente & impellente æſtu claudātur, eo reſidente pateſcant, & collectas ex agris aquas expuant. Ne vero ex paludibus meridianis recentes aquæ ſubinde ſcaturirent, & ibi duxêre aggerem. Hac admiranda & divina induſtria vir ſagaciſsimus, qui ad arma tantummodo natus videbatur, omnium opinionem præclarè vicit. Nunc enim Bredenberganū ſolum frumenti & leguminis nullū genus recuſat, triticum, olyram, triangulare illud in modum fageæ glandis frumentum, farina triticeæ ſimile, folijs hederæ, rubicundis & bipedalibus geniculis, quod, quia Latinū nomen vetus adhuc ſub iudice pendet,

ad

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ad imitationem Germanorum Fagotriticum dixeris: avenam item, milium, fabas, piſa, & alia huiuſmodi. Atq; ut ſolidum & perpetuum præſtaret hoc beneficium, χωμεπισκόπων collegium inſtituit, quos ne quid vicij facerent aggeres & foſſæ, circumſpicere, & deſides noxæ dedere imperavit.

In ore omnium eſt Hercules, nec ſeculis ſex & viginti aboleri potuit, quod Lernæam hydram quinquaginta capitum debellârit, hoc eſt, paludem auram peſtilentem eructantẽ ingeſta terra ſolo æquârit, quam reris laudem ſibi comparabit ſuorum ſubditorum pater Rantzovius? Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis, in aſtra ferent. In cuius laudẽ reges & principes conſpirant, quem viventem ſubditi in oculis ferebant, cuius defuncti ſacroſanctam memoriam habent, cuius cum benevolentia & honore mentionem faciunt exteri, cuius pietatis & beneficentiæ & exiſtimationis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

buccinatores ſunt ſacri miniſtri. Neq; id immerito, aut enim re aut conſilio iuvabat omnes: Cuius locupletiſsimus teſtis, ut cætera taceam, Munſterdorpia eſt conſtituta, in qua venerandi huius regionis D. paſtores conventus agunt, de doctrina, & coniugiorum quibuſdã intricatis negocijs, qui diu iam fieri deſijſſent, niſi hic regem deprecatus fuiſſet, ne reditus ſacros in profanum bellum converteret.

Quid? quod ædem ſacram, & turrim Bredenbergæ ſuis ſumtibus ædificavit & reſtauravit, quam rude iam donatus à rege frequens adijt, illud ſępe recitans: Vnum rogavi à Domino, ut inhabitẽ in domo eius cunctis diebus vitæ meæ. Ad eius exemplum nullus non ſubditorum ſe componebat. In hac æde Iacobus Qualius eques, peſte occumbens, eſt ſepultus. Ei Heinricus Rantzovius monumentum fecit ſaxeum, cum eiuſmodi inſcriptione:

Qua-

QValius, ante diem crudeli funere raptus,
Mortua in hoc tumulo mēbra Iacobus habet.
Cumq́ nova poſtquā ſex tantū coniuge menſes,
Proh dolor, unanimis vixerat, occubuit.
At memor Heinricus fidei, quam præſtitit olim,
Hoc Rantzou ſtatuit triſte doloris opus:
Vt ſit perpetui lacrymabile pignus amoris,
Et ſimul ut capiat præmia rara fides.

Lapis etiā parieti inſertus à D. Heinrico Rantzovio, aureis literis hęc oſtentat: Huius templi reparatori, turris nec non arcis vicinæ Bredenbergæ fundatori, Daniæ quondā liberatori, et Dithmarſiæ domitori, Ioanni Rantzovio equiti aurato, filius Heinricus gratitudinis ergò poſuit.

Reſtarent adhuc plurima, quæ appellatione prædij, in quo deſcribendo verſamur, comprehenduntur, ut mola aquaria, ἀνεμόμυλον, quod decuſſatim craticeis & lino intectis alis à leni vento circū agitur, piſcationes, venationes et alia. Verum ſi his longius im̄orarer, in immenſum creſceret liber, nauſeamq́ tibi, lector, moverem, quā metuo ut ſæpius

concitarim, dum omnia ſine delectu & ſplendore, quod nihil non accumulanti evenire oportuit, eructo, & impetum continuæ orationis verſibus inſertis retardo. Sed quia omnes angulos arcis & prædij tecum circumire una opera propoſui, non narratio, quæ deſcribit, ſed arx, quę deſcribitur, longa videri debet. Etſi verò me non fugit, quam difficiles Momos ſim habiturus, quos ſacietas rerum noſtratium cepit, ſtupore autẽ externarum ſic ducuntur, ut eas, quæ ante pedes ſint, non animadvertant, imò has ne quidem faciant flocci: tamen candidum lectorem, non dubito, de hac qualicunq; lucubratiuncula clementer iudicaturũ, idq; ut faciat, etiam atq; etiam rogo.

Nam quanquam nõ inficias iverim, plurima eſſe, apud exteras nationes, digna de quibus habeatur ſermo: tamen ijs operam ſolummodo impendere, eorũ meditatione, ceu viſa Gorgone, per-

petuò

petuò obrigeſcere, de noſtratibus profundum agere ſilentium, eaq; debitis encomijs defraudare, id verò (dicam quod ſentio) viri ſorte ſua non contenti, iniqui & ingrati Deo & hominibus, vel ſi opus ſit pluribus contenderim. Sunt enim & apud nos viri, aliaq; opera, quæ pleriſq; exterorum præripiant palmã, aut dubiam relinquant. Vide enim mihi (ne meũ negocium ſemper nõ agam) quàm delectabilis, quàm utilis patriæ et Domino ſit munitio Bredenbergenſis, quibus duobus ædificandi rationẽ Socrates apud Xenophontem metitur: vide etiam mihi carmina, digna ne ea omnia, quæ involverentur ſilentio? Vt habeantur, meo narrantis vicio accidere poteſt.

Nam quid ego illud Cymbricæ gentis columen & decus, vindicem libertatis Danicæ, heroa Iohannem Rantzovium, virtutum bellicarum & togatarũ tanquam ſpeculam ſublimem poſitum,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ad quam laudis utriuſq; cupidi dirigant curſum, quid, inquam, ego illum commemorem? De illo orbis mundi loquitur nunc, et lòquetur ſemper, ut hydram Bredenbergenſem exiccarit, ut trium ex ordine regum Danicorum, Ducumq; Holſaticorū, à legationibus, uti ea fuit, qua Spiræ inter Carolum V. & regem Chriſtianum III. pax compoſita fœdusq; initum eſt, à conſilijs, à bellis perpetuò fuerit, & operam inenarrabilem navârit. Ante marmor gypſo illuminavero, ante bellicū toto audiente exercitu ſtipula cecinero, quám tuas, lector, aures militaribus & togatis laudibus, hoc viro & Rantzovidum familia dignis, implevero. Ea enim, ut paululum digrediamur, in hac Cymbrica parte longè ante abavorum memoriam, perpetua & quaſi per manus tradita, laudum & honorum lampade fulſit præ cæteris.

Verum cum fortiter facere, quàm fa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſi maluerint, nec tam ſtylo luculento,
quàm gladio coruſcante pugnare, in
delicijs habuerint, nimis ſerò ad literas
Martium animum, poſt tempora Ca-
roli Magni, qui primus ſtudia artium,
linguarum & religionis, in his oris exci-
tavit, appulêre. Quare factum, ut veſti-
gia huius familię, rerumq́ in his oris ge-
ſtarum, in raris annalibus extent, et dif-
ficulter acta temporū eruantur, niſi in
ſubſidium monumenta poſita defun-
ctis, & publici codicilli vocentur, cuiuſ-
modi mira eſt penuria. Credidere enim
nefas antiqui Holſati verbis ſuis, quàm
pellibus atramento illitis, appenſa ceræ
maſſa, fidē minorem haberi. Aſſervan-
tur tamen à Ploënenſibus literæ datæ,
anno poſt Chriſti redemtoris natalem
milleſimo, ducenteſimo, trigeſimo ter-
tio, quibus iure civitatis, quod Ius Lu-
becenſe hîc appellant, eius oppidi cives
donantur, mentione facta duorū Rant-
zoviorū, qui actioni interfuiſſe tanquā

teſtes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

teſtes ſigillaq; ſua appendiſſe etiamnū cognoſcantur. Hi iam tum apud Adolphum quartum comitē Cymbricæ orę, qui poſtea religioſum ordinem, relicta gubernationis mole, ſuſcepit, ſummos magiſtratus & nomē illuſtre gerebant.

Ex illo me Hercle tempore, factis & ſplendore familię, honores & magiſtratus aſſecuti ſunt maximos, & in precio ab omnibus habiti, ita ut inde facile colligi poſsit, tunc temporis etiam nomen Rantzoviorum magnum & amplum fuiſſe. Namq; anno, qui fuit à ſalutifero partu, Milleſimus, trecenteſimus & trigeſimus quartus, Kiloniæ ſepultus honorificè eſt Bruno Rantzovius, Vuoldemari ducis Iutlandiæ cōſiliarius ſummus: Sicuti & eodem loco à ſuis humatus conſpicitur, anno reparationis per virgineum partum milleſimo, trecenteſimo & nonageſimo, Vuoldemarius Rantzovius, qui Nicolao comiti Holſatico à conſilijs intimis fuit. Tumula-

tus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

tus ibidem eſt in peculiari ſacello Otho Rantzovius, cum nonnullis ex ſe genitis, in cuius ſacelli feneſtris vitreis circiter ſexaginta Rantzoviorum nomina leguntur, qui eodem tempore vixeunt. Hæc teſtantur monumenta bené meritis à gratis poſteris erecta, quorũ etiam non pauca in primario tẽplo Itzehoenſi adhuc conſpiciuntur.

Quod autem eorum res geſtæ maxima ex parte interciderunt, temporum iſtorum iniquitati aſcribendũ eſt, quemadmodũ & illud, quod plurimi Rantzoviorum ſunt defuncti, in quorũ memoriã nulla ſunt conſtituta monumenta, ſola poſterorum culpa accidiſſe videtur. Silentio tamen præterire nequeo, hanc familiam Hamburgi canonicatũ, pontificis Innocentij VIII. autoritate confirmatum, Kilonij, Segebergæ, Itzehoæ, & paſsim in vicinis Eccleſijs aliquot, beneficia Eccleſiaſtica ad divinos cultus celebrandos, ante multa ſecula in

ſti-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſtituiſſe & fundaſſe. Nam extant adhuc literę in Cœnobio monialium Pretzenſium, quæ teſtantur, quempiā ex Rantzoviorum ſtirpe progenitum eidē Cœnobio, unà cum cæteris donis, militare munus, nempe viginti octo equos, obtuliſſe, ac in memoriam progenitorum & poſterorum ſuorū conſecrâſſe. Quemadmodum & Metta Rantzovia monaſterio Itzehoenſi quinq́ꝫ millia marcarum dono dedit. Aſſervantur quoq́ꝫ literę in archiuo Gottorpiano datę Anno 1397. de diviſione ducatus Sleſvicenſis & Holſatiæ Comitatus, quibus ſubſcripſerunt, Scacke & Caius Rantzovij. Nec minus quoq́ꝫ ex monumentis literarum conſtat, circa annū 1420. in Dania celebres fuiſſe Rantzovios, Elerum, Ioannem, & Chriſtiernum.

Rantzovios etiam non minus gratia apud Holſatos, quam authoritate atqꝫ opibus valuiſſe, id vel inde colligi poteſt, quod à Dithmarſis anno 1404. ini-

qui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

quitate loci circumvēti & cęſi, ut Rantzovium & Poggeviſcum captos redimerent, oportunam munitionem Delbruggen, quæ præluſtribus viris, ut occuparetur, conſtiterat, & præſidio valido tenebatur, hoſtibus Dithmarſis, conſentientibus principibus & totius nobilitatis flore, reddiderunt. Neq́ꝫ in patria ſolum gratioſos, ſed exteris quoq́ꝫ notos & charos fuiſſe, documento eſt diploma Alberti II. Imper. Anno 1439. datum, quo ſocietatis ſuæ ſive ordinis inſigne, nempè draconem & Crucem, Adolpho duci Sleſvicenſi confert, eidemq́ꝫ mandat, ut cùm Scacke Rantzovio alijsq́ꝫ nuncupatis ex nobilitate primoribus communicet. Nam quod quatuor & viginti Rantzovij anno 1469. ſubſcripſerint ei fœderi, quod à primoribus totius ferè Holſaticæ nobilitatis, in omnes tam civitates, quàm proximos duces, qui ſententijs ab ijs latis minimè acquieſcere, ſed apud alios com-

petentes

petentes iudices eos accuſare vellẽt, ictũ eſt, & præcipuè (quanquam tectè) adverſus Chriſtiernum I. Daniæ Regem, Fratre eius Gerhardo comite (ut vocãt) Oldenbergenſi, nimis acerbè præter æquum & bonum Holſaticam rem adminiſtrante, initum, id inquam notius eſt, quam ut cõmemoratione indigeat. Quanquam magnam partem huius familiæ, amore principis, & vitandi diſcriminis rebellioniſq; notæ cauſa, ea non probâſſe crediderim: nec tamen negaverim, hunc Nobilitatis conſenſum, quẽ Rex cõiurationis nota aſpergebat, ab illis defenſionis boniq; publici prætextu excuſatum fuiſſe. Sed hæc controverſia non multò poſt ſine ſtrepitu, veluti intra domeſticos parietes, fuit inter Regem & Nobiles tranſactione ſublata.

Anno deinde 1500. cum Iohannes Danorum Rex & Holſatiæ princeps, ſe Cæſaris Auguſti Diplomate, patri Chriſtierno à Friderico III. Rom: Im-

per:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

per: liberali donatione conceſſo, quo Holſatiæ principibus Dithmarſia iure clientelari attribuebatur, ſatis munitum crederet, capiendæq; poſſeſsionis ergò armatus in Dithmarſiam progrederetur, Rantzovij deeſſe ſuo principi noluerunt: quo non ſatis auſpicatò pugnante, quatuor ex primoribus eius familiæ fortiter dimicantes ceciderunt.

Nihil opus eſt hoc loco, me iterum in Clariſsimi fortiſsimiq; herois Iohannis Rantzovij, equitis aurati, laudibus commemorandis accumulandisq; orationẽ conſumere, cúm & per omnem hunc librũ, ubi res poſtulare videbatur, paſſim ipſius mentio fiat, & bellicis togatisq; laboribus comparata gloria, quæ anteà quoq; non patriæ ſolum utiliter erat perſpecta, ſed fama illuſtrium factorum præcone etiã apud exteros latè inclaruiſſet, peculiari elogio vitam & res ab eo geſtas complexo, alijſq; literarum monumentis, ad poſterorum memoriã

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

æternitati ſit conſecrata. Is enim, dùm vixit, pacis belliq; arbiter iuſtiſsimus, & regibus principibusq; ſuis quaſi oraculum eſt habitus, patriæq; tanquam columen & ornamentum unicũ fuit. Sive bella gereret, ſive pacis negocia obiret, expeditam opimæ paci per arma viam ſapienter aperiebat, incolumitatẽ principum & incrementa gloriæ potentiæque ipſorum fideliter tuebatur & aſſerebat, ſalutem nõ ſolùm civium, ſed etiam hoſtium clementer humaniterq; conſervabat, ac patriæ ſuę felicitatem, decus & ornamenta, piè iuſteq; cuſtodiebat. His belli pacisq; artibus effecit, ut, etiãſi humili & obſcuro ortu editus fuiſſet, tamen invictæ virtutis ſuæ & rerum geſtarum ſplendore ac magnitudine, familiam ſuam clariſsimam reddidiſſet. Iam verò Rantzovici generis ſtẽma & decus, quod per tot annos in Cimbrica Cherſoneſo inter nobiles familias percelebre fuit, nominis ſui claritate & rerũ

ge-

geſtarum gloria,ita cumulavit & extu-
lit,ut ea Rantzovici ſanguinis ſtirps in-
ter reliquas omnes popularium ampliſ-
ſima ſplendidiſsimaq; merito habeatur.
Quanta verò autoritate & gratia non
modo apud ſuos,ſed exteros quoq; prin
cipes valuerit, præclarum eſt argumen-
tum, quod iam quaſi coronidē omniū,
quæ de ipſo eram dicturus, adiungam.
Cum reparatis viribus animisq; ingens
inter ſe bellum duo Europæ potentiſ-
ſimi monarchæ,Carolus V. Imper. &
Franciſcus I. Galliæ Rex, molirentur,
uterq; eorū oblato honorificè per tranſ-
miſſum diploma liberaliſsimo ſalario,
Iohannem Rantzovium, per tot maria
terrasq; eorum ditionibus remotū, ſed
factis & virtute notiſsimum, amanter
pro ſe quiſq; invitavit,ut operam ſuam
militarem illis præſtaret. Ambo enim
ſagaciſsimi alienę virtutis æſtimatores,
ſi eum ad partes ſuas traduxiſſent, non
leve rebus ſuis momentum acceſſurum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſunt arbitrati. Sed is, cum exteris princi-
pibus operam ſuam, quam ſoli patriæ
dicaverat, bello impendere nollet, iuſta
vacationis à bello excuſatione adducta,
per literas utriqꝫ prolixè gratias egit,
quod tam honeſtum de ſe virtutis peri-
tiæqꝫ bellicæ iudicium feciſſet. Patrium
verò decus & laudem, Henrice Rant-
zovi, here & Mecœnas ampliſsime, iiſ-
dem tu quoqꝫ artibus & meritis, quibus
ille ad ſupremum honoris faſtigium a-
ſcendit, ſingulari induſtria & dexterita-
te æmulatus, & iucundiſsimũ laborum
& vigiliarum fructum, præclaram no-
minis & gloriæ famã, vivus percipiens,
cumulatè aſſequeris. Quanquam enim
bella præſens corporis viribus nulla ad-
miniſtres, cum ſive natura, ſive inſtitu-
ta vitæ ratio, te inde aliò abducat, tamen
ſententia, autoritate & conſilio, bellicas
regis, moderaris et conficis actiones, pa-
cemqꝫ & tranquillitatem turbatam re-
ducis, reductam præclarè conſervas &
illu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

illuſtras. Illud fatebitur, qui belli, contra Dithmarſos ſuperioribus annis ſuſcepti geſtiq́ʒ, ſeriem & acta diligenter recognoverit. Quid verò ultimo hoc Suecico bello abs te præſtitum ſit, in recenti omnium, quotquot res eo bello geſtas ſibi cognitas habent, eſt memoria. Tribus certè graviſsimis ſuſceptis pro rege tuo legationibus, cùm primum Roſtochij, deinde Sundij, poſtremò Stetinij, inter ampliſsimos clariſsimosq́ʒ Imperatoris, regum, principum ac civitatis Lubecenſium, oratores atq́ʒ legatos, de ineunda pace actiones inſtituerentur, quanta fide, contentione, labore, cura atq́ʒ induſtria, regis tui decus & honorem undiquaq́ʒ ſalvum tueri & conſervare incumberes, quanto amore & ſtudio pacis trãquillitatisq́ʒ patriæ eſſes inflãmatus, quanta deniq́ʒ ſapientia, dexteritate & conſilij gravitate, in rebus arduis tractandis explicandisq́ʒ valeres, omnibus planum feciſti. Quarum po-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſtrema Stetinenſi actione, cùm cæteris à rege miſsis oratoribus, pacis conſtituendę vias omnes & rationes accuratiſsimè perſcrutatus, tandem bello, cum graviſſimis utrorumq́ cladibus iam in octavum annum protracto, finem exoptatum impoſuiſti, pacemq́ ęterni fœderis vinculo ſagaciter ſtabilitam atq́ confirmatam, feſsis exhauſtisq́ bellica calamitate regionibus reddidiſti. Itaq́ Dania, Norvegia, Suecia, Polonia, Livonia, Lubecenſiũ Civitas, aliæq́ etiã remotiores terræ, ad quas huius belli incommoda redundabant, quæq́ nunc lætæ reſtitutæ pacis fructibus gaudent, cùm cæteris, tùm tibi quoq́ non in poſtremis huius meriti mercedem & gratiam debent. Neq́ mirum ſanè, te in iſta pacis tractatione, ob raram acuti ingenij perſpicaciam, ſingularem prudentiam, præclaram animi moderationem, egregiam fidem et induſtriam, magnam apud omnes nominis tui prædicationẽ

&

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

& famam excitaſſe, cum & ipſius naturæ ductu, & perpetuo quodam vitæ inſtituto, ita te ſemper geſſeris conſuefeceriſq;, ut in obeundis expediendiſq; negocijs, nemo te ſit conſideratior, nemo tractabilior, nemo humanior, nemo iuſtior, æquiorve. Verum ego ſi omnes ingenij tui dotes, omneſq; actiones, quibus bello ac pace regi tuo & patriæ inprimis ſalutaris fuiſti, oratione perſtringere vellem, vereor ne in tam anguſto opere argumenti gravitas & copia ſcribentem opprimat. Itaq; cùm hæc famę, etiam poſt cineres ſuperfuturæ, quę extinctos ſemper maior clarior'q; perſequi ſolet, ſint cõmittenda, plura de hoc dicere ſuperſedeo.

Illud verò nequeo committere, quin etiam recitem, Rantzovios octo ſimul & eodem tempore ſenatoriam dignitatem apud Chriſtianum III. Daniæ regẽ & Holſatiæ duces obtinuiſſe, & iam ar-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ces, pagos, & prædia fertiliſsima & am-
pliſsima ultra quadraginta poſsidere, et
inter eos pleroſq; longè cenſum Sena-
torum Romanorum triginta millium
aureorum præſentis pecuniæ ſuperare,
nonnullis præſertim ad centena millia
uſq; Dalerorum, ut vulgo dicunt, ſigna
ta moneta progreſsis. Qui arma nunc
ferunt, ſexaginta inveniuntur: Inter
quos DANIEL RANTZO-
VIVS, qui primarius regis Daniæ bel
lo Suecico dux, fortiter ad obſidionem
arcis Valpurgæ à Suecis regi Daniæ e-
reptæ pugnans, vitam profudit, mo-
riendoq; victoriã regi ſuo comparavit.
Et Mauricius & Paulus Rantzovij in
expugnatione Gothana unius turmæ
ductores fuerunt. Plurimi autem horũ
apud regem Daniæ Fridericum II. du-
cesq; Holſatiæ, conſiliariorum & præ-
fectorum iam nunc munere funguntur.
Impuberum maſculorum tanta eſt co-
pia, ut paucis annis numerũ Fabiorum

Roma-

Romanorũ ſuperare aut adæquare poſſint. Quare cùm hæc familia ante Caroli Magni tempora fuerit, et adhuc nihil aliud ſit, quam bellicoſorum militum et Magnanimorum ducum quaſi perpetuum ſeminarium: & prædictas poſſeſſiones ſine magna virtute nõ acquiſiverit, & tam diuturno tempore fuerit tutata, nonnullis ad principatus Eccleſiaſticos & Epiſcopales honores evectis, ut fuit noſtro tempore Balthazarus Rantzovius de Nienhaus, Lubecenſis Antiſtes: Spero nullum fore tam iniuſtum rerum æſtimatorem, qui, hac celebri Rantzovica arce deſcripta, aliquam mentionem fieri vetuſtatis & ſplendoris huius gentis ægrè ferat.

Hæc habui, quæ hoc loco huic deſcriptioni, veluti corollariũ, adĳcienda putavi, quanquã ego ſanè in tam anguſto temporis ſpacio, quo in Rantzoviorũ clientela & domo ſum converſatus, parum de rebus geſtis et dignitate generis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

eorum explorare potuerim. Quicquid verò operę in hac re pręſtiti, id ea potiſsimũ gratia lubens ſuſcepi, ut turpem & ignominioſam ingratitudinis maculam longiſsimè à me depellerem. Cacoethes enim ſcribendi, & in bibliopolijs proſtandi, nõ tam animũ meum occupavit, ut etiamnũ maximè exoptē, quò exoriatur aliquis, qui mè longè à tergo relinquat, prorſusq́; obſcuret. Intereà ego, quod potui, feci, animumq́; meũ promptum et gratũ, tametſi viribus voluntati paribus ſit deſtitutus, hero meo humanitate et comitate ſingulari prędito, placiturum confido. Si quid erit, ut erit, tuberoſum, inæquale, minus elegans, te, candide lector, rogatum velim, ut, quantùm vituperij macies ſtyli promeretur, tantundem venię rationē inſtituti mei, qua ingrati animi vicium effugere inprimis contendi, à te impetrare non gravatim patiare.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

BREVIS NARRATIO, VNA CVM EPISTOLIS ET EPITAPHIIS nonnullis, de vita, præcipuis rebus geſtis & obitu, nobilis ac ſtrenui viri DANIELIS RANTZOVII, copiarum ſereniſsimi Regis Danorum Friderici II. in Suecos primarij ductoris.

NObilis ac ſtrenuus vir DANIEL RANTZOVIVS, ex equeſtri & veteri RANTZOVIORVM familia in Cymbria ſive Holſatia, patre Godſcalco, Regum Daniæ quondam conſiliario, ac domino caſtrorum Nienhoves et Vvammendorp natus, ſcientia rei militaris, virtute, authoritate, & fælicitate præſtans fuit bellator. Hic cum in teneris annis à patre manſuetioribus literarum ſtudijs addictus eſſet, ſumma cũ felicitate ijs incubuit, & præter Germanicam, quæ ipſi vernacula ac nativa fuit, linguas Latinam, Italicam ac Danicam exacte & expedite didicit.

Poſtea verò, ut cum gloria ingenij bellicæ etiam diſciplinæ laudem coniungeret, progreſſu ætatis, generoſum ac Heroicis virtutibus excellentẽ animum, ſive divino quodam inſtinctu, ſive naturæ etiam impetu atq; inflam̃atione adductus, ad rem militarem adiecit. Proinde unà cum Illuſtriſsimo Holſatiæ duce Adolpho, in Imperatoriam Caroli V. aulam profectus eſt, ibidemq; per triennium fere commoratus, in Italiam contendit, ubi inter Caroli V. proceres ac præfectos per quinquennium verſatus, militiæ diſciplinam percepit, cumq; ex eo

ſin-

ſingularis fortitudinis, cum ſum̃a prudentia conjunctæ, eluceret ſignificatio, unius cohortis ductor ibi conſtitutus eſt.

Ex Italia ipſi reverſo adminiſtratio arcis Peyne, in ducatu Brunſuicenſi ſitæ, à principe Adolpho commiſſa eſt. Cum autẽ tum temporis ab eodem Holſatiæ principe in Dithmarſiam bello domandam expeditio ſuſciperetur, Daniel Rantzovius, cum in uſum copiis undiq; comparatis, in eo bello primò duabus cohortibus peditum eſt præfectus: Deinde verò, duce Schonveſio ab hoſtibus cæſo, à legione eiuſdem propter ſtrenuam in bello navatã operam, reiq; militaris inſignẽ peritiam, in defuncti ducis locum ſurrogari poſtulatus eſt. Cum autem, Dithmarſica gente ſub iugum redacta, novũ bellum inter regem Danorum & Suecos exortum eſſet, Daniel Regiæ Maieſtati ſuam quoq; operam negare noluit, cum alioqui iuſtam excuſationem, propter natam ex nobili Dammiorum familia ſibi iam tum deſponſatam ſponſam, prætexere potuiſſet. Itaq; primò viginti quatuor cohortes peditum Regi adduxit, quarum ipſe præfectus eſt deſignatus, mox autem, ob ſummam in rebus gerendis prudentiam & fœlicitatem, totius belli adminiſtrator, & copiarum militarium in Suecos primarius dux eſt electus. In quod bellum difficillimũ etiam ſeptennale, vir animoſus ſummis laboribus & ſudoribus bellicis perfunctus, pro rege ſuo & regno Daniæ vitam, fortunas & omnia reliqua cõtra Suecos, magna hoſtium edita ſtrage, impendit. In campo Aſtorffheide, quatuor millibus

viginti

viginti ſex millia hoſtium in fugam vertit, 5. milli-
bus ex his cæſis. Spacio ſemeſtri regnum Suecię, ad
quod omnis aditus arduus & penitus obſtructus
videbatur, magna itinerum contentione ac diffi-
cultate, admirabiliq; adhibita celeritate, in ipſa hye-
me per loca inacceſſa, anguſta, & ob copioſum nu-
merum hoſtium, ſpe Danici exercitus delēdi, et ab
omni commeatu, reliquiſq; copijs intercludendi,
eo confluentium, iter faciens, peragravit, multaſq;
arces, pagos & agros vaſtavit, ac depopulatus eſt.
Inter quæ id raræ fœlicitatis eſt, quod tribus diver-
ſis prælijs totidem ſummos belli duces in poteſta-
tē redegit, & captos ſuo regi vivos tradidit. Cum-
que illud tempus accidiſſet, quo Erico Regi, proce-
rum cæde ſuaq; Tyrannide, & graviſſimorum cri-
minum culpa deformato, fratres regni guberna-
cula eripienda eſſe exiſtimârent, eorumq; maior
natu, dux Findlandię Iohannes, periculi imminen-
tis ratione habita, tractationem pacis à rege Danię
per literas peteret: Daniel Suecicorum ingeniorū
non ignarus, cum ſimulate id potius temporum
neceſſitati ab ipſis dari, quam ſerio à Suecis fieri
prævideret, victoriæ potius curſu utendum, do-
nec hoſtis ex animo pacem flagitaret, eſſe cenſuit.
Qua in re illum militari prudentia rectè conſuluiſ-
ſe, exitus comprobavit. Cum contra Daniæ Rex
mitiore decreto, Suecorum in ſpeciem pacis con-
ſtituendæ ſimulatas actiones, pro veris & minime
lubricis admitteret: quippe qui illos ex ſuo genio
ſyncero ęſtimaret. Dux Iohannes, cùm fratre Erico
capto rerum in Suecia potitus eſſet, domiq; omnia
pacaſſet, tabulis per ſuos de pace cum Danis con-
ſcriptis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

ſcriptis, minimè ſe teneri prætulit: Itaq; ad arma reditum eſt. Et Daniæ quidem Rex arcem Vuarpurgam arctiſsima obſidione cinxit: dumq;, omnibus ad oppugnationem comparatis, Daniel dirigendis machinis æneis occupatur, impacta capiti ex hoſtili tormento ſphæra vitam ei ſubito eripuit, non ſine præſentis Regis, totiusq; exercitus, gemitu & luctu.

Et hoc modo vir, omnium iudicio generoſiſsimus ac fortiſsimus habitus, in milites liberalis & beneficus, acriter pro Rege & libertate Daniæ pugnans, in ipſo ætatis flore, ac ſplēdoris honorumq; faſtigio, imatura morte occubuit, & victor in ipſa victoria perijt. Ad cuius laudem hoc etiā accedit, quod, utroq; parente huius belli tempore defuncto, Regem paternæ hæreditatis adeundæ gratia non deſeruerit, ſed operam ei ſuam uſq; ad extremum vitæ halitum præſtiterit fideliſsimam. Exuviæ mortui duabus turmis equitum uſq; ad mare Balthicum deductæ, iuxta tenorem teſtamenti ab ipſo, ſibi præſagiente, rerumq; humanarum fragilitatem perpendente, conditi, in avitum progenitorum ac maiorum ſuorum ſepulcrum, in æde ſua parochiali in Vueſtenſehe ſitum, illatæ, ac à duce Adolpho, Legatis Lubecenſium, ac totius Holſatiæ nobilitate, certiſsima & firmiſsima futuræ reſurrectionis ſpe, ſepulturæ honorifice mandatæ ſunt.

Deceſsit Anno Domini, M.D.LXIX. Die II. Menſis Novembris.

Hein-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

HEINRICVS RANTZOVIVS IOACHIMO HINckio I. V. Doctori, Decano Bremenſi: S.P.D.

REdditę mihi hodie ex Lubeca ſunt literę, vir clariſsime, ex quibus primò ſumma cum lætitia percepi, arcem Vvarpurgam à ſereniſsimo Danorum Rege oppugnatam, ac in deditionem redactã eſſe. Poſtquam autem paulò ulterius legendo progreſſus, nobilem ac fortiſsimum virum, gentilem & amicum meum, Danielem Rantzovium, copiarum Regis Daniæ in Suecos primarium ductorē, in hoſtili oppugnatione eius arcis, unà cum cæteris verſantem, fortiter pugnando mortem occubuiſſe intellexi, læticia hæc in ſubitum converſa eſt mœrorem. Quanquam verò in calce earundem literarum adiectum erat, huiuſmodi rumorem, qui de luctuoſo pręſtãtiſsimi viri interitu paſsim ſpargeretur, obſcurum incertumq́; eſſe: Tamen neſcio qua animi divinatione, vel potius præſagio, permotus metuo, hanc famam veriorem eſſe, quàm vellem.

Nuper enim ipſe Daniel Rantzovius ex caſtris literas ad me dedit, propria manu exaratas, cum alioqui, maximis & ampliſsimis negocijs bellicis impeditus, miniſtrorum ſuorum opera in ſcribendo ante hac uti conſueverit. Hæ literæ omnem præ ſe ferebant humanitatem, amorem atq; benevolentiam, & circa finem hæc ſequentia verba latina habebant: HIS VALE cum uxore & liberis

tuis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

tuis dilectiſsimis, meq; tibi cōmendatum, & ſervū & amicum tuum promtiſsimum habeto. Vale iterum atq; iterum &c. Ideoq; hæc verba legenti mihi, neſcio quo pacto, ſiniſtra ſuſpicio de gravi aliquo caſu, amico meo impendente, incidit. Auget hanc iniectam ſuſpicionem, quod, cum nuper quoſdam verſus, imaginibus ac tabulis defunctorum quorundam Heroum ac Ducum, in arce mea Bredenbergenſi depictorum, aſcriptos, ipſi legendos exhiberem, & inter hos, carmina ſuæ quoq; picturæ ſubiecta, legeret, mutato nonnihil vultu, omen illud averſatus, in hæc verba eruperit: Quid vivus inter tot mortuos? Infelicis enim ominis loco habebat, ſuam quoq; effigiem inter defunctorum Ducum imagines collocatam eſſe.

Poſtremò huc heſternę noctis accedit ſomnium, quod de Danielis Rantzovij arce circiter auroram habui. Dormienti enim mihi viſum eſt, me ad eam arcem, cuius ſpecies oculis in ſomnis obiecta erat, iter habere, eiusq; magnificam ſtructuram ſumma cum admiratione ſuſpicere, ſed mihi rurſus paulatim ab arce diſcedenti, vultumq; in eam reflectenti, inſignis arcis moles viſa eſt in exiguum lapideum ſubſidere monumentū, cuiuſmodi illud eſt, quod ante aliquot annos patri meo, in primario Divi Laurentij templo Itzehoenſi, ſtatui curavi. Cum autem ſomnia mea non omnino ſint vana, ſed exitus & eventus ijs nonnunquam reſpondere ſoleat, hæ & aliæ veriſimiles rationes animū meum propter incredibilem amorem, quo ipſum Danielem ſemper complexus ſum, nihil non mali ſuſpicantem, in dolorem conijcerent acerbiſsimum.

Sed

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Sed cum virum fortem, non ſolum in rebus ſecundis, verum etiam adverſis, animi gravitatem conſtantiamq́ tueri deceat, meo vulneri hoc remedium adhibendum eſſe cenſeo, ut, ſi quid acciderit illi humanitus, harum rerũ cogitatione dolorem meum leniam: gentilem meum & amicum Danielem, pro incolumitate & ſalute Regis ac patriæ acriter pugnantem occubuiſſe, utq́ exiſtimem, vitam in ſatis multos annos ei prorogatam eſſe, cum pręſtantiſsimis rebus geſtis, poſt multiplices & varias dimicationes, bellicoſq́ ſudores, ampliſsima virtutis ornamenta, nempè gloriam immortalem, ad quam à pueritia inflammatus fuit, conſecutus, poſteris ſuis nominis & familiæ amplitudinem auctã & illuſtratam tradat & relinquat: Cum regis Daniæ copias per multos años in Suecos duxerit, eorumq́ exercitus, tribus belli Ducibus captis, fuderit atq́ diſsipaverit: Deniq́ cum maiorũ ſuorum veſtigĳs inſiſtens, Rantzoviorm more fortiter dimicando, mortem cum ſumma gloria oppetierit honeſtiſsimam.

Quare cum hæc ita ſint, & ex præmiſsis indicĳs nihil aliud colligi poſsit, quam eum ex hac mortali vita ad æternam vitam conceſsiſſe, nõ tam dolori indulgendum, quàm pĳs manibus defuncti debitum & extremum officium præſtandum eſſe arbitror, ideoq́ breve Epitaphium, in eius obitum à me conſcriptum, gratitudinis ergò ſepulcro amici mei incidi curabo. Quod tibi non exiguo fortaſſe dolore, ob hunc triſtem & lacrimabilem caſum affecto, ſignificandum eſſe duxi. Plura ad te ſcriberẽ, verũ ſummi luctus acerbitas me à ſcribendo avo-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

cat. His vale. Datę ex caſtro Segeberg. 27. Novembris. Anno M.D.LXIX.

EPITAPHIVM DANIELIS RANTZOVII, AVthore H. R.

NObili viro Danieli Rantzovio, equiti Holſato, Domino caſtrorũ Nienhoves, Troieburgi & Vuoldenhorn: Belli inter Sereniſsimum Danorũ Regem Fridericum II. & Suecos, per ſeptennium geſti, ſum̃o Duci & primario adminiſtratori: multarum pugnarum acerrimarũ, cum Suecis manu prorſus impari commiſſarum, victori: In illorum regione viarum abſtruſarum, & ante hac incognitarum, inveſtigatori ac inventori, eorundemq́ urbium, pagorum & agrorum, everſori ac depopulatori, de Rege ac regno Danię optime merito, gentili, cognato & amico ſuo chariſsimo, qui in obſidione arcis Vuarpurgæ tormento ictus, moriendo vincens vitam viriliter profudit, Heinricus Rantzovius D. Iohannis Rantzovij filius, in ducatibus Regis Danię Vicarius, hoc non tàm privati, quàm totius Daniæ ac Holſatiæ luctus perpetuum monumentum, mœrens non ſine lacrimis poſuit.

Obijt anno Domini M.D.LXIX. XI. die menſis Novembris.

IOACHI-

IOACHIMVS HINCKIVS I. V. D. NOBILI AC MAGNIfico virò, Heinrico Rantzovio, S. P. D.

ILluſtriſsimus princeps meus Dux Adolphus antevertit nuncium tuum, de obitu clariſsimi viri DANIELIS RANTZOVII gentilis tui. Vtriuſque autem literæ eò mihi fuerunt gratiores, quò magis ex ījs perſpexi, Illuſtriſsimū principem priſtinæ familiaritatis, te vero agnationis ius, & utrunq; veſtrum rerum ab eo geſtarum gloriam, recto & grato animi candore agnoſcere. Dolet uterq;, & nō immeritò. Quid enim illi gravius accidere potuit caſu eius viri, quem inter domeſticos educatum, et albo ſenatorum aſcriptum, periculo de eius in re militari peritia & fide bello Dithmarſico facto, ad Danicum bellum ſic emiſit, ut virtutem ducem, comitem verò fortunam adiunxiſſe ei videretur? Tuum verò mœrorē ſi quis miretur, is plane ignorat, quantam animi perturbationem bene etiam cordatis viris afferat agnatorum immatura mors, qui varījs bellorū caſibus virtute ſuperatis, ſpem immortalis decoris viſi ſunt familiæ ſuę invecturi.

Iuſtiſsime verò Sereniſsimus Rex noſter eius viri morte afficitur, cuius fidei hactenus graviſsimi belli ſummam ſatis auſpicatò crediderat. Te quidē fama de morte eius accepta perturbat, & mihi quoque ut veteri eius amico permoleſta eſt: ſed quo vultu optimum Regem exiſtimas animam exhalantis coram ſpectaſſe deceſſum? Noſti Regis ex-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

cellens & benignum ingeniū, quàm arcte eos complectatur, quos exploratæ fidei, & integritatis ergo charos habere cœpit. Eius vicem inprimis doleo, quod tali viro orbatus eſt, & ex animo precor æternum Deum, qui novit Regem noſtrum pacē maluiſſe quàm bellum, niſi lubrica hoſtium fide, & vafris artibus deluſus, & retractus ad arma fuiſſet, ut novi Regis, ſi non deſierit ſanguinarij fratris inſiſtere veſtigijs, robur frangat, & gentes diſsipet, quæ bella volunt: Regem verò noſtrum victorijs illuſtret, et diuturna pace vitam eius ad multos annos feliciter extendat.

Ad te quod attinet, ęquum eſt ut luctum ponas. Neq; enim reduci ille ad vitam hanc poteſt, & omnino ſemel ei moriendum fuit. Quem caſum cum ſubierit ſumma cum gloria, in conſpectu Regis ſui fortiter pugnās, pro patria, pro aris & focis, & pro cauſa iuſtiſsima, rebus ante ſæpe feliciter geſtis, quid tibi relinquitur, cur doleas? Neq; enim omnibus belli ducibus, imò pauciſsimis, talem vitę exitum, qualem parens tuus habuit, contingere memini, qui poſt bellorum quaſi compagine quadā connexorum, pluriumq; pugnarū illuſtres victorias, domi ſuæ in complexu uxoris & liberorum, nuſquam à fortuna graviter læſus, pie & placidè vitam cum morte commutavit. Habet hoc ad laudem & gloriam agnati tui nō minimum momenti, quod oblatam morte patris opulentam hæreditatem, ædificijs & hortis Italica elegantia exornatam, & adhæc ſponſam moribus optimis & forma inſignem, maluit, recrudeſcente hoſtium culpa bello, negligere, quàm Regis deſertor videri. Merito

ro igitur vivo illi abs te honor hic eſt habitus, ut eius imago inter heroas domi tuæ ob bene merita conſpiceretur, qui veſtræ familiæ, per ſe quidem ſatis illuſtri, non modicum bellici ſplendoris lumẽ videtur attuliſſe. Vale. Datæ Bremæ die 14. menſis Decembris.

Anno M. D. LXIX.

MICHAEL REDERS I. V. D. ET DECANVS HAMburgenſis.

NOBILI AC PRAECLARO DOMINO HEINRICO RANTZOVIO, regias in Holſatia vices gerenti, D. ſuo obſervando S. P. D.

NVper ad me ex præfecturæ tuæ regio caſtro Segebergenſi, Nobilis & Magnifice D. Heinrice, de triſti obitu generoſi tui gentilis Danielis Rantzovij, literas & amoris tui & doloris teſtes dediſti, quibus certè, quod decebat, afficiebar admodum. Quis enim non doleret, hunc Rantzovium tantis præditum heroicis virtutibus, in ipſo faſtigio pręclaritatis, altioribus iam deſtinatum, adeo ſubitò & Reipub. & gentilibus prærептum emori? qui nõ minus animi fortitudine, quam rebus heroicè geſtis, omniũ quaſi oculos in ſe converterat, & apud remotiſsimos quoq; & nomen & famã fuerat ade-

ptus. Inſigni hic amore præ cæteris te amplectebatur, unicè obſervabatq́;, & præluſtre quid de veſtra meditabatur proſapia. Certe autem, tales eſſe fortunæ vicibus & ludibrijs expoſitos, dolendum eſt. Non enim in eo ad virtutem deerat quidquã, qui politioribus diſciplinis animum egregiè excoluerat, & ex ipſis fontibus priſcam didicerat nobilitatem, antiquæ procul Romanę militiæ veſtigia ambiens, & qui virtute magiſtra, ſub militaris diſciplinæ proceribus quondam præexcellentibus, bellicis ſe aſſuefecerat legibus & armis: Qui tandem, cum iam Heroici facinoris ei laurea, quod bellum geſſerat pro ſereniſsimo Danorum rege difficillimum, ad ſeptennium uſq;, inſigni fide & felici dexteritate, debebatur & prȩſtò erat, proh dolor, in ipſa VVarpurgicæ arcis oppugnatione & expugnatione, adeò ſubitò & infeliciter perijt. Vnde tu quidem, vir præſtantiſsime, Reipub: ſortem penitius conſiderans, maximè iam doles et afficeris. Nam in ipſis tuæ adminiſtrationis difficultatibus, paucis annis & patrem longe clariſsimum, quo Cymbrica veſtra felicitas fulciebatur, & nunc magnæ ſpei propinquum gentilem, ex nobili facinore heroas, ſimul amiſiſti. Verum quod ille in ſtatu mediocri tantam eſt adeptus præeminentiam, & immortalẽ reliquit rerum geſtarum memoriam, pro ſui Regis ſalute ſtrenuè pugnando vitam amittens, quodq́; humanę pars erat fragilitatis, quem aliàs vel febricula ex accidenti extinguere potuiſſet, decenter cogitabis, & dilectum tuum gaudijs æternis deſtinatum relinques. Nec enim vobis recordatione gentilitiæ virtutis, quæ & in parente & Daniele nuper

de-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

defuncto, aliĳsq; proavis fuit cõſpecta, & in te con-
ſpicitur, Rantzovĳ deerunt unquam: Quod tuæ
quoq; plantulæ, quę nunc educantur egregiè in lo-
cis ad virtutem commodis, tibi non obſcurè polli-
centur. Deus ad proſperitatem & pręſtantiam illos
ſoſpitet, & aliquando eodem modo præeminere
faciat.

DANIELI, ſicut à me flagitaſti, Epicedion ali-
quod rude conſcripſi, quod ad te mitto. Fateor au-
tem, inter tot occupationes forenſes & moleſtias
publicas, mihi alioqui longis annis nec exercitato
ad Poeſin, non eſſe animum neq; nervos. Tibi ta-
men morem gerere volui, non quod hę noſtræ ine-
ptiæ inſculpi monumentis ſepulturæ, ſed pro Epi-
ſtola haberi debeant, utinã tibi, cui me totum de-
beo & humiliter commendo, ſatisfactum foret,
quod opto, & pro ſalute & proſperitate tua Deum
precor optimum maximum. Vale ex Hamburgo,
decimo ſexto Decembris.

Anno M. D. LXIX.

EPITAPHIVM NOBI-
LIS HEROIS DANIE-
lis Rantzovĳ.

SIſte gradum, faciliq; truces oculo aſpice caſus,
Lector, & hæc animo ſuſpice fata gravi.
DANIEL hac tenui tegitur RANTZOVIVS ur-
Bellica cui virtus nomen & omen erat. (na,
A teneris ſiquidem lituos & caſtra ſecutus,
Caſtra peregrinis ſanguinolenta iugis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Claruit illuſtri terris virtute remotis,
Vicinamq́ʒ ſuo Marte notavit humum:
Balthica montoſis ubi forte Suecus ab oris
Hoſtili verſat littora adunca manu,
Immemor & patriæ legis Danica arma laceſsit,
Regali hic iuſſu regia caſtra regit.
Atq́ʒ quot Iliacus quaſi bellum attraxerat annos,
Belli dux ſimili Marte fideq́ʒ gerit.
Hoſtem bis victor devincit clade cruenta,
Et perit obſcuris invia regna vijs:
Armatos belliq́ʒ duces audacibus armis
Tres capit, hoſtilem fertq́ʒ refertq́ʒ pedem.
Sed perit, & vincit tandem, Regiq́ʒ triumphum
Aptat ſanguineis atq́ʒ trophæa genis.
Et ſic cuius acer metuebat nomen & umbram
Suecus, inacceſsis plebe tremente iugis:
Hic iacet extinctus: nigra tumulatus arena,
Factus vipereis vermibus eſca putris,
Quem præmatura Mars morte peremit, in ipſo
Famæ atq́ʒ ætatis flore virente ſuæ.
Famæ, quæ vivit gentilibus immortalis,
Et vitam, ex Chriſti vulnere, miles habet.
Hæc igitur monumenta videns, ſuſpiria votis
Iunge decens lector, quò tibi fiat idem.

QVE-

QVERELA DANIAE, DE OBITV NOBILISSIMI ET BELLICA VIRtute præſtantiſs: Herois, DANIELIS RANTZOVII, belli præfecti ſupremi,

HENNINGO CVNRADINO GAMBRIVIO Autore.

HEu nihil humanũ ſtabile eſt, ſors cæca vagatur,
Actaq́ præcipiti turbine cuncta rotat.
Omnia ceu filo tenui pendentq́ tremuntq́,
Et varias affert quælibet hora vices.
Quid querar? inviſi dũ Martis ad arma revertens,
Specto rebellantis vimq́ dolumq́ plagæ:
Nil tàm triſte tuli, toto hoc diſcrimine belli,
Funera RANTZOVII quàm properata ducis.
Arx mihi, de ſpecula cui nomen, ad æquoris urnas
Adiacet, at facies altera ſpectat agros.
Machina cum lectis huc ducitur ænea ſignis
Aggere, quà latuit cinctus & hoſtis aqua.
Singula dum luſtrat ductor, tormentaq́ muris
Applicat, heu vitæ prodigus ipſe ſuæ:
Attulit huic fatum celeres glans miſſa per auras,
Præbuit ac victas hoſtica turba manus.
Hic vir erat, cuius fidei me debeo totam,
Summaq́ cui noſtri credita Martis erat.
Quicquid enim fueram fortunæ experta benignę,
Illius in dextram Numina prona dabant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Huic allapſa fuit niveis Victoria pennis,
Semper & in galea viſa ſedere viri eſt.
Magnanimo pugnans toties qui pectore, miſit
Milite non multo millia multa neci.
Irruit intrepidus, rapidum ceu fulmen, in hoſtes,
Indomita ſternens obvia quæq; manu:
Scipiades Italo velut agmina milite fundens,
Pœnorum domuit corda ſuperba ducum.
Solus in armatas non horruit ire phalanges,
Compulit & ſubitæ vertere terga fugæ:
Conſtitit in rutilis ut Scanderbegius armis,
Erupitq; oculis flamma, labriſq; cruor.
Sæpius ad ſolum conterrita Suecia nomen
Palluit, & manes nunc ſtupefacta tremit.
Nam niſi victor humo deceſſit, & ardua victrix
Mens quoq; fortunæ iam ſuper aſtra volat.
Iamq; Ducis ſeptem totos mihi nota per annos,
Conſilium, Virtus, Dextera, corda, fides.
Non melius contra Troiam pugnabat Achilles,
Et non pro Troia fortior Hector erat:
Nec belli ulterius fama eſt diſperſa per orbem,
Inclyta quàm tanti gloria ſpeſq; Ducis.
Quem ſi nuper ego potuiſſem audire monentem,
Aequora cum duro frigore ſtrinxit hyems:
Sed te nunc gemitu fruſtrà votiſq; requiro,
Te decorant lachrymis Martia caſtra ſuis.
Cœrula te plorat ſub fluctibus Amphitrite,
Ingemit & tinctis Hafnia celſa genis.
Rex etiam amiſſum: ſed deſino, nec mihi queſtus
Sarcire hæc poterunt damna, ſed ipſe Deus.

CIM-

CIMBRIAE RE-
SPONSIO.

NOn equidem ſuperos aulæ cœleſtis honores
Invideo Iuveni, qui fortunata frequentat
Concilia Heroum, terris quos extulit altè,
Et cœlo æquavit Virtus, ubi cernere coram
Tot datur illuſtres animas, vultusq́; tueri
Rantzovij patris antiquos, & luce potiri
Communi, celeresq́; poli mirarier orbeis:
At terris queror ereptum florentibus annis,
Et tot dona ſimul prærepta: nec acrius ullum
Virtutis ſtimulabat amor, vis ignea menti,
Egregiusq́; decor membris, & plurimus amplæ
Frontis honos, oculiq́; , tremens ceu flam̃a, mican-
Voxq́; infracta ſono, veſtigia ſtirpis avitæ: (tes,
Qui priſcum Herminiũ ſumtis præſtaret in armis.
Hunc dudũ agnovi generoſum Cymbria partũ,
Auſoniæ metuenda olim, domitrixq́; Quiritum.
Hunc ſibi gens Chriſti in Turcę Heſperiæq́; furore
Depoſcens, magno afflictis optaverit emptum.
Iamq́; adeò concuſſa dolet Germania luctu,
Amiſſumq́; gemit laceros diffuſa capillos:
Qualis conveniens iuxta Tyberina fluenta,
Marcelli ad tumulum doluit Mavortia Roma.
Aeternum ergò Heros ſalve fortiſsime, ſalve
Rantzovij clarum generis decus, optima dicent
Facta tua extremo poſitæ ſub cardine gentes,
Germanamq́; fidem extollent, hauſtosq́; labores.
Quantum ô præſidium , quantam & ſpem Dania
Quo ſalvo regnis equidẽ nil triſte timeres, (perdis,
Et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Et quamvis cumulet ſtrages, & cuncta cruentet,
Haud impune tamen renovâſſet Suecia Martem.
At tu, magne Heros, nunc cum conſorte laborum
Franciſco, dederat quem ſtirps Brochuſia, terras
Diſcordes obitu liquiſtis, & altera regna
Vnanimes colitis, quos ſancto fœdere iunxit
Vna fides, atq; unus amor, mors ſuſtulit una.
Illinc deſpicitis viles ex æthere curas,
Et tumidos faſtus, inceptaq; callida mentis:
At potius, multos quæ vicerit una triumphos,
Optatis pacem: date pacem optantibus alba
Lilia, Narciſſumq;, immortalesq; Amaranthos,
Et caro cineri extremum perſolvite munus,
Ad Boream cui Mars ſtruxit pater ipſe ſepulcrum.
Vita hæc eſt flori ſimilis, qui naſcitur horto, (nens.
Mane levans pulcrum caput, ac mox veſpere po-
Momentoq; hominum res omnis vertitur uno:
Aeternum at ſuperat virtus, magni æmula Solis,
Luſtrantis cœlum radijs, terrasq; calenteis,
Et fruitur famæ nunquam morientis honore.
At tibi ductores fidos, victriciaq; arma
Sufficiat, ſolo qui temperat omnia nutu.

Calend. Decemb. Anno M.D.LXIX.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Grabſchrifft Daniel Rantzowen Feldoberſten/ auff Teutſch.

NAch dem der geſtreng vnd Ehrnveſt Daniel Rantzow / Goſchen Sone / Inhaber der Häuſer Nyenhoves/Troieburgk vnd Woldenhorn/etc. der König. Maye. vnd dem Reich zů Dennemarcke/vor einen Feldoberſten / gegen Schweden vnd derſelben König / faſt in das ſiebend Jar gedienet / vnnd inn derſelben zeit / mit den Feinden viel Scharmützel vnd Schlachtung gehalten/darunter die fürnembſte auff Aſturffheide geweſen / da er mit vier tauſent Man/26000. auß dem Felde geſchlagen/vñ inn Schweden biß anher vnerfarne Wege eröffnet/ vnd in dem harten Winter/vngeachtet der Feinde gewaltige verhinderung / vnnd tägliche Profiant abſtrickung/gezogen. Drey Feldoberſten mit ſeinem Hauffen gefangen / Vnd als hernacher König Erich in gefengnus geraten/vnnd König Hans / die durch beide Reichs Rethe gemachte Friedshandtlung hinderzogẽ / darüber folgents das Hauß Wahrburgck von der König. Maye. zů Dennemarck ſelbſt belagert / darfür iſt er durch den Kopff erſchoſſen / welches Haus ſich hernacher ergeben müſſen / Vnd ſonſt allezeit ſich trewlich/ehrlich/Mannlich / vnnd Ritterlich in ſeinem Dienſt/gegen ſeinem König vnnd Herrn / dem Reiche Dennemarcken vnd ſeinem Vatterland zů gůtem/verhalten/dafür auch ſein leben gelaſſen. So hat Heinrich Rantzow ſeligen Herrn Johans Son / der König. Maye. zů Dennemarcken etc. inn den Fürſtenthumben / Stathalter / ſeinem freundlichen lieben Vettern

vnd

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

geweſenen gůtem Geſellen vnd Freunde / diß zů einer gedechtnis/ jhme zů ehren / vnnd anzeigung jhrer vntereinander gehabten Freundſchafft/ bey ſeinem Grabe auffrichten vnd ſetzen laſſen.

Vnd iſt erſchoſſen worden im Jar nach Chriſti geburt M.D.LXIX. am xj. tag des Monats Novembris zwiſchen zehen vnd eilff vhren.

Naſcendo morimur, properantia reſpice fata,
Dumq́; vales mente & corpore, diſce mori.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

EXCVDEBATVR ARgentorati per Bernhardum Iobinum.

M. D. LXXIII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 99 [40:1,-392 8°]